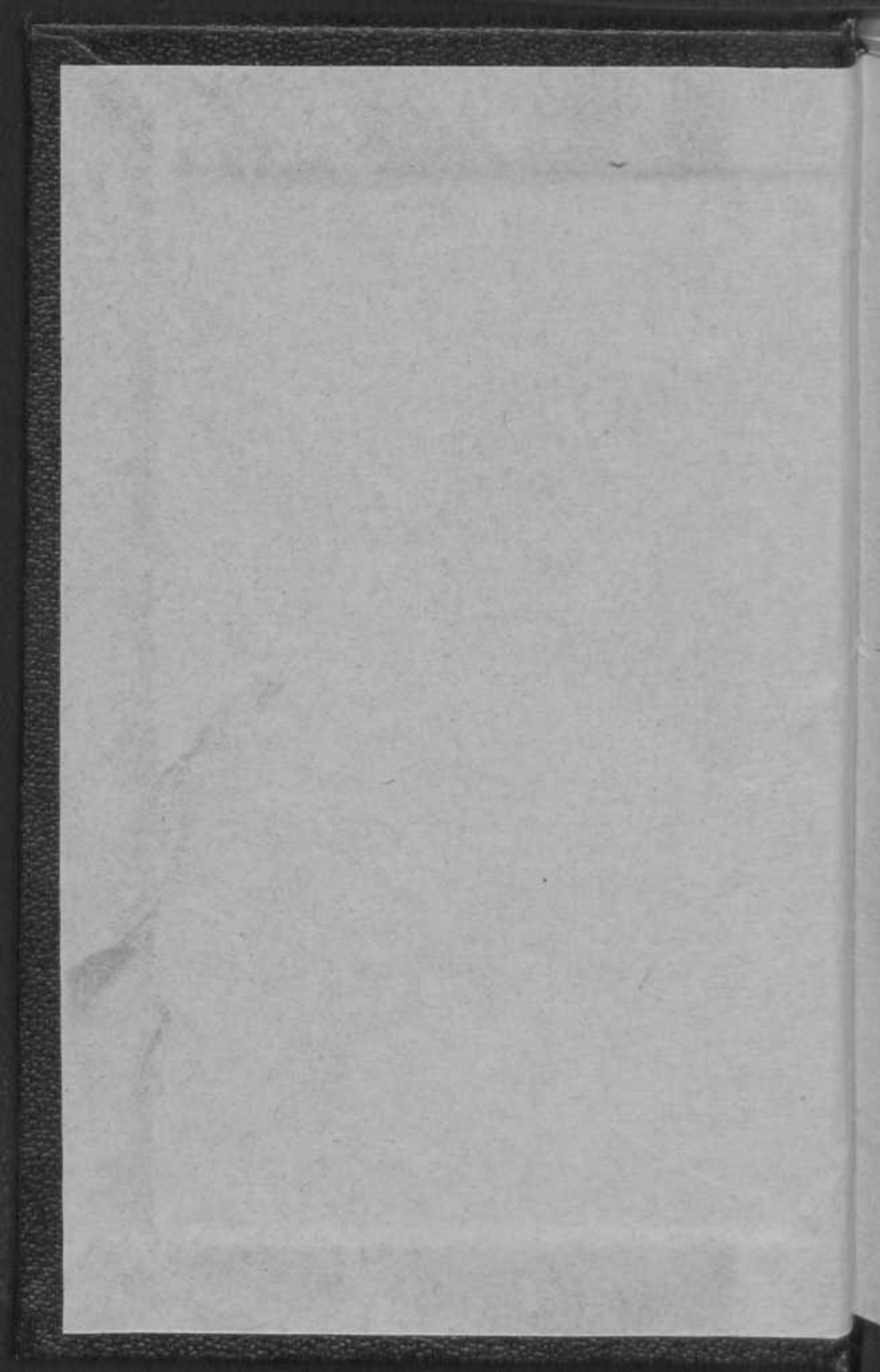
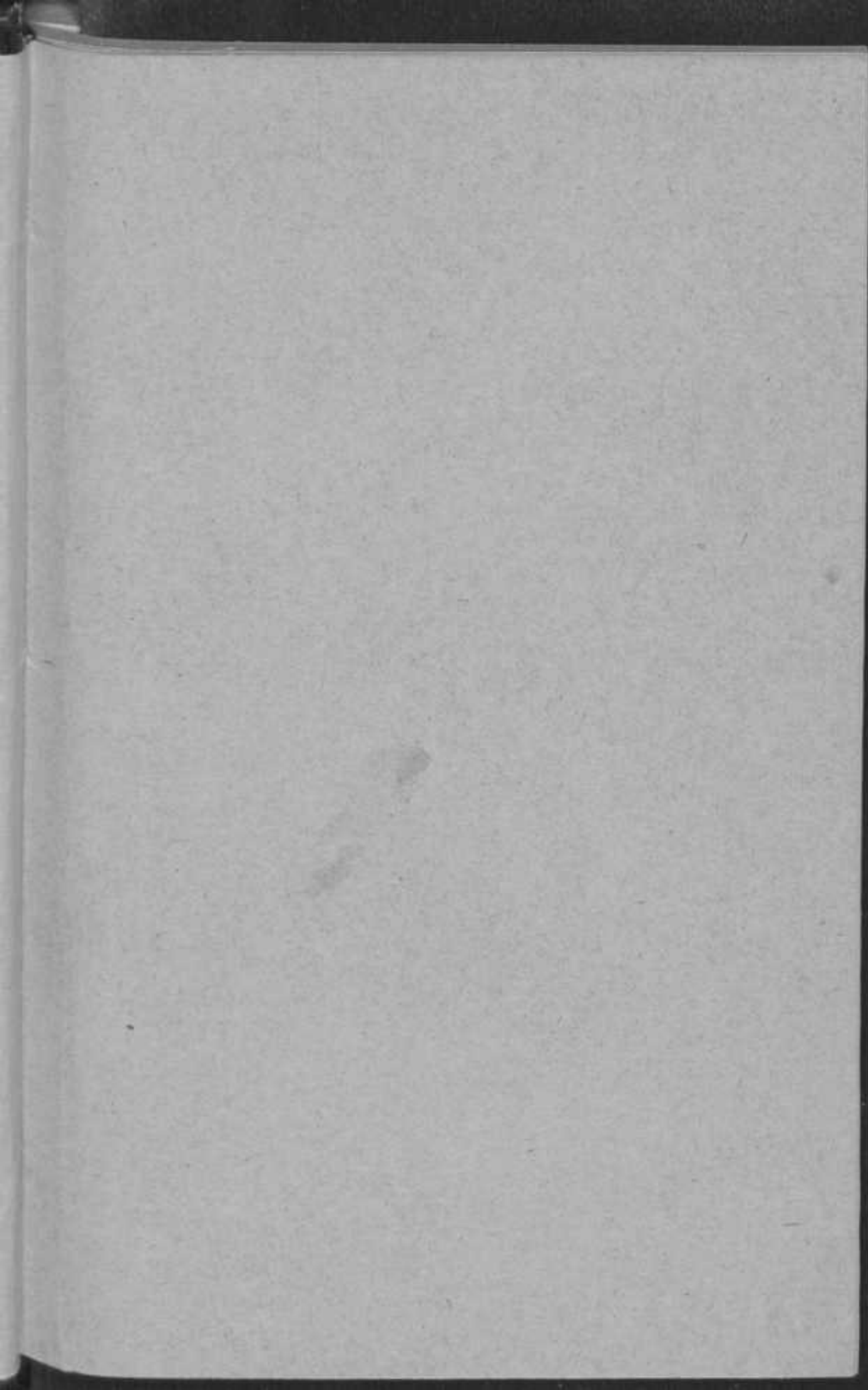
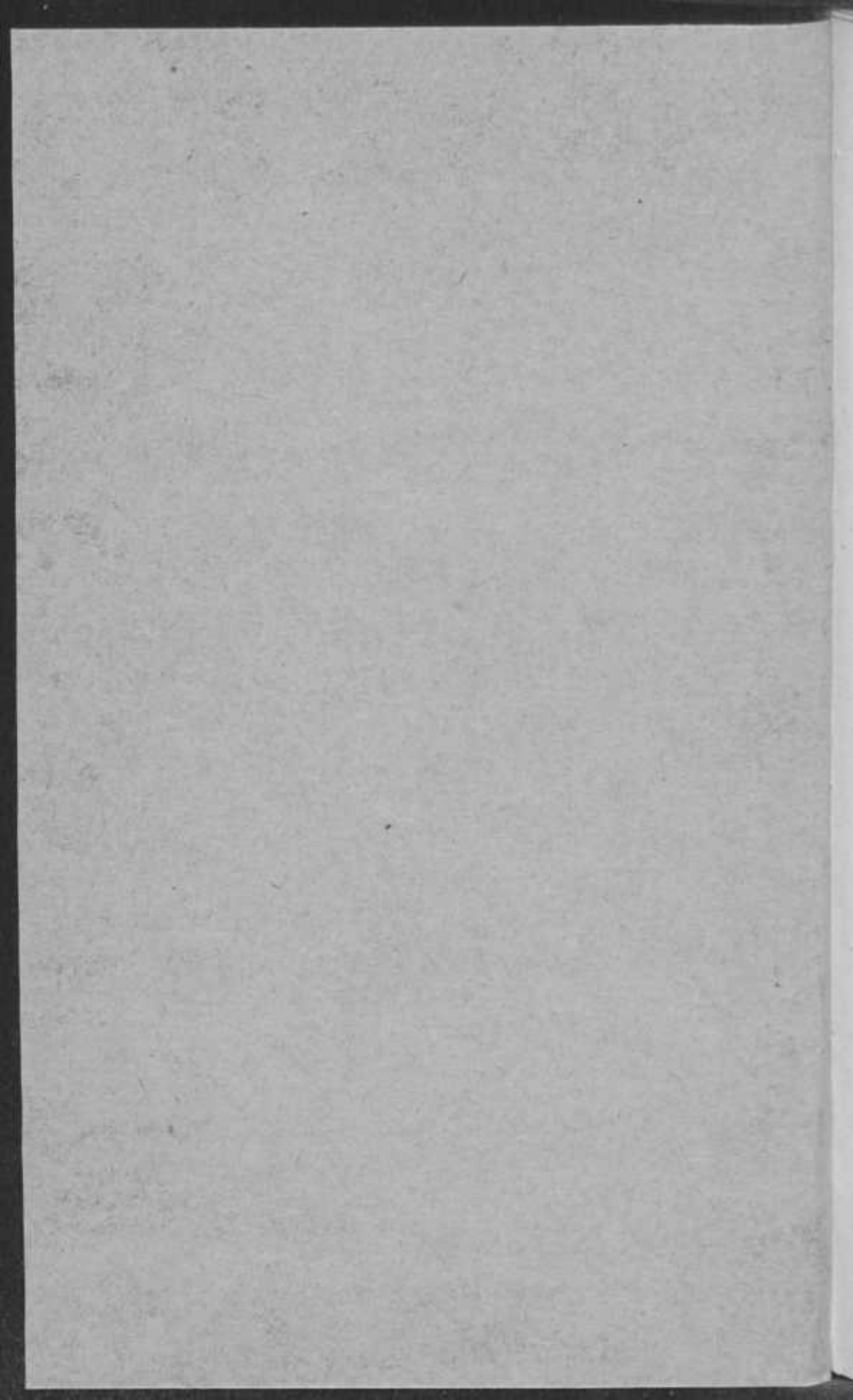

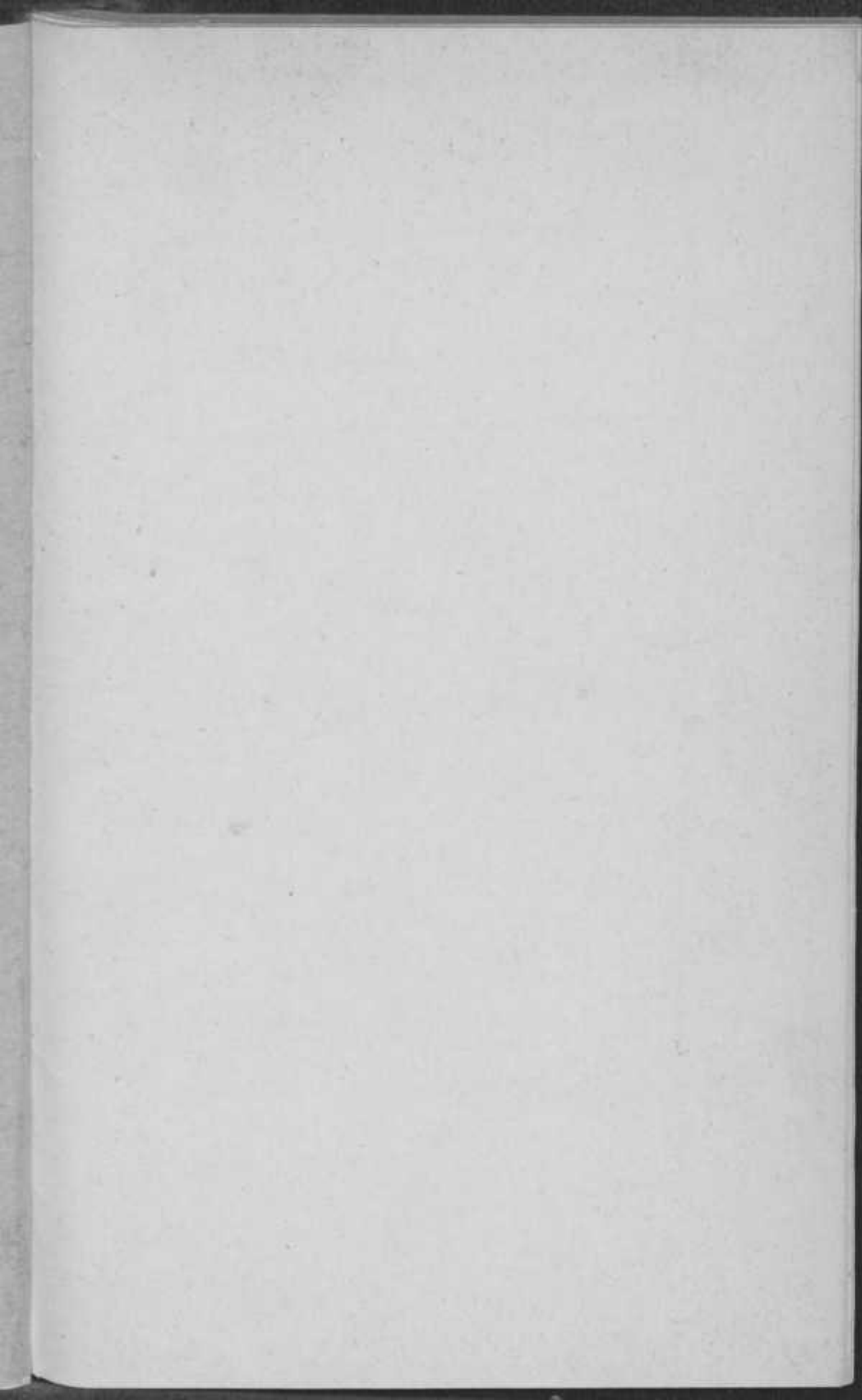

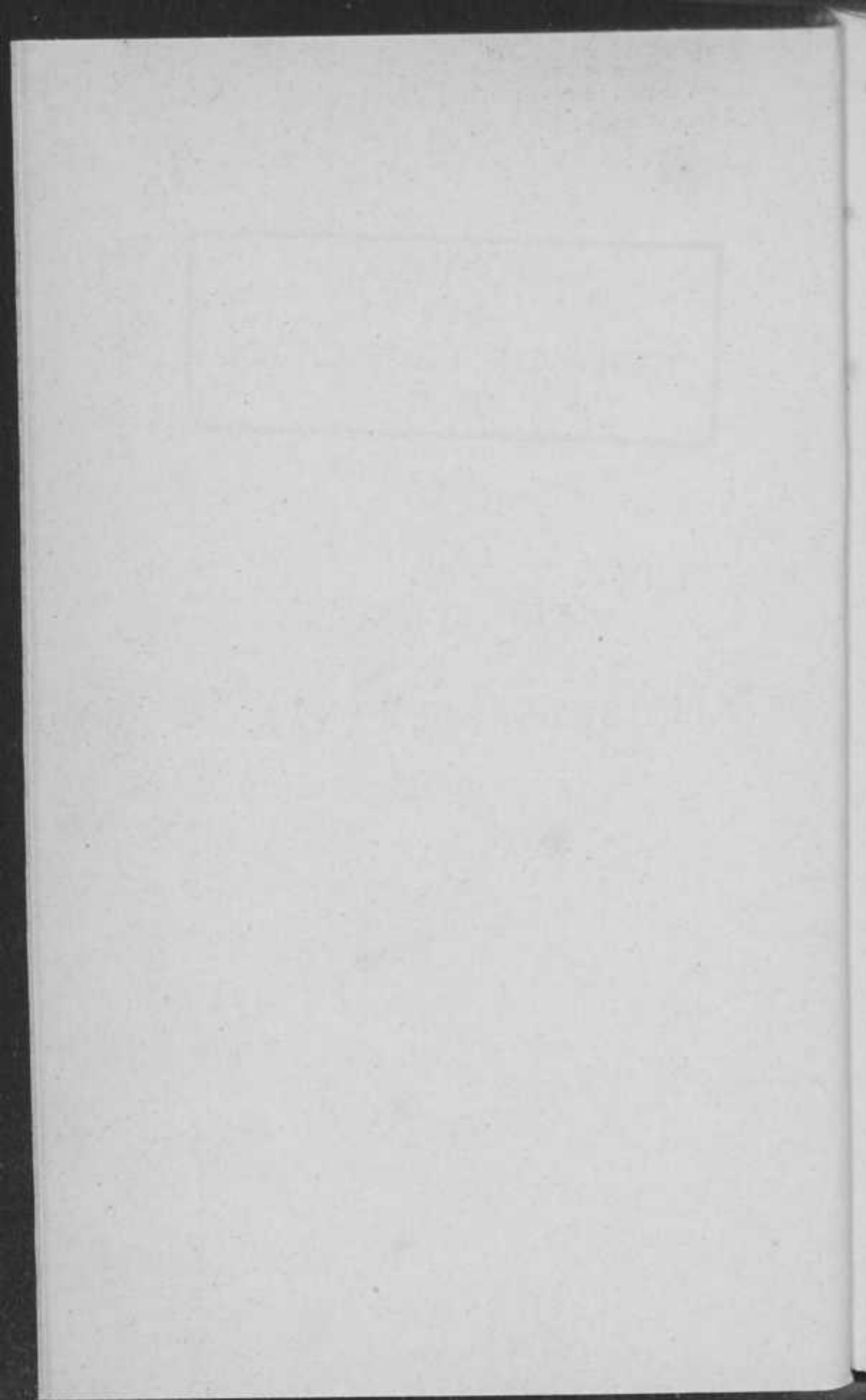

THE
CHURCH
OF
THE
FUTURE

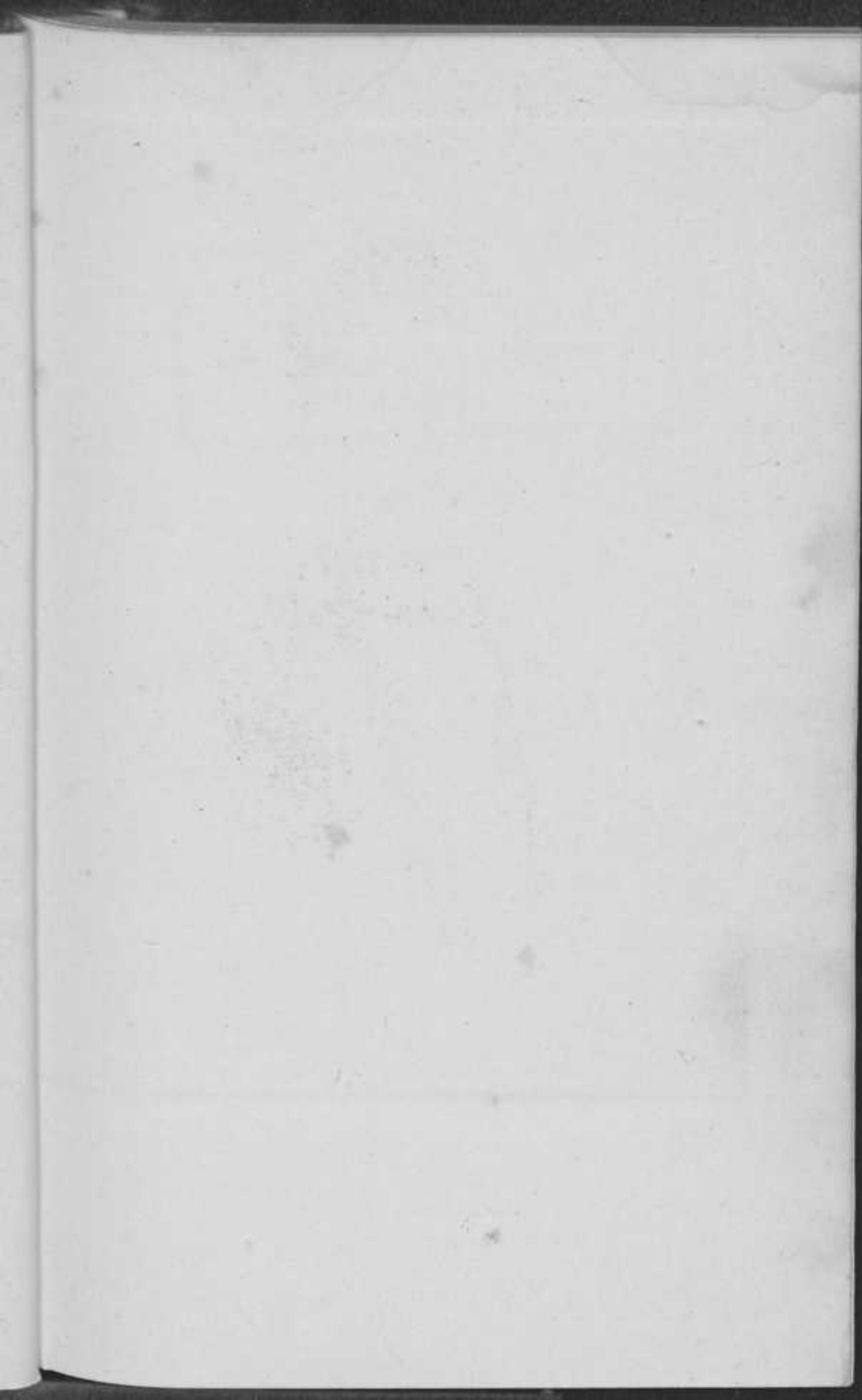
BIBLIOTHEEK
DER
TECHNISCHE HOGESCHOOL
DELFT

DELFTSCHE
STUDENTEN-ALMANAK.

815 F

J. Roorda.

Deftische

STUDIEN PENALITÄT

Streich von Engelhardt & Pöge

INSPICE ET CAUTUS ERIS

J. Roorda

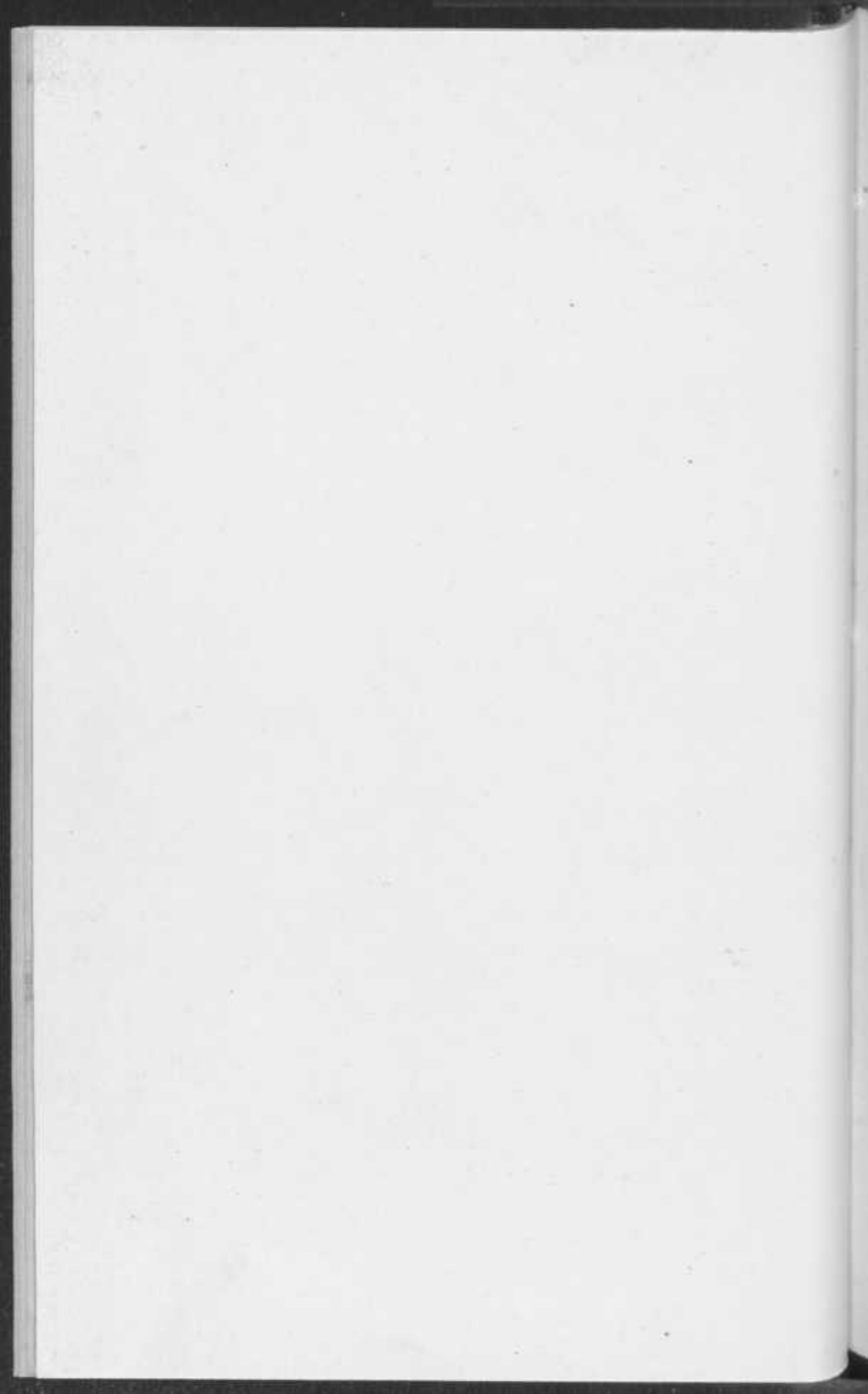
Delftsche

STUDENTEN ALMANAK

Geendr. van E. Spanier. v. Hage.

INSPICE ET CAUTUS ERIS.

DELFTSCHE
STUDENTEN-ALMANAK

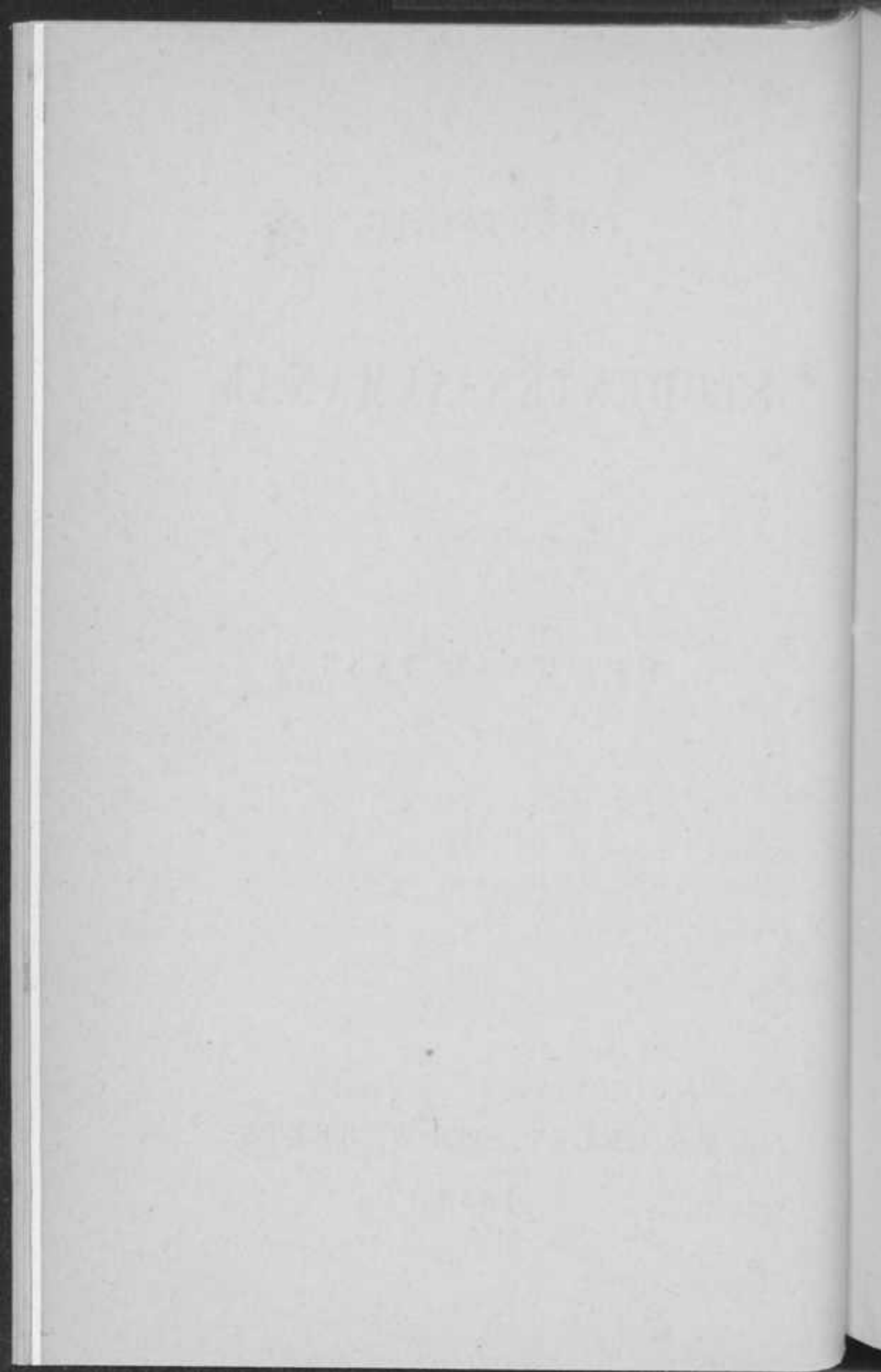
VOOR

HET JAAR 1855.

TE DELFT, BIJ W. BEETS.

1855.

INHOUD.

Kalender.

Tijdperken	Bladz.	3.
Zons- en Maansverduisteringen	"	4.
Verjaardagen van het Koninklijk Huis	"	5.
Akademische gedenkdagen	"	6.
Kalender	"	7.
Tafel van het lengen en korten der dagen	"	19.
Schijngestalten der Maan	"	21.

Voornaamste reisgelegenheden in Nederland.

Vertrek der Posten	Bladz.	23.
" " Spoortreinen	"	24.
" " Diligences	"	26.
" " Trek- en Marktschuiten	"	28.
Post- en Voetboden	"	32.
Vertrek der Dorpschuiten	"	34.
Verdere reisgelegenheden in Nederland	"	36.

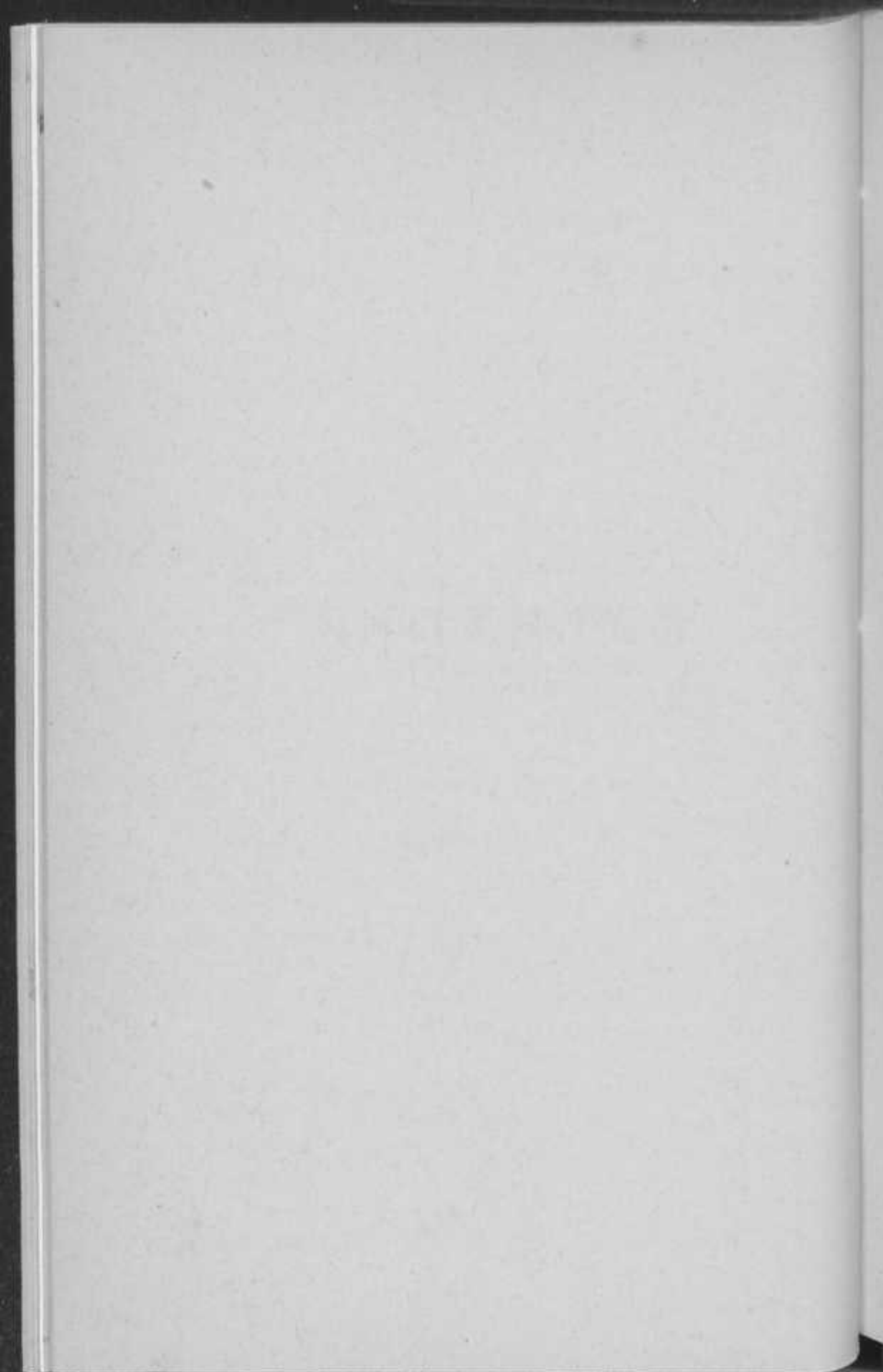
Delftsche Akademie.

Hoogleeraren, enz.	Bladz. 60.
Studenten	" 62.
Naamlijst van hen, die voor Ambtenaren 1 ^e Classe, of voor andere doeleinden hunne studiën vol- brengen	" 71.
Getal der ingeschrevenen op de rollen der Delft- sche Akademie	" 72.
Commissiën uit de Studenten	" 73.
Lijst der Disputen	" 76.
Promotiën	" 77.
Opgave der Collegie-uren	" 78.
Vervolg op de Geschiedenis der Delftsche Akademie.	" 87.

Mengelwerk.

Harmonie en Weldadigheid	Bladz. 95.
Een Bijschrift zonder plaatje	" 106.
Hoe hij was, hoe hij werd en hoe hij het werd.	" 108.
Lied	" 135.
Gunkar, de Noordsche Jager	" 138.
De Ware Visscher	" 151.
De Jager	" 153.
Het Programma	" 155.
Goede Raad	" 202.
Steenhorst	" 208.
Jong Studentje	" 227.
De Ruine Raboltsburg	" 229.
Oordeel niet	" 247.
Bidden	" 250.
Varia	" 252.

KALENDER.

T I J D P E R K E N.

Het jaar 1855 der Christelijke jaartelling is het jaar

7563 volgens de hedendaagsche Grieken.

6568 der Juliaansche periode.

5616 der schepping, volgens de Israëlitcn (aanvangende 6 Oct. 1855).

2608 van de stichting van Rome, volgens Varro.

2601 der jaartelling van Nobonassar.

1784 der jaartelling van Adji Šaka (aanv. 13 Sept. 1854).

1272 der Hegira (aanv. 12 Sept. 1855).

42 Na de herstelling van Nederland.

	<i>Gregoriaansche Kalender.</i>	<i>Juliaansche Kalender.</i>
Het Guldengetal	XIII	XIII.
De Epacta	XII.	XXIII.
De Zonnecirkel	XVI	XVI.
De Romeinsche Indictie	XIII	XIII.
De Zondagsletter	G	B.

J A A R G E T I J D E N.

De Lente begint den . . . 21 Maart.

De Zomer „ „ . . . 22 Junij.

De Herfst „ „ . . . 23 September.

De Winter „ „ . . . 22 December.

ZONS- EN MAANSVERDUISTERINGEN,

VOOR HET JAAR 1855.

Er zullen in dit jaar twee zons- en twee maansverduisteringen plaats hebben, waarvan echter slechts eene maansverduistering in Nederland zichtbaar zal zijn.

De eerste is eene totale maansverduistering op 2 Mei, des morgens ten 2 ure 33 min. het einde 6 ure 15 min., is slechts gedeeltelijk bij ons zichtbaar doch totaal in Amerika.

De tweede is eene gedeeltelijke zonsverduistering op den 15 Mei des nachts en kan waargenomen worden in geheel Noord-Amerika, het Noord-oostelijk deel van Europa en in het grootste gedeelte van Azië.

De derde is eene totale maansverduistering op den 25 October des morgens en kan gezien worden in het westelijk deel van Europa en Afrika, in het noordoostelijk deel van Azië en in geheel Amerika.

De vierde is eene gedeeltelijke zonsverduistering op den 9 November des avonds en is slechts zichtbaar in de zuidelijke IJszee en een gedeelte van Nieuw-Holland.

VERJAARDAGEN

DER

LEDEN VAN HET KONINKLIJKE HUIS.

- 19 Januarij. ANNA PAULOWNA, Koningin-Moeder, geb. 1795.
- 1 Febuarij. LOUISA AUGUSTA WILHELMINA AMALIA van Pruisen, gemalin van Prins Frederik, geb. 1808.
- 19 " Z. M. WILLEM ALEXANDER PAUL FREDERIK LODERWIJK, Koning WILLEM III, geb. 1817.
- 28 " WILLEM FREDERIK KAREL, Prins der Nederlanden, geb. 1797.
- 8 April. WILHELMINA MARIA SOPHIA LOUISA, Erf-Groot-Hertogin van Saxon-Weimar Eisenach, geb. 1824.
- 3 Mei. KAREL LODERWIJK EUGENIUS, Hertog van Scandinavie, Kroonprins van Zweden en Noorwegen, Schoonzoon van Prins FREDERIK, geb. 1826.
- 9 " WILHELMINA FREDERIKA LOUISA CHARLOTTA MARIANNA, Prinses der Nederlanden, geb. 1810.
- 20 " AMALIA MARIA DA GLORIA AUGUSTA, Hertogin van Saxon-Weimar Eisenach, Gemalin van Prins HENDRIK, geb. 1830.
- 13 Junij. WILLEM FREDERIK HENDRIK, Prins der Nederlanden, geb. 1820.

- 17 Junij. H. M. SOPHIA FREDERIKA MATHILDA, van Wurtemberg, Koningin, geb. 1818.
- 24 „ KAREL ALEXANDER AUGUST JAN, Erf-Groot-Hertog van Saxon-Weimar Eisenach, schoonbroeder des Konings, geb. 1818.
- 5 Julij. WILHELMINA FREDERIKA ANNA ELISABETH MARIA, tweede dochter van Z. K. H. Prins Frederik, geb. 1841.
- 5 Augustus. WILHELMINA FREDERIKA ALEXANDRINA ANNA LOUISA, Kroonprinses van Zweden en Noorwegen, geb. 1828.
- 25 „ WILLEM ALEXANDER KAREL FREDERIK HENDRIK, Prins der Nederlanden, geb. 1851.
- 4 September. WILLEM NIKOLAAS ALEXANDER FREDERIK KAREL HENDRIK, Kroonprins der Nederlanden, geb. 1840.

AKADEMISCHE GEDENKDAGEN.

- 26 Mei 1832. Oprigting van het Instituut voor Javaansche taal te Soerakarta.
- 1 Febr. 1843. Opheffing van het Instituut te Soerakarta.
- 13 Junij 1820. Geboortedag van Prins Willem Frederik Hendrik, Beschermheer der Akademie.
- 4 Jan. 1843. Oprigting der Akademie.

JANUARIJ, 31 dagen.

1 Maandag.	Nieuwjaarsdag.
2 Dingsdag.	
3 Woensdag.	
4 Donderdag.	
5 Vrijdag.	
6 Zaterdag.	Drie Koningen.
7 Zondag.	
8 Maandag.	Koppermaandag.
9 Dingsdag.	
10 Woensdag.	
11 Donderdag.	
12 Vrijdag.	
13 Zaterdag.	
14 Zondag.	
15 Maandag.	
16 Dingsdag.	
17 Woensdag.	
18 Donderdag.	
19 Vrijdag.	
20 Zaterdag.	
21 Zondag.	
22 Maandag.	
23 Dingsdag.	
24 Woensdag.	
25 Donderdag.	
26 Vrijdag.	
27 Zaterdag.	
28 Zondag.	
29 Maandag.	
30 Dingsdag.	
31 Woensdag.	

FEBRUARIJ, 28 dagen.

1 Donderdag.	
2 Vrijdag.	Maria Lichtmis.
3 Zaterdag.	
4 Zondag.	Septuagesima.
5 Maandag.	
6 Dingsdag.	
7 Woensdag.	
8 Donderdag.	
9 Vrijdag.	
10 Zaterdag.	
11 Zondag.	Sexagesima.
12 Maandag.	
13 Dingsdag.	
14 Woensdag.	
15 Donderdag.	
16 Vrijdag.	
17 Zaterdag.	
18 Zondag.	Quinquagesima.
19 Maandag.	
20 Dingsdag.	Vastendag.
21 Woensdag.	Aschdag.
22 Donderdag.	
23 Vrijdag.	
24 Zaterdag.	
25 Zondag.	Quadragesima.
26 Maandag.	
27 Dingsdag.	
28 Woensdag.	Quatertemper.

MAART, 31 dagen.

1 Donderdag.	
2 Vrijdag.	Quatertemper.
3 Zaterdag.	Quatertemper.
4 Zondag.	Reminiscere. Isr. Purimfeest.
5 Maandag.	Isr. Purimfeest.
6 Dingsdag.	
7 Woensdag.	
8 Donderdag.	
9 Vrijdag.	
10 Zaterdag.	
11 Zondag.	Oculi.
12 Maandag.	
13 Dingsdag.	
14 Woensdag.	
15 Donderdag.	
16 Vrijdag.	
17 Zaterdag.	
18 Zondag.	Laetare.
19 Maandag.	
20 Dingsdag.	
21 Woensdag.	
22 Donderdag.	
23 Vrijdag.	
24 Zaterdag.	
25 Zondag.	Maria Boodschap.
26 Maandag.	
27 Dingsdag.	
28 Woensdag.	
29 Donderdag.	
30 Vrijdag.	
31 Zaterdag.	

APRIL, 30 dagen.

1 Zondag.	Palm Zondag.
2 Maandag.	
3 Dingsdag.	Isr. Paschen.
4 Woensdag.	Isr. Paschen.
5 Donderdag.	Witte Donderdag.
6 Vrijdag.	Goede Vrijdag.
7 Zaterdag.	
8 Zondag.	1e Paaschdag.
9 Maandag.	2e Paaschdag. Isr. Paschen.
10 Dingsdag.	Isr. Paschen.
11 Woensdag.	
12 Donderdag.	
13 Vrijdag.	
14 Zaterdag.	
15 Zondag.	Quasimodo.
16 Maandag.	
17 Dingsdag.	
18 Woensdag.	
19 Donderdag.	
20 Vrijdag.	
21 Zaterdag.	
22 Zondag.	Misericordia.
23 Maandag.	
24 Dingsdag.	
25 Woensdag.	
26 Donderdag.	
27 Vrijdag.	
28 Zaterdag.	
29 Zondag.	Jubilate.
30 Maandag.	

MEI, 31 dagen.

1 Dingsdag.	
2 Woensdag.	
3 Donderdag.	Kruisvinding.
4 Vrijdag.	
5 Zaterdag.	
6 Zondag.	Cantate. 's Gravenhaagsche Kermis.
7 Maandag.	
8 Dingsdag.	
9 Woensdag.	
10 Donderdag.	
11 Vrijdag.	
12 Zaterdag.	
13 Zondag.	Vocem.
14 Maandag.	Kruisdag. Vastendag.
15 Dingsdag.	
16 Woensdag.	
17 Donderdag.	Hemelvaartsdag.
18 Vrijdag.	
19 Zaterdag.	
20 Zondag.	Exaudi.
21 Maandag.	
22 Dingsdag.	
23 Woensdag.	Isr. Pinksterfeest.
24 Donderdag.	Isr. Pinksterfeest.
25 Vrijdag.	
26 Zaterdag.	Vastendag.
27 Zondag.	1e Pinksterdag.
28 Maandag.	2e Pinksterdag.
29 Dingsdag.	
30 Woensdag.	Quatertemper.
31 Donderdag.	

JUNI, 30 dagen.

1 Vrijdag.	Quatertemper.
2 Zaterdag.	Quatertemper.
3 Zondag.	H. Drievuldigheid.
4 Maandag.	
5 Dingsdag.	
6 Woensdag.	
7 Donderdag.	H. Sacramentsdag.
8 Vrijdag.	
9 Zaterdag.	
10 Zondag.	
11 Maandag.	
12 Dingsdag.	
13 Woensdag.	
14 Donderdag.	
15 Vrijdag.	
16 Zaterdag.	Delftsche Kermis.
17 Zondag.	Dank- en bededag. (Slag van Waterloo.)
18 Maandag.	
19 Dingsdag.	
20 Woensdag.	
21 Donderdag.	
22 Vrijdag.	
23 Zaterdag.	Vastendag.
24 Zondag.	H. Johannes de Dooper.
25 Maandag.	
26 Dingsdag.	
27 Woensdag.	
28 Donderdag.	Vastendag.
29 Vrijdag.	H. Petrus en Paulus.
30 Zaterdag.	

JULIJ, 31 dagen.

- 1 Zondag.
- 2 Maandag.
- 3 Dingsdag.
- 4 Woensdag.
- 5 Donderdag.
- 6 Vrijdag.
- 7 Zaterdag.
- 8 Zondag.
- 9 Maandag.
- 10 Dingsdag.
- 11 Woensdag.
- 12 Donderdag.
- 13 Vrijdag.
- 14 Zaterdag.
- 15 Zondag.
- 16 Maandag.
- 17 Dingsdag.
- 18 Woensdag.
- 19 Donderdag.
- 20 Vrijdag.
- 21 Zaterdag.
- 22 Zondag.
- 23 Maandag.
- 24 Dingsdag.
- 25 Woensdag.
- 26 Donderdag.
- 27 Vrijdag.
- 28 Zaterdag.
- 29 Zondag.
- 30 Maandag.
- 31 Dingsdag.

Begin der Hondsdagen.

Vastendag. Verwoesting des Tempels.

H. Jacobus.

AUGUSTUS, 31 dagen.

1	Woensdag.	
2	Donderdag.	
3	Vrijdag.	
4	Zaturdag.	
5	Zondag.	
6	Maandag.	
7	Dingsdag.	
8	Woensdag.	
9	Donderdag.	Vastendag.
10	Vrijdag.	H. Laurentius.
11	Zaturdag.	
12	Zondag.	Rotterdamsche Kermis.
13	Maandag.	
14	Dingsdag.	Vastendag.
15	Woensdag.	Maria Hemelvaart.
16	Donderdag.	
17	Vrijdag.	
18	Zaturdag.	
19	Zondag.	Einde der Hondsdagen.
20	Maandag.	Hartjesdag.
21	Dingsdag.	
22	Woensdag.	
23	Donderdag.	Vastendag.
24	Vrijdag.	H. Bartholomeus.
25	Zaturdag.	
26	Zondag.	
27	Maandag.	
28	Dingsdag.	
29	Woensdag.	
30	Donderdag.	
31	Vrijdag.	

SEPTEMBER, 30 dagen.

1	Zaterdag.	
2	Zondag.	
3	Maandag.	
4	Dingsdag.	
5	Woensdag.	
6	Donderdag.	
7	Vrijdag.	
8	Zaterdag.	Maria geboorte.
9	Zondag.	
10	Maandag.	
11	Dingsdag.	
12	Woensdag.	
13	Donderdag.	Isr. Nieuwjaar.
14	Vrijdag.	Kruisverheffing. Isr. Nieuwjaar.
15	Zaterdag.	
16	Zondag.	
17	Maandag.	
18	Dingsdag.	
19	Woensdag.	Quatertemper.
20	Donderdag.	Vastendag.
21	Vrijdag.	Quatertemper. H. Matheus.
22	Zaterdag.	Quatertemper. Isr. Verzoendag.
23	Zondag.	
24	Maandag.	
25	Dingsdag.	
26	Woensdag.	
27	Donderdag.	Isr. Loofhuttenfeest.
28	Vrijdag.	Vastendag. Isr. Loofhuttenfeest.
29	Zaterdag.	H. Michael.
30	Zondag.	

OCTOBER, 31 dagen.

1 Maandag.	
2 Dingsdag.	
3 Woensdag.	Isr. Loofhutzenfeest.
4 Donderdag.	Isr. Vreugdedag der wet.
5 Vrijdag.	
6 Zaturdag.	
7 Zondag.	
8 Maandag.	
9 Dingsdag.	
10 Woensdag.	
11 Donderdag.	
12 Vrijdag.	
13 Zaturdag.	
14 Zondag.	
15 Maandag.	
16 Dingsdag.	
17 Woensdag.	
18 Donderdag.	
19 Vrijdag.	
20 Zaturdag.	
21 Zondag.	
22 Maandag.	
23 Dingsdag.	
24 Woensdag.	
25 Donderdag.	
26 Vrijdag.	
27 Zaturdag.	Vastendag.
28 Zondag.	H. Simon en Judas.
29 Maandag.	
30 Dingsdag.	
31 Woensdag.	Vastendag.

NOVEMBER, 30 dagen.

1 Donderdag.	Allerheiligen.
2 Vrijdag.	Aller Zielen.
3 Zaterdag.	
4 Zondag.	
5 Maandag.	
6 Dingsdag.	
7 Woensdag.	H. Willebrordus.
8 Donderdag.	
9 Vrijdag.	
10 Zaterdag.	
11 Zondag.	H. Maarten.
12 Maandag.	
13 Dingsdag.	
14 Woensdag.	
15 Donderdag.	
16 Vrijdag.	
17 Zaterdag.	
18 Zondag.	
19 Maandag.	
20 Dingsdag.	
21 Woensdag.	
22 Donderdag.	
23 Vrijdag.	
24 Zaterdag.	
25 Zondag.	
26 Maandag.	
27 Dingsdag.	
28 Woensdag.	
29 Donderdag.	
30 Vrijdag.	H. Andreas.

DECEMBER, 31 dagen.

1 Zaturdag.	
2 Zondag.	1 ^e Advent.
3 Maandag.	
4 Dingsdag.	
5 Woensdag.	Vastendag. Isr. Inwijdingsfeest.
6 Donderdag.	H. Nicolaas.
7 Vrijdag.	Vastendag.
8 Zaturdag.	Maria Ontvangen.
9 Zondag.	2 ^e Advent.
10 Maandag.	
11 Dingsdag.	
12 Woensdag.	Vastendag.
13 Donderdag.	
14 Vrijdag.	Vastendag.
15 Zaturdag.	
16 Zondag.	3 ^e Advent.
17 Maandag.	
18 Dingsdag.	
19 Woensdag.	Quatertemper. Vastendag.
20 Donderdag.	
21 Vrijdag.	H. Thomas. Quatertemper. Vastendag.
22 Zaturdag.	Quatertemper.
23 Zondag.	4 ^e Advent.
24 Maandag.	Vastendag.
25 Dingsdag.	1 ^e Kersdag.
26 Woensdag.	2 ^e Kersdag. H. Stephanus.
27 Donderdag.	H. Johannes Evangelist.
28 Vrijdag.	H. Onnoozele kinderen.
29 Zaturdag.	
30 Zondag.	
31 Maandag.	Oudejaarsdag. H. Silvester.

T A F E L

VAN HET LENGEN EN KORTEN DER DAGEN,
GEDURENDE HET JAAR 1855.

			<i>Opkomst der zon.</i>	<i>Ondergang der zon.</i>
Jan.	13	's Morgens	8 u. 0 min.	's Avonds 4 u. 0 min.
"	25	"	7 u. 45 min.	" 4 u. 15 min.
Febr.	5	"	7 u. 30 min.	" 4 u. 30 min.
"	12	"	7 u. 15 min.	" 4 u. 45 min.
"	17	"	7 u. 0 min.	" 5 u. 0 min.
"	25	"	6 u. 45 min.	" 5 u. 15 min.
Maart.	5	"	6 u. 30 min.	" 5 u. 30 min.
"	12	"	6 u. 15 min.	" 5 u. 45 min.
"	18	"	6 u. 0 min.	" 6 u. 0 min.
"	27	"	5 u. 45 min.	" 6 u. 15 min.
April.	3	"	5 u. 30 min.	" 6 u. 30 min.
"	10	"	5 u. 15 min.	" 6 u. 45 min.
"	18	"	5 u. 0 min.	" 7 u. 0 min.
"	25	"	4 u. 45 min.	" 7 u. 15 min.
Mei.	4	"	4 u. 30 min.	" 7 u. 30 min.
"	13	"	4 u. 15 min.	" 7 u. 45 min.
"	22	"	4 u. 0 min.	" 8 u. 0 min.
Junij.	6	"	3 u. 45 min.	" 8 u. 15 min.
"	21	"	3 u. 38 min.	" 8 u. 22 min.
Julij.	6	"	3 u. 45 min.	" 8 u. 15 min.
"	21	"	4 u. 0 min.	" 8 u. 0 min.
Aug.	9	"	4 u. 30 min.	" 7 u. 30 min.
"	17	"	4 u. 45 min.	" 7 u. 15 min.
"	26	"	5 u. 0 min.	" 7 u. 0 min.

			<i>Opkomst der zon.</i>		<i>Ondergang der zon.</i>
Sept.	2	's Morgens	5 u. 15 min.	's Avonds	6 u. 45 min.
"	10	"	5 u. 30 min.	"	6 u. 30 min.
"	18	"	5 u. 45 min.	"	6 u. 15 min.
"	24	"	6 u. 0 min.	"	6 u. 0 min.
Oct.	2	"	6 u. 15 min.	"	5 u. 45 min.
"	9	"	6 u. 30 min.	"	5 u. 30 min.
"	17	"	6 u. 45 min.	"	5 u. 15 min.
"	25	"	7 u. 0 min.	"	5 u. 0 min.
Nov.	1	"	7 u. 15 min.	"	4 u. 45 min.
"	10	"	7 u. 30 min.	"	4 u. 30 min.
"	19	"	7 u. 45 min.	"	4 u. 15 min.
"	30	"	8 u. 0 min.	"	4 u. 0 min.
Dec.	21	"	8 u. 15 min.	"	3 u. 45 min.

SCHIJNGESTALTEN DER MAAN,

GEDURENDE HET JAAR 1855.

Januarij	3	's Morgens	8 u. 39 min.	V. M.
"	11	's Namiddags	0 u. 33 min.	L. K.
"	18	's Morgens	8 u. 57 min.	N. M.
"	25	's Morgens	1 u. 58 min.	E. K.
Februarij	2	's Morgens	4 u. 1 min.	V. M.
"	10	's Morgens	3 u. 20 min.	L. K.
"	16	's Avonds	7 u. 7 min.	N. M.
"	23	's Avonds	5 u. 53 min.	E. K.
Maart	3	's Avonds	10 u. 28 min.	V. M.
"	11	's Namiddags	2 u. 18 min.	L. K.
"	18	's Morgens	5 u. 5 min.	N. M.
"	25	's Morgens	11 u. 45 min.	E. K.
April	2	's Namiddags	2 u. 48 min.	V. M.
"	9	's Avonds	9 u. 56 min.	L. K.
"	16	's Namiddags	3 u. 24 min.	N. M.
"	24	's Morgens	6 u. 16 min.	E. K.
Mei	2	's Morgens	4 u. 23 min.	V. M.
"	9	's Morgens	3 u. 21 min.	L. K.
"	16	's Morgens	2 u. 33 min.	N. M.
"	24	's Morgens	0 u. 22 min.	E. K.
"	31	's Namiddags	3 u. 7 min.	V. M.
Junij	7	's Morgens	8 u. 7 min.	L. K.
"	14	's Namiddags	2 u. 48 min.	N. M.
"	22	's Namiddags	5 u. 12 min.	E. K.
"	29	's Avonds	11 u. 33 min.	V. M.
Julij	6	's Namiddags	1 u. 48 min.	L. K.
"	14	's Morgens	4 u. 21 min.	N. M.
"	22	's Morgens	8 u. 10 min.	E. K.
"	29	's Morgens	6 u. 40 min.	V. M.

Augustus	4 's Avonds	9 u. 41 min.	L. K.
"	12 's Avonds	7 u. 12 min.	N. M.
"	20 's Avonds	8 u. 53 min.	E. K.
"	27 's Namiddags	1 u. 40 min.	V. M.
September	3 's Morgens	8 u. 43 min.	L. K.
"	11 's Morgens	11 u. 11 min.	N. M.
"	19 's Morgens	7 u. 20 min.	E. K.
"	25 's Avonds	9 u. 45 min.	V. M.
October	2 's Avonds	11 u. 24 min.	L. K.
"	11 's Morgens	3 u. 43 min.	N. M.
"	18 's Namiddags	3 u. 57 min.	E. K.
"	25 's Morgens	7 u. 46 min.	V. M.
November	1 's Avonds	5 u. 36 min.	L. K.
"	9 's Avonds	7 u. 51 min.	N. M.
"	16 's Avonds	11 u. 35 min.	E. K.
"	23 's Avonds	8 u. 11 min.	V. M.
December	1 's Namiddags	2 u. 30 min.	L. K.
"	9 's Morgens	10 u. 37 min.	N. M.
"	16 's Morgens	7 u. 16 min.	E. K.
"	23 's Morgens	10 u. 58 min.	V. M.
"	31 's Namiddags	0 u. 23 min.	L. K.

VOORNAAMSTE REISGELEGENHEDEN IN NEDERLAND.

VERTREK DER POSTEN VAN HET POSTKANTOOR TE DELFT.

De brieven bestemd voor de Noordelijke Provinciën, alsmede Duitschland, Zweden, Noorwegen, Rusland, etc. worden telkens verzonden met de spoortreinen op Amsterdam en per nachtpost; die voor de Zuidelijke provinciën met den 2den spoortrein op Rotterdam. Nog gaan per Bredasche post, 's avonds ten half negen uur, de brieven voor België, alsmede voor Noord-Brabant en Zeeland; die voor Frankrijk, Engeland en Koloniën om 9 uur 's avonds.

Er vertrekken maandelijks zes brievenmalen door middel der Overland-posten over Southampton, Marseille en Triëst.

De brieven kunnen gefrankeerd en ongefrankeerd verzonden worden; die over Southampton moeten vóór den 1sten en 17den van iedere maand bezorgd worden; over Triëst vóór den 4den en 21sten en over Marseille vóór den 8sten en 24sten van iedere maand.

De verkiezing der wijze van verzending moet op de brieven worden uitgedrukt, door de woorden: over Southampton, Triëst of over Marseille, daar ze, zonder die bepaalde aanwijzing, per scheepsgelegenheid verzonden worden.

Voor het frankeren der brieven, kan men zich van postzegels bedienen, verkrijgbaar aan het Postkantoor.

Het kantoor is geopend van des morgens half zeven tot half negen uur, van tien tot 's namiddags half vier en des avonds van zes tot negen uur.

Van Amsterdam naar Rotterdam.

Vertrek van Amsterd.	* Halfweg.	Haarlem.		* Vogelz.	* Hillegomm. Beek.	* Veenenb.	* Warmond.	Leijden.		* Voorschoten.	's Hage.		* Rijswijk.	Delft.		Schiedam.		Aankomst te Rotterdam.
		aank.	vertr.					aank.	vertr.		aank.	vertr.		aank.	vertr.	aank.	vertr.	
U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.
8.30	8.47	9.—	9. 5	9.20	door	9.33	9.56	10. 2	10. 7	10.18	10.37	7.30	7.35	7.44	7.47	8. 4	8. 7	8.15
11.30	door	11.58	12. 3	12.18	door	12.31	door	12.58	1. 3	door	1.50	10.42	10.49	10.58	11. 1	11.18	11.22	11.30
4.30	4.47	5.—	5. 5	* 5.20	door	5.33	5.56	6. 2	6. 7	6.18	6.37	1.35	door	1.50	1.53	2.10	2.13	2.21
7.30	7.47	8.—	8. 5	8.20	8.28	8.35	8.58	9. 4	9. 9	9.20	9.39	6.42	6.49	6.58	7. 1	7.18	7.22	7.30
												9.44	9.51	10.—	10. 3	10.20	10.23	10.31

Van Rotterdam naar Amsterdam.

Vertrek van Rotterd.	Schiedam.		Delft.		* Rijswijk.	's Hage.		* Voorschoten.	Leijden.		* Warmond.	* Veenenb.	* Hillegomm. Beek.	* Vogelz.	Haarlem.		* Halfweg.	Aankomst te Amsterd.
	aank.	vertr.	aank.	vertr.		aank.	vertr.		aank.	vertr.					aank.	vertr.		
U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.
6.45	6.53	6.56	7.13	7.16	7.25	7.30	7.37	7.57	8. 7	8.12	8.19	8.44	8.48	8.56	9.10	9.15	9.29	9.35
9.45	9.53	9.56	10.13	10.16	10.26	10.32												
11.45	11.53	11.56	12.13	12.16	door	12.31	12.36	door	1. 3	1. 8	door	1.38	door	1.49	2. 3	2. 8	door	2.36
3.—	3. 8	3.11	3.28	3.31	3.41	3.47	3.52	4.12	4.22	4.27	4.34	4.59	door	5.10	5.24	5.29	5.43	5.59
7.45	7.53	7.56	8.13	8.16	8.26	8.32	8.37	8.57	9. 7	9.12	9.19	9.44	door	9.56	10. 9	10.14	10.28	10.44

NB. Op de halten met een * gemerkt, worden reizigers opgenomen, voor zoo verre er plaats in de rijtuigen is.
Op Zon- en Feestdagen zal aan al de halten, uitgezonderd Hillegommerbeek, als dit verlangd wordt, worden opgehouden.

NEDERLANDSCHE RIJN-SPOORWEG.

Winterdienst, beginnende 15 October 1854.

Van Amsterdam naar Utrecht en Arnhem.

Vertrek van Amsterd.	Abcoude.	Loenen en Vreeland.	Nieuwer- sluis.	Breuke- len.	Maarsen.	Utrecht.	Zeist en Drieberg.	Maars- bergen.	Veenen- daal.	Ede.	Wolfhe- zen.	Aank. te Arnhem.
U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.
8.—	8.17	8.25	8.35	8.42	8.50	9. 9	9.30	9.46	10. 9	10.20	10.35	10.50
10.45	11. 2	11.10	11.20	11.27	11.35	11.54	12.15	12.31	12.54	1. 5	1.20	1.35
6.—	6.17	6.25	6.35	6.42	6.50	7. 9	7.30	7.46	8. 9	8.20	8.35	8.50

Van Arnhem naar Utrecht en Amsterdam.

Aank. te Arnhem.	Wolfhe- zen.	Ede.	Veenen- daal.	Maars- bergen.	Zeist en Drieberg.	Utrecht.	Maarsen.	Breuke- len.	Nieuwer- sluis.	Loenen en Vreeland.	Abcoude.	Aank. te Amsterd.
U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.	U. M.
7.12	7.27	7.42	7.57	8.16	8.35	9. 1	9.12	9.20	9.31	9.37	9.45	10. 2
11.40	11.55	12.10	12.25	12.44	1. 3	1.29	1.40	1.48	1.59	2. 5	2.13	2.30
5.28	5.43	5.58	6.13	6.32	6.51	7.17	7.28	7.36	7.47	7.53	8. 1	8.18

NB. Alle treinen zullen te Maarsen, nabij de herberg de Plattenburg en te Wolfhezen, tot het op- en afdalen van reizigers, stilhouden, wanneer daartoe bij den hof-conducteur het vereischte verzoek is gedaan. Op de tusschen-stations bij de dorpen worden slechts reizigers opgenomen, voor zoo verre er plaats in de rijtuigen is. De reizigers hebben geene bagage vrij, dan alleen de kleine pakjes die zij, zonder hinderlijk te zijn, onder de banken der rijtuigen kunnen bergen.

DILIGENCE-DIENSTEN.

DIENST VAN VAN GEND EN LOOS.

Van Amsterdam op Antwerpen door Delft, dagelijks des morgens ten half 3 uur van Delft.

Van Antwerpen naar Amsterdam door Delft, des avonds ten 10 uur van Delft.

Rijden af van het logement de Gouden Molen, bij P. A. Hesse, nabij de Haagpoort.

STOOMBOOT- EN SPOORWEG-EXPEDITIE.

DE VRIENDSCHAP, ONDERNEMING VAN J. P. KOENS & Co.

Nachtdienst tusschen Rotterdam door Delft naar Amsterdam, dagelijks des avonds ten 11 ure van Delft.

Van Amsterdam door Delft naar Rotterdam, des morgens ten vier ure van Delft.

Nadere informatiën zijn te bekomen bij Mej. van Heyningen, Heeren-Logement bij de Haagpoort, en het Hulpkantoor der Onderneming op de Binnen-Watersloot.

Van Monster over 's Gravenhage naar Delft, en terug, alle Donderdagen des 's morgens ten half 6 ure; en van de herberg de Vink, te 's Gravenhage, ten acht ure naar Delft eene Diligence; terug des middags ten 1 ure van Delft, en ten 2 ure van de herberg de Vink.

Van 's Gravenhage naar Delft en terug, alle Donderdagen, des morgens ten 6 ure van 's Gravesande, en des namiddags ten 1 ure terug.

Kantoor dezer diensten te Delft, bij Mej. van Heyningen, Heeren-Logement nabij de Haagpoort.

—

ONDERNEMING VAN H. O. VAN MUNSTER, J. P. KOENS
EN H. S. VAN HEUMEN.

Verzending van Goederen door het geheele rijk, Engeland, geheel Duitschland en België, over de Spoortreinen, Diligences en Stoombooten.

De Onderneming belast zich voortdurend met het incasseren van Wissels, verzending van Gelds-waarden en Effecten, verrigten van commissiën, alles tegen een zeer verminderd tarief.

Het hulpkantoor der onderneming te Delft, bij W. Koens, Binnen-Watersloot.

ALGEMEENE EXPEDITIE-MAATSCHAPPIJ VAN
TIMMERMANS EN COMP.

Deze Maatschappij belast zich met de Expeditie van alle Goederen, Geldspeciën, Effecten enz. dagelijks op en van alle Spoortreinen, op geheel Noordelijk- en Zuidelijk Duitschland en langs den Rijn, in correspondentie met de Keulsche Stoomboot-Maatschappij; naar Zwitserland, Italië, Oostenrijk, Beijeren en Wurtemberg; alsmede Maandag en Vrijdag 's namiddags van Amsterdam naar Oldenburg, Bremen, Hamburg, Osnabruck, Lubeck en verder geheel Hanover, Denemarken en Zweden.

Informatiën zijn te bekomen aan het kantoor dezer onderneming, gevestigd te Delft, bij Fischler, Binnen-Watersloot, bij de Koornbeurs.

—

ORDE OP HET VERTREK DER TREK- EN MARKTSCHUITEN.

---

van Delft op 's Gravenhage.

Van 1 April tot 30 September 's morgens ten 7, half 8, half 9 en 9 ure, en van half 10 tot 's avonds half 9, alle uren op het half uur. Van 1 October tot 31 Maart, 's morgens ten 7, 8 en 9 ure, en van half 10 tot 's avonds half 8 ure, op het half uur. De pakschuit Maandag en Vrijdag 's morgens ten 6 ure.

van 's Gravenhage op Delft.

Van 1 April tot 30 September, van 's morgens half 6 tot 's avonds half 8 ure, alle uren op het half uur, en de laatste ten 9 ure. Van 1 October tot 31 Maart, van 's morgens half 7 tot 's avonds half 8, op alle half uren.

De pakschuit, Maandag, Dingsdag, Woensdag en Zaterdag 's morgens ten 9 ure, en Donderdags in den Zomer 's morgens ten 5, en 's Winters ten 6 ure.

van Delft op Rotterdam.

Van 1 April tot 30 September alle uren, van 's morgens 7 tot 's avonds 8 ure, uitgezonderd 's namiddags ten 4 ure. Van 1 tot 30 October, alle uren van 's morgens 7 tot 's avonds 7 uur, uitgezonderd 's namiddags ten 4 ure. Van 1 November tot 31 Maart 's morgens ten 8, 10 en 12 uur, 's namiddags 3, 5 en 's avonds ten 7 uur.

De pakschuit dagelijks, uitgezonderd des Zondags en de maanden November—Februarij, des namiddags ten 2 uur en het geheele jaar door behalve de maanden November—Februarij alle Dingsdagen, 's morgens ten half 9 ure, een marktschuit, behalve de gewone marktschuit der vroegbeurt.

van Rotterdam op Delft.

Van 1 April tot 31 October van 's morgens ten 7 ure tot 's avonds ten 7 ure; en van 1 November tot 31 Maart van 's morgens ten 7, 9 en 12 ure en des namiddags 1, 4 en 6 uur.

Het geheele jaar door alle Dingsdagen, des namiddags ten half 3 ure, een marktschuit behalve die der vroegbeurt. Informatiën te bekomen bij den Commissaris van gemelde veeren W. Wigmans.

van Delft op Leijden en terug.

Onbepaald. Informatiën te bekomen bij den heer G. Boet, in de Haagpoort, Commissaris van genoemd Veer.

van Delft op Schiedam.

Vrijdags 's morgens ten 7 ure, en terug des namiddags ten 3 ure. Afvaart voor de Stads-Herberg in het Zuideinde.

Van Schiedam op Delft.

Donderdags 's morgens ten 7 ure, en terug 's namiddags ten 3 ure.

van Delft op Maassluis.

's Morgens het geheele jaar door, ten half 8 ure en 's namiddags ten half 2 ure. Van 1 April tot 30 September 's namiddags ten 6 ure; van 1 October tot 31 Maart 's namiddags ten 5 ure.

van Maassluis op Delft.

's Morgens het geheele jaar door, ten half 6 en 10 uur.
Van 1 April tot 30 September 's namiddags ten half 6
van 1 October tot 30 Maart 's namiddags ten 5 ure. De
ochtendschuiten corresponderen op den 1sten en 2den trein
van den Hollandschen spoorweg.

van Delft op Vlaardingen.

In de Zomermaanden 's namiddags ten 4 ure, en ten 3
ure in de Wintermaanden. Een marktschuit Donderdags
's middags ten 12 ure en 's namiddags ten 3 ure.

van Vlaardingen op Delft.

's Morgens ten 6 ure en Donderdags nog een ten 4 ure.

Van Delft op Amsterdam.

Op Dingsdag, Donderdag en Zaturdag, des namiddags
ten 3 ure.

van Amsterdam op Delft.

Op dezelfde dagen en uren.

van Schiedam door Delft op Haarlem.

Zaturdags 's morgens, en van Delft 's namiddags ten 3
ure. Ook vaart 's Woensdags namiddags ten 2 ure een pak-
schuit van Delft naar Haarlem.

van Schiedam door Delft op Utrecht.

Woensdag morgen ten 10 ure en van Delft 's morgens
ten 11 ure.

van Vlaardingen door Delft op Utrecht.

Woensdag namiddag van Vlaardingen en Donderdag des morgens ten 11 ure van Delft. Deze schuit neemt ook goederen mede voor Amersfoort en omliggende plaatsen in de provincie Utrecht:

NB. Voor bovengenoemde plaatsen worden bestellingen aangenomen bij den Commissaris, J. P. Tasseron, Voorstraat, wijk VI No. 296, alsmede aan het veer voor de Leydsche markschuit nevens de Luther-sche Kerk.

van Delft op Alkmaar.

Om de 14 dagen, des Woensdags morgens ten 8 ure. Ligplaats voor de Branderij de Papegaai. De schuiten naar Alphen, Oudshoorn, Waddingsveen, Boskoop, Hazerswoude, enz. varen des Dingsdag voormiddags af. Die van Noordwijk, Zwammerdam, Bodegraven, Noordwijkerhout en Voorsehoten vertrekken Dingsdags avonds vóór 7 ure. Bestellingen bij P. A. Hesse, nabij de Haagpoort.

POST- EN VOETBODEN.

- Vrouw van Beek. Bodin van Nootdorp. Komt alle dagen in de stad, uitgezonderd des Zondags, vertrekt 's namiddags ten 1 ure. Adres bij H. Koster Boekhandelaar Oude Delft.
- J. van der Berg. Bode op Wateringen, Poeldijk, Monster en 's Gravesande. Komt Maandag, Dingsdag, Donderdag, Vrijdag en Zaturdag in de stad; vertrekt tegen 1 ure. Adres bij W. Valkenburg, Hoek Beestenmarkt.
- A. Bokhoove. Commissionair, gaat Maandag, Woensdag, Vrijdag en Zaturdag naar den Haag. Woont op den Burgwal, W. 111, No. 305.
- C. van den Bas. Postbode van Delft op Zoetermeer, Zegwaard en Benthuijzen. Vertrekt Maandag, Woensdag en Vrijdag, 's namiddags ten 5 ure. Adres bij H. v. Kan, Breedstraat.
- K. Bijzen. Postbode van Delft naar Pijnacker. Vertrekt alle dagen 's morgens ten 8 ure. Adres Oosteinde Wijk I, No. 197.
- M. Brederveld. Postbode van Schipluiden op Delft. Komt alle dagen in de stad, vertrekt des namiddags. Adres bij B. Bruins, Boekhandelaar, Oude Delft.
- J. Dijkshoorn. Postbode van de Lier. Dagelijks, uitgezonderd Donderdag en Zondag. Vertrekt 's namiddags ten half 12 ure. Bestellingen worden aangenomen bij de Wed. Bladergroen, Oude Delft.

-
- G. Klijnes. Bode van Voorburg op Delft. Komt Maandag, Woensdag en Zaterdag in de stad. Adres bij de wed. Bladergroen op het Oude Delft.
- N. Lok. Bode op Wateringen, Poeldijk, Monster en Ter Heide. Komt dagelijks, uitgezonderd des Donderdags. Vertrekt 's namiddags ten 2 ure. Adres bij van der Gaag, Oude Delft, hoek Oude Kerk.
- C. Redeker. Westlandsche Postbode. Komt alle dagen, uitgezonderd des Zondags. Vertrekt van Delft, 's namiddags ten 2 ure. Adres bij H. Kramer in de Herberg de Beurs van Rotterdam, in de Jacob-Gerritse-sstraat.
- P. A. van Swieten. Bode op den Haag. Gaat Dingsdag, Donderdag en Zaterdag, naar den Haag. Bestellingen worden aangenomen bij de Wed. Bladergroen, op het Oude Delft, nevens de Akademie.
-

VERTREK DER DORPSCHUITEN.

Berkel. Donderdags 's middags ten 12 ure. Ligplaats voor de Wed. Bante, op de Koornmarkt.

's Gravesande. Donderdags voormiddags ten half 12 ure. Ligplaats voor het Oude Westlandsche Veerhuis, nabij de Haagpoort.

Kwintsheul, Poeldijk, Monster, Naaldwijk, Hondsholredijk en Loosduinen. Donderdags ten 11 ure. Ligplaats voor de Wed. van der Kraaij aan de Voorstraat.

Leydschendam. Donderdags. Ligplaats des morgens ten 10 ure, aan de Voorstraat, voor de Brouwerij de P.

De Lier en de Lee. Donderdags ten half 12 ure. Ligplaats voor het Westlandsche Veerhuis op de Binnenwatersloot.

Maasland. Donderdags ten 11 ure. Ligplaats voor de Herberg de Zwarte Raaf, op de Binnenwatersloot.

Nootdorp. Dingsdag, Donderdag en Zaterdag ten 1 ure. Ligplaats in het Vrouwjuttenland, voor de Grutterij de Blaauwe Star.

Overschie. Dingsdag ten 3 ure, en Donderdag ten 1 ure. Ligplaats voor J. van der Gaag, Zuideinde.

Pijnacker. Donderdag en Zaterdag ten half 12 ure. Ligplaats voor P. A. Engelbrecht, Oosteinde.

Rijswijk. Donderdag. Ligplaats des morgens ten 10 ure aan de Pepersteeg.

Schipluiden en 't Woud. Donderdag ten 11 ure. Ligplaats op de Binnenwatersloot voor de Herberg de Zwarte Raaf.

Voorburg. Donderdag ten 1 ure van de Haagpoort. Komt ook een alle Dingsdagen ten 5 ure van Rotterdam door Delft. Ligplaats voor P. A. Hesse, in het logement de Gouden Leeuw nabij de Haagpoort.

Wateringen. Dingsdag, Donderdag en Zaterdag in de Zomermaanden, ten 11 ure; Donderdag en Zaterdag in de Wintermaanden, ten 12 ure. Ligplaats aan het Nieuwe Schippers Veerhuis op de Voorstraat.

Zoetermeer en Zegwaard. Donderdag ten 12 ure. Ligplaats als boven, op de Voorstraat.

Zuidbuurt. Donderdag ten 11 ure. Ligplaats op de Binnenwatersloot.

VERDERE REISGELEGENHEDEN IN NEDERLAND.

NB. Voor de plaatsen aan de spoorwegen gelegen zie men mede het afzonderlijk tarief.

Van Amsterdam.

naar Alkmaar, over Zaandam en Wormerveer. Stoomboot tweemaal daags. In de Zomermaanden 's morgens 7 en 's namiddags 1 uur, in de Wintermaanden 's morgens 7½ en 's namiddags 2½ uur.

„ Amersfoort. Diligence van v. d. Hoek, op de Botermarkt, Maandag 's morgens 4 uur.

Over Muiden en Naarden, naar Amersfoort. Diligence v. d. Horst, Cingel, 514, dagelijks.

Nog eene Diligence wed. Cruse, Botermarkt. Maandag 's namiddags 5 uur.

„ Antwerpen, over Haarlem, s Hage, Delft, Rotterdam, Dordt en Breda. Diligence van Gend en Loos, 's avonds kwartier voor 9 uur, aankomst te Antwerpen 's namiddags ten 2 uur, vóór het vertrek der Spoortrein naar Mechelen, Leuven, Brussel en Gend, in correspondentie met Parijs enz.

„ Appingadam, schip om de 5 of 6 weken.

„ Assen, beurtman van 1 Februarij tot half December, Woensdag om de 14 dagen, een uur vóór boomsluiten; verder om de 3 weken. Terug, Vrijdag om de 14 dagen, 's morgens 5 uur.

- naar Blokzijl, beurtman Dingsdag en Vrijdag, van 6 December tot 1 Februarij alléén Dingsdag een uur vóór boomsluiten.
- „ Bolsward, beurtman alléén van 1 Februarij tot 6 December, Vrijdag 2 uur vóór boomklokluiden.
- „ Broek, beurtschip Maandag, Woensdag en Vrijdag 's namiddags ten 4 uur.
- „ Buiksloot, zie naar het Tolhuis.
- „ Delfzijl, met het schip op de Lemmer.
- „ Deventer, beurtschip Dingsdag en Vrijdag een uur vóór het luiden der boomklok, van 6 December tot 12 Februarij, alleen Vrijdag 's namiddags 3 uur.
- „ Dokkum, beurtschip alleen van 1 Maart tot 30 November, Woensdag om de 14 dagen.
- „ Elburg, beurtschip Dingsdag, Donderdag en Zaterdag 'savonds een uur vóór boomsluiten; 'swinters Dingsdag niet.
- „ Enkhuizen, Stoomboot Dingsdag, Donderdag en Zaterdag 's morgens 7 uur.
- Idem. Beurtman Woensdag en Vrijdag.
- Zie ook naar Hoorn en Medemblik.
- „ Enschedé, met het schip op Deventer.
- „ Franeker, beurtschip van Februarij tot December Dingsdag.
- „ Genemuiden, beurtschip Maandag een uur voor boomsluiting.
- „ Gouda en terug, beurtschip van 15 April tot 15 September 's middags half vier uur. De overige maanden ten 4 uur.
- „ Hamburg, Stoomboot den 5, 10, 15, 20, 25 en 30 der maanden in den vroegen morgen.

- naar Harlingen, Stoomboot Dingsdag, Donderdag en Zaterdag 's morgens 7 uur.
- „ Idem, beurtschip van April tot Sept. Maandag, Woensdag en Vrijdag een uur vóór boomklokluiden.
- „ Hasselt, beurtschip van December tot Maart, Maandag; van Maart tot 19 Junij, Zondag, Maandag, Woensdag en Vrijdag, alsmede van 21 Augustus tot 31 Oct. 's Zomers alle dagen 1 uur vóór boomklokluiden.
- „ den Helder, over Alkmaar, barge, dagelijks, behalve Maandag, 's morgens 7 uur. Ook met de Stoomboot naar het Tolhuis, van 1 Maart tot 31 October 's namiddags ten 4 uur, en van 1 November tot Februarij, Dingsdag, Donderdag en Zaterdag 1 uur, en van daar per Dilig. over Purmerende naar Hoorn en Enkhuizen.
- „ Hoorn, zie naar Medemblik en den Helder.
- „ Hull, Stoomb. den 5, 10, 15, 20, 25 en 30 der maand.
- „ Joure, beurtschip Maandag 2 uur vóór boomsluiten.
- „ Kampen, beurtschip Maandag, Woensdag en Vrijdag een uur vóór boomsluiten; van December tot Februarij Maandag en Vrijdag 's namiddags 3 uur.
- „ Idem, Stoomb. dagelijks behalve Zond. 's morg. 6 uur.
- „ Leeuwarden, beurtschip van 22 Februarij tot 6 December, Woensdag en Zaterdag; en verder alléén Zaterdag $\frac{3}{4}$ uur vóór boomsluiten.
- „ de Lemmer, beurtschip, van half Februarij tot 12 November, dagelijks; verder Maandag, Woensdag en Vrijdag 2 uur vóór boomsluiten.
- „ Idem, Stoomboot Maandag, Woensdag en Vrijdag 's morgens 7 uur.
- „ Meppel, beurtm. Dingsd. en Zaturd.; van 6 Dec. tot 2 Februarij alléén Dingsdag een uur vóór boomsluiten.

naar Medemblik. Met de Stoomboot naar het Tolhuis, verder met de Barge naar Buiksloot; van 1 April tot 30 September Dingsdag, Donderdag en Zaturdag, en van 1 October tot 31 Maart, alleen Dingsdag eene Diligence 9 uur van Buiksloot over Purmerende en Hoorn naar Medemblik. Naar Enkhuizen vindt men eene diligence aan het Medemblikker tolhuis te Hoogcarspel.

- „ Muiden en Naarden. Trekschuit van 1 Mei tot 30 September 5 maal, van 1 October tot 31 Maart 4 maal en gedurende April 3 maal daags.
- „ Purmerende, zie naar Medemblik.
- „ Rotterdam over Haarlem, Leiden, 's Hage en Delft diligence Koens, Dam; dagelijks 's avonds half 10 uur.
- „ Sloten (Vriesland) beurtman van 25 Februarij tot December 's Maandags 2 uur vóór boomsluiten.
- „ Sneek, beurtman van 6 tot 25 December Dingsdag en Zaturdag; tot 1 Februarij alleen Dingsdag, vervolgens tot ultimo Februarij, Dingsdag en Zaturdag, en overigens Dingsdag, Donderdag en Zaturdag, 1¼ uur vóór boomsluiten.
- „ Steenwijk, beurtschip Dingsdag en Zaturdag een uur vóór boomsluiten.
- „ Tolhuis: Van 1 April tot 30 September raderboot of zeilschuit, 's morgens 6, 's namiddags 12 en 1 uur; voorts alle uren een stoomboot met het slaan der volle uren, tot het sluiten van den boom, en van 1 October tot 31 Maart raderboot, 's morgens 7 uur; een stoomboot van 8 uur 's morgens tot 's avonds 5 uur, uitgenomen ten 12 uur.
- „ Weesp, trekschuit van 16 Maart tot 15 November

4 maal en van 16 November tot 15 Maart 2 maal daags, doch Maandags 3 maal.

naar Zaandam, stoomboot des zomers 6 maal, 's winters 2 maal daags.

„ Zwolle, stoomboot dagelijks behalve Woensdag.

„ Zwolle, beurtschip dagelijks 's namiddags 3 uur, uitgezonderd van 19 December tot 11 Februarij dan Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.

„ Zutphen, beurtschip Donderdag.

„ Zwartsluis, beurtschip, van Februarij tot December, Dingsdag en Zaturdag, verder alleen Dingsdag een uur voor boomsluiten.

van Alkmaar

naar Amsterdam, stoomboot dagelijks tweemaal, des zomers 's morgens kwartier voor 6 en 's namiddags half 2; 's winters 's morgens ten 7 en 's namiddags 1 uur. Ook met de barge dagelijks.

„ den Helder, barge 2 maal daags.

van Amersfoort

naar Amsterdam, over Naarden, Muiden enz.

Diligence v. d. Horst, dagelijks.

Diligence wed. Gruse, Maandag, 's morgens 5 uur.

„ Utrecht, diligence van Nijmegen, 's morgens half 6, kwartier voor 11 en 's namiddags 3 uur.

van Appingadam

naar Groningen, trekschuit Dingsdag en Vrijdag 's morgens 6 uur; de overige dagen, behalve Zon- en Feestdagen 5 uur.

van Arnhem

- naar Breda, over 's Hertogenbosch en tusschenliggende plaatsen, dilig. v. d. Horst, dagelijks 's morgens 11 uur (na aankomst van den 1sten spoortrein).
- „ Deventer, over Doesburg en Zutphen, dilig. v. d. Horst (na aankomst van den 2den trein).
- „ Emmerik, diligence van Gend en Loos, na aankomst van den laatsten spoortrein, 's avonds half 10 uur. Nog een stoomboot Zondag en Donderdag, 's namiddags omstreeks 3 uur.
- „ Kampen, stoomboot 3 maal 's weeks, 's morg. 5 uur.
- „ Keulen enz., stoomboot 's morgens 6 uur.
- „ Kleef, over Nijmegen, dilig. 's avonds kwart over 8 uur.
- „ Leeuwarden, over Zutphen, Deventer, Zwolle en Groningen diligence na aankomst van den 1sten spoortrein.
- „ Nijmegen, diligence Koens, 's morgens kwart. voor 11 en 's namiddag 3 uur. Zie ook naar Kleef. Stoomboot 's morgens 11 uur 's namiddags 8 uur in correspondentie met den spoortrein op Amsterdam.
- „ Rotterdam, stoomboot 's Maand., Woensdag en Zaterdag 's morgens 9 uur.
- „ Zutphen, na aankomst van alle spoortreinen.

van Assen

- naar Groningen, diligence 's namiddags 4 uur.
- „ Meppel, jaagsch. 's morg. 8 uur, dagelijks.
- „ Zwolle, over Meppel, diligence, 's morgens 11 uur.

van Bergen op Zoom

- naar Antwerpen, diligence 's morgens 5 uur. Ook per passerende stoomboot van Rotterdam.

naar Breda, diligence 's avonds half 6 uur en Dingsdag, Donderdag en Zaterdag, 's morgens half 6 uur.

„ Rotterdam, per passerende stoomboot van Antwerpen.

van Breda

naar Amsterdam, diligence 's namiddags 2 uur.

„ Antwerpen, diligence 's morgens 5 en 10 's namiddags, 's zomers 3 en 's winters kwart voor 4 uur.

„ Bergen op Zoom, diligence 's morgens ten 5 uur 25 min. en Dingsdag en Zaterdag 's namiddags 4 uur.

„ Geertruidenberg, dilig. 's zomers 's morgens half 5, 's winters 's morg. 5 uur, doch 's Maandags altijd half 4.

„ Grave, over Tilburg en 's Hertogenbosch, 's morgens half 5 en 's namiddags 4 uur.

„ den Moerdijk, diligence 's morgens 11 uur.

„ Rotterdam, dilig. van Gend en Loos 's morg. 6 uur.

„ Utrecht, over Gorinchem, diligence 's morgens half 6; ook eene diligence 's zomers 's morg. 10 en 's namidd. 5 uur, 's winters 's morgens 5 en kwart voor 10 uur.

van Culemborg

naar Rotterdam, stoomboot 's Maandags 's morgens 5 uur; andere dagen half 8 uur, uitgezonderd Zondags.

„ Utrecht, dilig. na aankomst der boot van Rotterdam.

van Deventer

naar Amsterdam, dilig. dagelijks 's morgens 7 en 11 uur.

„ Hannover, diligence Maandag en Vrijdag.

„ Munster, diligence Zondag, Dingsdag en Vrijdag, 's avonds 8 en 's nachts 12 uur.

„ Nijmegen, over Zutphen en Arnhem, diligence 's morgens kwart voor 7 en 11 uur.

„ Rotterdam, diligence 's avonds 10 uur.

van Dordrecht

- naar Amsterdam, diligence 's namiddags 5 uur.
 „ Rotterdam, stoomboot 's morgens half 9 en 's namiddags 5 en een 's morgens 7 en s namiddags 12 en, 's avonds 3 uur en 6 uur.
 „ den Moerdijk, stoomboot 's morgens 6 en 's namiddags half 2 uur.

van Edam

- naar Amsterdam, over Monnickendam, trekschuit 's morgens 6 en 8 uur, 's namiddags half 2 en 7 uur.
 „ Hoorn, trekschuit 's morgens 6, half 11 en 's namiddags half 5 uur.

van Enkhuizen

- naar Amsterdam, stoomboot komende van Harlingen, Zondag, Woensdag en Vrijdag.
 „ Harlingen, stoomboot Dingsd., Donderd. en Zaturd.
 „ Hoorn, postwagens 's zomers 's morgens ten 7 en 's winters 8 uur, 's namiddags het geheele jaar 4 uur.

van Franeker

- naar Harlingen, diligence Woensdag 's morgens 9 uur.
 „ Leeuwarden, diligence Vrijdags 's morgens 8 uur.

van Geertruidenberg

- naar Rotterdam, stoomboot 's zomers, Maandag 's morgens 5 en de overige dagen half 7 uur, behalve Zondag. En 's winters Maandag 's morgens 5, en de overige dagen 7 uur, behalve Zondag.

van Gorinchem

- naar Antwerpen, over Breda, diligence 's zomers, 's mor-

gens kwart voor 12 en 's namiddags half 4; 's winters 's namiddags kwart over 12 en half 5 uur.

naar 's Hertogenbosch, stoomboot 's zomers 's middags 12 en 's namiddags 4 uur; 's winters 's morgens 11 en 's namiddags 12 uur.

„ Heusden, stoomboot 's namiddags half 5 uur.

„ Keulen, stoomboot dagelijks. Varieert naar den stand van het water, doch gewoonlijk 's morgens 9 uur.

„ Nijmegen, stoomboot 's morgens 9 uur.

„ Rotterdam over Dordt, stoomboot Maandag, Dingsdag 's morgens half 6. Woensdag, Donderdag, Vrijdag en Zaterdag 's morgens half 6 en 's namiddags 1 uur, en Zondag 's morgens half 7 uur. Winterdienst Maandag, Dingsdag 's morgens half 6 uur en Woensdag, Donderdag, Vrijdag en Zaterdag half 8 uur.

„ Utrecht, diligence 's morgens kwart over 8, en kwart over 9; 's zomers 's namiddags half 3 en 's winters 's namiddags kwart voor 2 uur.

„ Venlo, stoomboot Dingsdag en Vrijdag 's morg. 4 uur.

van Gouda

naar Rotterdam, stoomboot 's zomers, 's morgens 6 en 's namiddags 2 uur, 's winters 's morgens 7 uur.

„ Idem, diligence alle uren in 3 uren.

„ Utrecht, diligence driemaal daags in 5 uren.

van 's Gravenhage

naar Amsterdam, diligence 's avonds half 12 uur.

„ Antwerpen, diligence 's nachts 2 uur.

„ Rotterdam, diligence 's morgens half 4 en half 5 uur.

„ Utrecht, diligence over Leiden, Alphen enz., 's zomers 's morgens 5 en 's winters 's morgens kwart voor 7 uur.

van Groningen

- naar Assen, diligence 's morgens 5 uur.
- „ Harlingen, over Leeuwarden, diligence Dinsdag, Donderdag en Zaterdag, 's avonds 11 uur, en 's zomers Maandag, Woensdag en Vrijdag 's morgens 9 uur.
- „ Kampen, diligence op de stoomboot naar Amsterdam rijdende, alleen de dagen dat deze vaart; 's avonds van Groningen.
- „ Leeuwarden, diligence 1 Januarij tot 31 Maart, van 10 tot 31 December 's morgens half 9; de overige maanden 's namiddags 3 uur.
- „ de Lemmer, diligence Dinsdag, Donderdag en Zaterdag 's morgens half 1 uur.
- „ Utrecht, diligence 's morgens 9 uur.
- „ Zwolle over Assen, diligence 's morgens half 9 uur.

van Haarlem

- naar Alkmaar, diligence v. d. Haagen en Quintern, 2 maal daags 's morgens ten 9 uur en 's namiddags ten 4½ uur.

van Heerenveen

- naar Leeuwarden, diligence 's namiddags half 4 uur.
- „ Zwolle, diligence 's morgens half 12 uur.

van den Helder

- naar Alkmaar, barge, tweemaal daags.
- „ Amsterdam, barge, dagelijks, behalve 's Maandags, 's morgens 7 uur.
- „ Texel, postschuit, dagelijks.

van 's Hertogenbosch

- naar Breda, diligence over Tilburg, 's morgens 6 en 's namiddags 5 uur, en over Waalwijk en Raamsdonk 's namiddags 3 uur.
- „ Eindhoven, diligence 's namiddags 5 uur.
- „ Maastricht, stoomboot 's namiddags 5 uur, behalve Zondag.
- „ Nijmegen, diligence over Grave, 's morgens kwart voor 9 uur.
- „ Rotterdam, stoomboot, Zomerdienst 's morgens 8 uur; Winterdienst dagelijks 's morgens 7 uur.
- „ Rotterdam en Schiedam, stoomboot, 's zomers Maandag 's morgens half 5, de overige dagen behalve Zondag half 6 uur; Winterdienst, Maandag, Woensdag en Vrijdag 's morgens half 10 uur.
- „ Schiedam, stoomboot dagelijks, uitgezonderd 's Zondags, 's morgens half 6 uur.

van Heusden

- naar Rotterdam, stoomboot Maandag 's morgens half 5, de overige dagen, behalve Zondag, 's morgens 6 uur.

van Hoorn

- naar Alkmaar, trekschuit tweemaal daags, 's morgens 8, 's namiddags 4 uur.
- „ Edam, Monnickendam en Amsterdam, trekschuit 's zomers 's avonds 11, en 's winters 's nachts 12 uur.
- „ Purmerende en Buiksloot, diligence 1 Maart tot 31 October, 's morgens half 7, behalve Zondag; 1 November tot ult. Februarij, Maandag, Woensdag en Vrijdag 's morgens half 8 uur.

- naar Edam, trekschuit, 'smorg. 11, en 's nam. half 3 uur.
- „ Enkhuizen, diligence 's morgens 7, en 's winters 's morgens 8 uur.
- „ Enkhuizen en Medemblik, zie Amsterdam naar Idem.
- „ Medemblik, diligence 's namiddags 3 uur.
- „ Purmerende, trekschuit, 4 maal daags.

van Kampen

- naar Arnhem, stoomboot, Zondag, Dingsdag en Donderdag 's morgens 3 uur.
- „ Amsterdam, stoomboot 'szomers dagelijks, behalve Zaterdag, 's namiddags half 2. Voor- en Najaar 's namiddags 12 uur, op Zondag, Dingsdag en Donderdag.
- „ Zwolle, diligence 's morgens 7 en 8 uur, 's namiddags 4, 5 en 7 uur.
- „ Groningen, Leeuwarden, Assen, Enschede, Lingen, Bremen, Koevorden, Deventer, diligence na aankomst der stoomboot van Amsterdam.

van Leeuwarden

- naar Groningen, diligence 's morgens 9 uur, en van 1 April tot 30 September 's namiddags 4 uur.
- „ Harlingen, over Franeker, diligence Zondag, Woensdag en Vrijdag 's morgens 5 uur.
- „ de Lemmer, diligence Dingsdag, Donderdag en Zaterdag 's morg. 8 uur. Postwagen dagel., 's nam. 1 uur.
- „ Utrecht, diligence van Gend en Loos, 's morg. 9 uur.
- „ Zwolle, diligence 's morgens half 9 uur.

van Maastricht

- naar Aken, diligence 's morgens half 7 uur.

naar 's Bosch, stoomboot dagelijks, behalve Zondag, 's namiddags 1 uur.

„ Luik, stoomboot 's morgens 6 en 's namiddags 3 uur en diligence 's namiddags half 3 uur.

„ St. Truijen, diligence 's morgens 10 uur.

„ Venlo, langs Roermond stoomboot dagelijks.

van Medemblik

naar Buiksloot, over Hoorn en Purmerende, diligence gedurende de Zomermaanden, Maandag, Woensdag en Vrijdag, 's morgens half 6 uur, 's Winters alleen Zondag 's morgens 8 uur. Nog gedurende den zomer eene diligence Dingsdag, Donderdag en Zaterdag 6 uur.

van den Moerdijk

naar Dordrecht en Rotterdam, stoomboot 's morgens half 8, 's namiddags 4 uur.

„ Willemsdorp, (eiland van Dordrecht) stoomboot op alle heele uren.

van Monnickendam

naar Amsterdam, trekschuit 's morgens 7 en 9, 's namiddags half 3 en 6.

„ Edam, trekschuit 's morgens half 5, half 10, en 's avonds half 6, 's Maandags half 8 uur.

van Middelburg

naar Goes, diligence 1 April tot 30 September 's morgens 7, 's namiddags 5 uur. 1 October tot 31 Maart, 's morgens half 8 en 's namiddags half 4 uur.

„ Rotterdam, stoomboot dagelijks, onbepaald.

naar Vlissingen, diligence 's morgens half 7, 8 en 11 uur; 's namiddags 2, 4 en 7 uur, alsmede na aankomst van de stoomboot van Rotterdam.

van Muiden

naar Amsterdam, met de trekschuiten van Naarden op Amsterdam.

van Naarden

- naar Amsterdam, diligence dagelijks, 's namiddags 1 uur, en 's Maandags 's morgens 7 uur.
- „ Idem, trekschuit, 5 maal daags.
- „ Amersfoort, diligence dagelijks, 's morgens 11 uur, en 's Maandags 's namiddags half 6 uur.

van Nijmegen

- naar Arnhem, diligence 's morgens 9 en 's namiddags 3 uur in correspondentie op de 2^e spoortrein naar Amsterdam.
- „ Cleef, diligence 's avonds half 9, in verband met de snelpost naar Keulen. Stoomboot, Vrijdags 's morgens 7 uur, de overige dagen 8 uur, en dagelijks 's namiddags 3 uur.
- „ Emmerik, stoomboot, Maandag, Woensdag, Vrijdag en Zaterdag 's namiddags 2 uur.
- „ Grave en 's Hertogenbosch, dilig. 's nam. 1 uur.
- „ Rotterdam, stoomboot, de Maatschappijboot, Zond. Dingsdag, Donderdag en Vrijdag 's morgens 9 uur; de Schippersboot, 7 uur 's morgens.
- „ Zutphen over Arnhem, Dieren, Brummen, diligence 's namiddags half 5 uur.
- „ Zwolle, diligence 's morgens 9 uur.

van Purmerende

- naar Alkmaar, trekschuit, 2 maal daags.
 „ Amsterdam, trekschuit, 5 maal daags.
 „ Edam, trekschuit Dingsd. en Vrijd. 1 uur 's nam.
 „ Hoorn, trekschuit, 4 maal daags.
 „ Enkhuizen, Hoorn en Medemblik, zie van Amsterdam naar idem.

van Rotterdam

- naar Amsterdam, over de tusschenliggende plaatsen, diligence Koens, 's av. kwart voor 10 uur, en dilig. van Gend en Loos van Antwerpen komende 's avonds 9 uur.
 „ Antwerpen, over Dordt, Willemstadt, Zijp, Tholen Yerschendam en Bath, stoomboot 's Zomers dagelijks, uitgezonderd 's Zondags, 's Winters om de 2 dagen. De uren van afvaart afhankelijk van de eb en vloed. Nog eene diligence van Gend en Loos, over Dordt, Breda, Tilburg en 's Bosch, 's morgens half 5 uur.
 „ Arnhem, stoomboot dagelijks.
 „ Brielle, langs de Nieuwersluis, stoomboot alle dagen des namiddags ten 5 uur.
 „ Dordtrecht en de Moerdijk, stoomboot 's morgens 5 en 12 uur.

Alleen naar Dordrecht, stoomboot het geheele jaar door 's morgens 9 uur. Nog van 1 Mei tot 30 October 's namiddags half 2 en 5 uur, 's avonds half 8 uur, en van 1 November tot ultimo April, na aankomst der spoortrein.

- „ Duinkerken, stoomboot, des Zaturdags.
 „ Geertruidenberg, stoomb. dagelijks. Zomerdienst 's nam. 2 uur; Winterdienst half 1 uur.

- naar Gorkum langs Dordt, stoomb. Zomerdienst: Maand, en Dingsdag 's namidd. 2 uur, Woensdag, Donderdag, Vrijdag en Zaterdag, 's morgens 9 en 's namiddags 5 uur en Zondags 's namiddags 5 uur. Winterdienst: Dagelijks 's namiddags 2 uur, uitgezonderd Zondags.
- „ Gouda, diligence alle uren, stoomb. dagelijks, 's morgens 9 uur en 's namiddags 5 uur, op de barge van 9 uur, naar Amsterdam.
- „ Havre, stoomboot onbepaald. Adres kantoor van Smith en Comp. Boompjes 137.
- „ 's Hertogenbosch, stoomboot 's morgens 8 uur, en behalve Zondag en 's Winters, 's namiddags 1 uur.
- „ Heusden, stoomboot dagelijks, behalve Zondag, 's namiddags 1 uur.
- „ Hull, Zaterdag 's morgens.
- „ Londen, stoomboot Zondag, Dingsdag, Woensdag en Zaterdag.
- „ Maassluis en Vlaardingen, diligence dagelijks 's morgens 7 uur, en naar Maassluis alleen, eene diligence 's morgens 9 en 's namiddags 4 uur.
- „ Nijmegen, stoomboot 's morgens half 10 uur. 's Winters om den anderen dag.
- „ Nijmegen en Mannheim, stoomb. Maand., Dingsd. Woensdag, Vrijdag en Zaterdag 's morgens 6 uur.
- „ Arnhem en Mannheim, stoomboot Zondag, Dingsdag en Donderdag 's morgens 6 uur. Nog eene stoomb. tusschen Rotterdam en Mannheim, uren van vertrek onbepaald, adres Boompjes, no. 113.
- „ Middelharnis, Overflackee en Goedereede, tijd van vertrek onbepaald, adres Rotterdam bij Weldrager op het Haringvliet en op het Steiger.

- naar Middelburg, stoomb. dagelijks, behalve Maandag, 's morgens vroeg. Tijd der afvaart onbepaald.
- „ Schiedam, diligence alle uren, van 's morgens 7 tot 's avonds 9 uur.
- „ Schoonhoven, stoomb. Zondag, Maandag en Dingsdag, 's avonds 7 uur.
- „ Utrecht, diligence 's zomers 's morgens kwart voor 6 en 's winters 's morgens half 7; 's namiddags half 4 uur.
- „ Venlo, stoomboot Dingsdag, Woensdag, Vrijdag en Zaturdag 's morgens 12 uur.
- „ Vlissingen, stoomb. Dingsdag en Zaturdag, 's morgens vroeg, afhankelijk van den vloed.
- „ Vreeswijk en Culemborg, stoomb. dagelijks, uitgezonderd des Zondags, 's namiddags 2 uur.
- „ Vlaardingen, diligence 's namiddags 4 uur, rijdt af aan het Gemeentelandshuis.
- „ Zierikzee, stoomboot, dagen en uren van vertrek worden in de nieuwspapieren aangekondigd, adres Wel drager, Haringvliet en Steiger.

van Roermond

- naar Maastricht, dilig. Maandag, Donderdag en Zaturdag.
- „ Venlo, diligence Zondag, Woensdag en Vrijdag.

van Schiedam

- naar Amsterdam, diligence 's avonds 10 uur.
- „ 's Hertogenbosch, stoomb. Zomerdienst dagelijks, behalve Zondag, 's middags 12 uur; Winterdienst Dingsd., Donderdag en Zaturdag stoomboot 's morgens 11 uur.
- „ Rotterdam, diligence alle uren, van 's morgens 6 tot 's avonds 9 uur.

van Utrecht

- naar Amersfoort, diligence 's morgens 8, en 's namiddags half 2, 4 en 7 uur.
- „ Antwerpen, over Gorkum en Breda, diligence na aankomst van den 1sten spoortrein uit Amsterdam.
- „ Bommel, vrachtwagen, 's zomers Dingsdag en Vrijdag, 's winters alleen Dingsdag 's morgens 9 uur.
- „ Breda en Gorkum, diligence na aankomst van den 2den trein uit Amsterdam en Arnhem.
- „ Culemborg, wagen, Maand., Woensd. en Vrijd. 15 Maart tot 14 Sept. 's nam. 4, verder 's nam. 2 uur.
- „ Gorinchem, diligence 's morgens kwart voor 9 en 's namiddags 2 uur.
- „ Amersfoort, Harderwijk, Zwolle, Meppel, Leeuwarden en Assen naar Groningen, dilig. 's avonds 10 uur.
- „ Hilversum, dilig. Woensd. en Zat. s nam. 3 uur.
- „ Leerdam, diligence Vrijdag 's zomers 's namiddags 4 en 's winters 's namiddags 3 uur.
- „ s Gravenhage en Rotterdam, diligence 's morg. half 8 's namiddags 2 uur.
- „ Montfoort, Gouda en Rotterdam, diligence 's morgens half 8 uur.
- „ Rotterdam, diligence 's morgens half 8 uur.
- „ Tiel, diligence Woensdag en Zaterdag 's nam. 1 uur, en diligence na aankomst van den 1sten spoortrein.
- „ Vreeswijk, diligence 's morg. 7 en barge half 6 uur.
- „ Wijk bij Duurstede, wagen, Dingsdag 's namiddags 4 en Zaterdag, 's namiddags 3 uur. 's Zomers nog Dingsdag en Zaterdag 's nam. 6 en 's Winters 4 uur.
- „ Zwolle, diligence 's avonds 10 uur.

van Venlo

- naar Crefeld en Dusseldorp, diligence 's namiddags
kwart over 2 uur.
- „ Gelder, Cleve en Nijmegen, dilig. voorm. half 12 u.
- „ Roermond, Maaseijk en Maastricht, stoomb.
Maandag, Donderdag en Zaterdag 's morgens 4 uur.
- „ Roermond, stoomboot Zondag, Woensdag en Vrijdag
's namiddags 2 uur.
- „ Rotterdam, stoomb. Maand. en Dond. 's morg. 4 uur.

van Vlissingen

- naar Antwerpen, stoomboot Maandag en Vrijdag 's mor-
gens 8 uur, en van Antwerpen terug Woensdag en
Zaterdag 's morgens 10 uur.
- „ Breskens, stoomboot dagelijks, vertrek naar het getij.
- „ Middelburg, diligence 's morgens 9, 10 en 12,
's namiddags 3, 5 en 8 uur, alsmede vijf kwartier
voor de afvaart der eerste boot van Middelburg.
- „ Rotterdam, stoomboot Maandag en Vrijdag 's mor-
gens afhankelijk van het getij.

van Vreeswijk

- naar Rotterdam, stoomb. 's Maandags s morgens 6 uur,
andere dagen, uitgezonderd Zondag half 9 uur.

van Weesp

- naar Amsterdam, trekschuit 's zomers 4 maal, 's winters
2 maal daags.

van Willemsdorp (eiland Dordrecht)

- naar den Moerdijk, stoomboot op alle halve uren.

van Zaandam

- naar Alkmaar, stoomboot 2 maal daags.

naar Amsterdam, stoomboot 's zomers 6, 's winters 2
maal daags.

„ Purmerende, beurtman Dingsdag.

van Zierikzee

naar Antwerpen, zie Rotterdam naar Antwerpen stoomb.

„ Rotterdam, zie Rotterdam naar Zierikzee.

„ Zijpe, informatie te bekomen bij J. C. van de Garde
te Rotterdam.

van Zutphen

naar Arnhem, dilig. 's morgens kwart over 8 en 's mid-
dags kwart over 12 uur in correspondentie met de
Noordbrabandsche en Limburgsche diensten en den 2en
spoortrein naar Amsterdam.

„ Arnhem en Nijmegen, diligence 's morgens kwart
over 4, kwart over 8, en 's middags kwart over 12 uur.

„ Emmerick, diligence 's namiddags 1 uur in corres-
pondentie met Keulen enz.

van Zwolle

naar Amsterdam, stoomboot Zondag, Dingsdag en Don-
derdag 's morgens 7 uur. Alleen des zomers diligence
's morgens half 5 en half 9 uur.

„ Arnhem, dilig. 's morg. half 5 en half 9 uur; cor-
responderende op den 2den en 3den spoortrein naar
Amsterdam en de van Arnhem vertrekkende dienst op
Nijmegen etc.

„ Assen en Groningen, diligence 's morg. half 9 uur.

„ Deventer en Utrecht, diligence 's avonds half 9 uur.

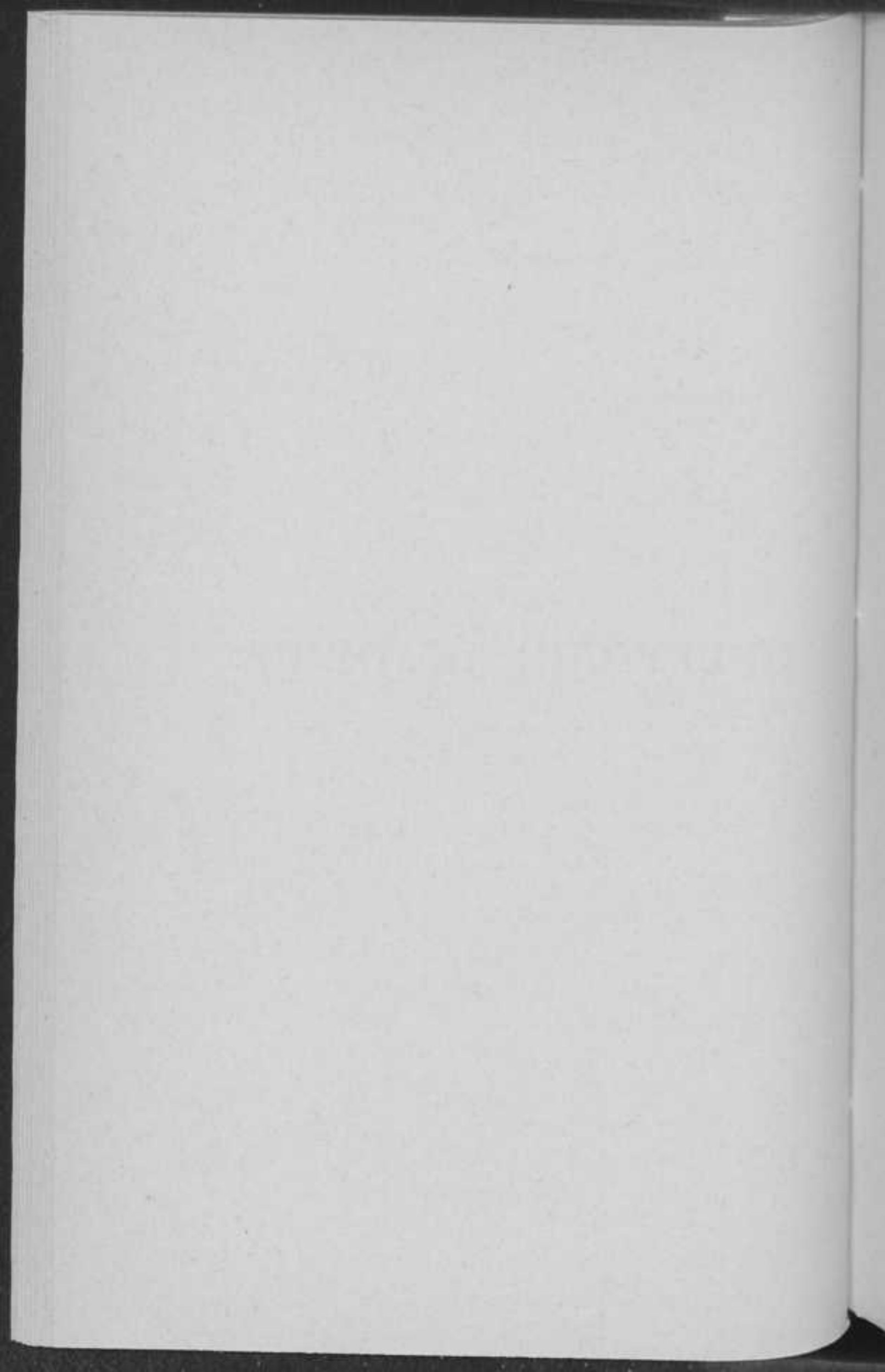
naar Elburg, Harderwijk, Amersfoort en Amsterdam, diligence 's avonds half 8 uur.

„ Groningen en Leeuwarden, diligence 's morgens half 9 uur.

„ Utrecht, diligence 's avonds half 9 uur.

„ Zwartsluis, Hasselt en Amsterdam, stoomb.
Zondag, Dingsdag en Donderdag, 's morgens 11 uur.

DELFTSCHÉ AKADEMIE.

DELFTSCH E AKADEMIE.

BESCHERMHEER

Z. K. H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN.

DIRECTEUR

DR. G. SIMONS.

HOOGLEERAREN.

- T. ROORDA. — In de Taal-, Land- en Volkenkunde van Neêrlandsch Indië. — *Huize Nabij, onder Voorburg.*
 R. LOBATTO. — In de Wiskunde. — *Koornmarkt.*
 C. F. DONNADIEU. — In de Scheikunde, — *Buiten de Rotterd. poort.*
 S. BLEEKRODE. — In de Wis- en Natuurkunde. — *Koornmarkt.*

LEERAREN.

- D. J. STORM BUIJSING. — Hoofd-Ingenieur, gedetacheerd aan de Koninklijke Akademie — In de Waterbouwkunde. — *Koornmarkt.*
 J. E. TERWINKEL. — In de Bouwkunde. — *'s Hage Kerkplein.*
 Dr. W. L. OVERDUYN. — In de Wis- en Natuurkunde. — *Binnenwatersloot*
 L. COHEN STUART. — In de Wiskunde en Geodesie. — *Oude Delft.*
 R. W. VAN GOENS. — In de Wiskunde en Stereotomie. — *Binnenwatersloot.*
 W. J. KEMPERS. — In de Wiskunde. — *Nieuwe lange Dijk.*
 Dr. J. PIJNAPPEL, GZ. — In de Taal-, Land-, en Volkenkunde van Neêrlandsch Indië. — *Oude Delft.*
 Dr. S. KEYZER. — In de Taal-, Land-, en Volkenkunde van Neêrlandsch Indië, Mahomedaansch regt en Indische Instellingen. — *Wijnhaven.*

Dr. E. MULDER. — In de Scheikunde. — *Buiten de Rotterdammer poort.*

Mr. M. A. M. VAN 'S GRAVESANDE GUICHERIT. — In de Geschiedenis van den Handel en de Staathuishoudkunde. — *Oude Delft.*

Dr. G. VAN WIERINGEN BORSKI. — In de Nederlandsche Taal- en Letterkunde. — *Choorstraat.*

Mr. R. H. ARNTZENIUS. — In de Nieuwere Taal- en Letterkunde. — *Oude Delft.*

D. BUDDINGH. — In de Aardrijkskunde en de Hoogduitsche Taal. — *Oude Delft.*

A. VAN DER TOORN. — In de Roei-, Peil-, Meet- en Weegkunde. — *Oude Delft.*

ONDERWIJZERS.

G. J. F. GUFFROY. — In de Fransche Taal. — *Oude Delft.*

PAUL TETAR VAN ELVEN. — In het Handteekenen. — *'s Hage.*

AMBTENAAR VAN ADMINISTRATIE.

P. J. KROESEN. — *Oude Delft.*

AKADEMISCHE INSTRUMENTMAKER.

G. REUVEKAMP. — *Akademie.*

CONCIERGE.

A. HONKOOP. — *Akademie.*

STUDENTEN.

A.

Namen.

S. K. van Aalst, O.I.A. *Groote Markt.*

D. F. v. Alphen, O.I.A. *Oude Delft.*

R. M. v. Alphen, A. S. *Oude Delft.*

H. v. Amstel, O.I.A. *Oude Delft.*

W. F. v. Andel, O.I.A. *Groote Markt.*

R. Andreas, O.I.A. *Oude Delft.*

A. C. Andreas, O.I.A. *Oude Delft.*

J. T. Andriesse, O.I.A. *Oude Delft.*

W. O. P. Arnt-

zenius, C. I. *Oude Delft.*

Woonplaatsen.

de Graaff.

Bruning.

Wed. Ruitenbach.

Esselink.

Wed. v. Noorden.

Buddingh.

Haverkorn van Rij-
sewijk.

Wed. Nortier.

Arntzenius.

B.

J. v. d. Wall

Bake, A. S. *Oude Delft.*

A. J. W. Teding

v. Berkhout, C. I. *Kolk.*

W. H. Teding v.

Berkhout, C. I. *Geldelooze Pad.*

J. J. Bienfait, C. I. *Voorstraat.*

W. Butin Bik, O.I.A. *Oude Delft.*

A. H. G. Blok-

zeijl, O.I.A. *Groote Markt.*

W. J. S. J. Blom, A. S. *Hypolitusbuurt.*

P. C. A. Bol, O. I. A. *Langendijk.*

's Gravesande Gar-
cherit.

Wed. Duffels.

Logman.

Berenbak.

Wed. Stennekes.

Blokzeijl.

v. Ruijven.

Kempers.

Namen.

T. F. Boerlage,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>
K. F. Bohl,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>
C. L. Brodhaag,	O.I.A. <i>Geer.</i>
D. P. Broekman,	O.I.A. <i>Turfmarkt.</i>
J. H. Bungen- berg,	C. I. <i>Koornmarkt.</i>
S. H. v. d. Does de Beije,	C. J. <i>Kolk.</i>
P. H. A. Martini Buijs.	A. S. <i>Nieuwstraat.</i>

Woonplaatsen.

Wed. Nortier.
Arntzenius.
Wed. Canne.
Wed. v. Diese.
Reijnders.
Wed. Duffels.
Penders.

C.

J. A. Cambier,	O.I.A. <i>Langendijk.</i>	Kempers.
J. C. Cambier,	O.I.A. <i>Langendijk.</i>	Kempers.
H. Pauw ten Cate,	<i>Oude Delft.</i>	Wed. Pauw ten Cate.
A. van Citters,	C. I. <i>Geldelooze pad.</i>	Logman.
I. H. Oetgens v. Waveren Pan- eras Clifford,	O.I.A. <i>Choorstraat.</i>	Van Wieringhen Borski.
W. F. Clignett,	O.I.A. <i>Hypolitusbuurt.</i>	Wed. Bake.

D.

C. W. v. Dedem,	C. I. <i>Voldersgracht.</i>	Foppe.
F. G. v. Delden,	A. S. <i>Langendijk.</i>	Heeres.
F. G. A. van Delden,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Kroesen.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
H. M. Dibbitz,	C. I. <i>Voorstraat.</i>	Dibbitz.
P. H. v. Diest,	M. <i>Oude Delft.</i>	Mej. van Blomme- stein.
W. F. Doornik,	O.I.A. <i>Langendijk.</i>	van Gils.
K. H. Dronkers,	A. S. <i>Oude Delft.</i>	van Essen.
M. J. van Duijl,	C. I. <i>Oude Delft.</i>	Harmsen.
D.W.A. Dupper,	O.I.A. <i>Rotterd. Poort.</i>	v. d. Gaag.
J. v. Druten.	A. S. <i>Haagweg.</i>	v. Druten.

E.

C. W. Eekhout,	O.I.A. <i>Langendijk.</i>	Heeres.
J.G.H. Eisinger,	O.I.A. <i>Hypolitusbuurt.</i>	Wed. Bake.

F.

A. de Fremery,	O.I.A. <i>Choorstraat.</i>	Hoop.
P. de Fremerij,	O.I.A. <i>Binnenwatersloot.</i>	Brouwer.

G.

Y. Gaade,	O.I.A. <i>Achterom.</i>	Weber.
H. I. Gerlings,	C. I. <i>Oude Delft.</i>	Arntzenius.
J. L. Hanozet		
Gordon,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	van den Berg.
W. P. Alstor- phius Greve- link,	A. S. <i>Oude Delft.</i>	van Driel.
I. J. R. Grinwis,	C. I. <i>Groote Markt.</i>	Breetvelt.
C. de Gijselaar,	O.I.A. <i>'s Hage, Noordeinde.</i>	de Gijselaar.

III.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>	
C. de Haan,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	van Eersel.	
A. F. v. Haas-	A. S. { O.I.A. }	<i>Oude Delft.</i>	Kipp.
tert,			
J. J. L. v. Haas-			
tert,	O.I.A.		
J. H. Hagen,	O.I.A. <i>Hypolitusbuurt.</i>	van der Laan.	
M. L. E. Hale-			
wijn,	O.I.A. <i>Groote Markt.</i>	Berenbak.	
G. H. M. Har-			
lof,	O.I.A. 's <i>Hage, Herder-</i>	Harloff.	
	<i>straat,</i>		
F. L. v. Heecke-			
ren v. Brand-			
senburg,	O.I.A. <i>Jacob Gerritsestraat.</i>	Peters.	
A. H. Helbach.	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Helbach.	
R. P. van Hen-			
gelaar,	O.I.A. <i>Vlamingstraat.</i>	v. d. Pluim.	
G. Heiligers,	O.I.A. <i>Voldersgracht.</i>	Bladergroen.	
J. Heijting,	O.I.A. {	<i>Oude Delft.</i>	Wed. Heijting.
T. Heijting,	O.I.A. }		
W. Hoenft,	A. S. <i>Turfmarkt.</i>	Wed. v. Diesen.	
C. W. J. Hoijer,	C. I. <i>Voorstraat.</i>	Vellekoop.	
C. C. v. Hooft,	C. I. <i>Oude Delft.</i>	Zeelenberg.	
H. Mulok Hou-	O.I.A. { O.I.A. }	<i>Binnenwatersloot.</i>	Wed. Mulock Hou-
wer,			
L. Mulok Hou-			
wer,	O.I.A.		wer.
J. A. Huguenin,	A. S. <i>Oude Delft.</i>	van Schaick.	
C. F. Humme,	O.I.A. <i>Groote Markt.</i>	Breetvelt.	

I.*Namen.**Woonplaatsen.*M. A. v. Idsinga, A. S. *Oude Delft.*

Wed. v. Idsinga.

A. M. K. W. v.

Ittersum, C. I. *Geer.*

de Koning.

h / W. F. ItzigHeine. O. I. A. *Oude Delft.*

Wed. Nortier.

J.Q. J. Janssen, O. I. A. *Korenmarkt.*

Blisting.

C. H. G. v. d.

Zijl de Jong, O. I. A. *Papensteeg.*

Fauel.

K.P. J. Keuche-
nius,

O. I. A.

W. A. Keuche-
nius,

O. I. A.

} *Voorstraat.*

Ahsman.

M. J. van Erp

Taalman Kip, O. I. A. *Oude Delft.*

v. Erp Taalman Kip.

L. C. E. Knip-

horst, A. S. *Voorstraat.*

v. d. Horst.

W. A. de Kok

v. Leeuwen, O. I. A. *Voorstraat.*

Karis.

A. Kortz,

O. I. A. 's *Hage, Lange Bees-*
tenmarkt.

Knaap.

A. Kroef,

A. S. *Oude Delft.*

Wed. Beijerink.

T. A. L. Kroe-

sen, O. I. A. *Oude Delft.*

Kroesen.

L.

<i>Namen</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
L. G. v. Laker-		
veld,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	v. Nerum.
H. F. Ledeboer,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Buddingh.
-E. D. Levysohn,	O.I.A. 's <i>Hage, Amsterd.</i>	
	<i>Veerkaide.</i>	Levysohn.
-H.J. v. d. Leeuw,	O.I.A. 's <i>Hage, Voorhout.</i>	v. d. Leeuw.
W. Ligtfoot,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Ligtfoot.
E. A. Linnen-		
schmidt van		
Löffelt,	O.I.A. <i>Voorstraat.</i>	Wed. Linnen-
		schmidt van
		Löffelt.
D. W. F. Lu-		
cassen,	O.I.A. 's <i>Hage, Heeren-</i>	
	<i>gracht.</i>	Lucassen.

M.

Th. Mayor,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Simons.
H. Menten,	A. S. <i>Oude Delft.</i>	Vermeulen.
H.J.P. v. Meurs,	C. I. <i>Oude Delft.</i>	van Meurs.
E. F. v. d. Meij,	A. S. <i>Koornmarkt.</i>	van der Meij.
D. Meijer,	O.I.A. <i>Nieuwstraat.</i>	Penders.
A. H. Meteler-		
kamp,	C. I. <i>Oosteinde.</i>	Zeegers Veeckens.
F. Mispelblom		
Beijer,	C. I. <i>Oude Delft.</i>	Esseling.
J. F. Moet,	C. I. 's <i>Hage, Plein.</i>	Moet.
J. W. Moojen,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	van Eersel.

*Namen.**Woonplaatsen.*

C. de Clercq

Moolenburg, O.I.A. *Rotterd. Poort.*

Wiegman.

P. Schenken-

berg v. Mierop, A. S. *Voorstraat.*

v. d. Horst.

S. Westerbaan

Muurling, A. S. *Oude Delft.*Haverkorn v. Rij-
sewijk.L. J. Mulder, C. I. *Wijnhaven.*

Gassenhoven.

N.W. D. v. Nispen, O.I.A. *Koornmarkt.*

Smit.

P.

R. C. van der

Palm, A. S. *Binnenwatersloot.*

Dikhoff.

A.A. Overgaauw

Pennis, C. I. *Oude Delft.*

Overgaauw Pennis-

J. L. Fransen v.

d. Putte, O.I.A. *Rotterd. Poort.*

Wiegman.

C. F. E. Prae-

torius, O.I.A. *Oude Delft.*Mej. van Blomme-
stein.

F. P. Panhuijs.

Hypolitusbuurt.

Wed. Bake.

R.J. W. Rambaldo, O.I.A. *Voorstraat.*

Karis.

H. J. Rauws, O.I.A. *Groote Markt.*

Berenbak.

J. C. Reijust, O.I.A. *Voorstraat.*

Karis.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
W. C. G. van Welderen Rengers,	A. S. <i>Vlamingstraat.</i>	Kempers.
B. H. M. Rodi de Loo.	C. I. <i>'s Hage, Annastraat.</i>	Rodi de Loo.
C. L. Rosemeier,	O. I. A. <i>Oude Delft.</i>	Arntzenius.
F. Ruitenbach,	O. I. A. <i>Oude Delft.</i>	Ruitenbach.
C. J. P. C. Rijn- bende,	O. I. A. <i>Choorstraat.</i>	van Wieringen Borski.

S.

F. L. Schultz,	O. I. A. <i>Oude Delft.</i>	Mej. van Blomme- stein.
B. Selleger.	O. I. A. <i>Rotterd. Poort.</i>	Buddingh.
H. v. d. Masch Spakler,	O. I. A. <i>Groote Markt.</i>	v. Leeuwen.
E. Steuerwald,	C. I. <i>Groote Markt.</i>	Kunst.
S. L. Stibbe,	O. I. A. <i>Achterom.</i>	Weber.
A. H. Swaving,	O. I. A. <i>Voorstraat.</i>	Wed. Swaving.
P. J. A. Spaan,	A. S. <i>'s Hage, Slop Fris- sche Roemer.</i>	Spaan.

T.

W. E. van Till,	Y. <i>Vlamingstraat.</i>	Kempers.
C. H. Breunis- sen Troost,	A. S. <i>Choorstraat.</i>	de Ruiter.

V.

J. M. v. Vleuten,	O. I. A. <i>Oude Delft.</i>	Wed. Kloot.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
F. L. F. E. de		
Vogel,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	Masthoff.
J. van Vollen-		
hoven,	O.I.A. <i>Oude Delft.</i>	's Gravesande
		Guicherit.
A. J. Voet,	O.I.A. <i>Voorburg.</i>	Voet.

W.

F. M. Wachter,	A. S. <i>Oosteinde.</i>	Zeegers Veeckens.
I. M. F. Wellan,	A. S. <i>Oude Delft.</i>	Wellan.
I. C. Wencker,	C. I. <i>'s Hage, Zeestraat.</i>	Wencker.
F. de Willigen,	O.I.A. <i>'s Hage, Beesten-</i> <i>markt.</i>	de Willigen.

N A A M L I J S T

van hen, die voor Ambtenaren te Glasce, of voor andere doeleinden aan deze Akademie hunne studiën volbrengen.

<i>Namen.</i>		<i>Woonplaatsen.</i>
H. B. v. Davelaar,	<i>Vischmarkt.</i>	Parels.
W. F. C. de Eerens,	<i>Vischmarkt.</i>	Pijpers.
B. de Groot,	<i>Vischmarkt.</i>	Pijpers.
R. v. Heyliger,	<i>Voldersgracht.</i>	Foppe.
G. G. v. Harencarspel,	<i>Vischmarkt.</i>	Pijpers.
W. E. v. d. Hout,	<i>Oude Delft.</i>	v. Rijn.
L. P. Kistemaker,	<i>Groote Markt.</i>	Rietveld.
F. J. Pahud,	<i>Markt.</i>	Zeeland.
J. v. d. Pand,	<i>Rotterdam.</i>	v. d. Pand.
P. G. P. v. Raden,	<i>Brabandsche Turfmarkt.</i>	v. Raden.
✓ H. S. R. T. Ruempol,	<i>Binnenwatersloot.</i>	Brouwer.
✓ J. C. J. v. d. Schalk,	<i>Voorstraat.</i>	Ashman.
W. L. J. Spoor,	<i>Koornmarkt.</i>	Harkink.
H. Strater,	<i>Choorstraat.</i>	Hoffman.
E. J. L. de Sturler,	<i>Wijnhaven.</i>	Gussenhoven.
✓ W. Tadema.	<i>Groote Markt.</i>	Sar.
✓ C. J. Taunaij,	<i>Voorstraat.</i>	Vellekoop.
J. G. T. Timmermans,	<i>Binnenwatersloot.</i>	v. d. Ende.

GETAL DER INGESCHREVENEN

OP DE ROLLEN

DER

DELFTSCHE AKADEMIE.

Studenten.

Voor Oost-Indisch Ambtenaren 2 ^e Classe.	83.
Voor Algemeene Studie	25.
Voor Civiel Ingenieurs	26.
Voor Yk en Accijnsen	2.
Voor het Mijnwezen	1.
	137.

Gepromoveerden aan andere Akademiën.

Voor Oost-Indisch Ambtenaren 1 ^e Classe.	18.
	155.

Commissien uit de Studenten.

BESTUUR EN VERTEGENWOORDIGING VAN HET STUDENTEN CORPS.

Senaat.

J. v. Vollenhoven, *Pres.*

C. F. Humme, *Secret.*

A. van Citters, *Pres. A. S.*

J. H. Oetgens van Waveren Pancras Clifford,
Pres. O. I. A.

C. W. van Dedem,	}	<i>Leden.</i>
J. J. Bienfait,		
J. T. Andriesse,		

Vaandeldrager.

C. L. Rosemeier.

Commissie voor den Schouwburg.

M. L. E. Halewijn.

H. Menten.

Commissie voor de Redactie van den Almanak.

T. Majoor, *Pres.*
 C. de Haan, *Secret.*
 J. G. H. Eisinger.
 C. F. Humme.
 J. van Vollenhoven.

Commissarissen van de Societeit

PHOENIX.

W. H. Teding van Berkhout, *Pres.*
 A. de Fremery, *Secret.*
 J. W. Rambaldo.
 J. W. Moojen.
 H. Menten.
 C. F. Humme.

BIJZONDERE COMMISSIEN.

Commissarissen van het Gymnastie-Gezelschap

ODIN.

C. F. Humme, *Pres.*
 J. H. Oetgens v. Waveren Paneras Clifford, *Secret.*
 T. L. F. E. de Vogel.

Schermmeester.

Oosterhoff.

Muzijkgezelschap

APOLLO.

BESTUUR.

C. F. Humme, *Pres.*

J. M. F. Wellan, *Secret.*

J. G. H. Eisinger, *Thesaurier.*

A. Menten, *Buitengew. Comm.*

H. M. Dibbetz,	} <i>Comm. van de Buitengew.</i>
A. de Fremerij,	
L. C. E. Kniphorst,	

Leden.

Vaandeldrager.

L. G. van Lakerveld.

Commissaris voor de Muzijk.

J. v. d. Wall Bake.

Directeur van het Orchest.

J. B. Buziau, (Eere-Lid.)

4

LIJST DER DISPUTEN.

Nieuwere Letterkunde.

O. K. W.

W. H. Teding van Berkhout, *Pres.*

A. de Fremerij, *Secret.*

Oostersche Talen en Land- en Volkenkunde.

ပြည်ထောင်စု

D. Meijer, *Pres.*

J. L. Stibbe, *Secret.*

Wis- en Natuurkunde.

MINERVA.

E. Steuerwald, *Pres.*

J. J. R. Grinwis, *Secret.*

PROMOTIEN.

In het jaar 1854.

zijn aan deze Akademie gepromoveerd: tot O. I. Ambtenaren 1^e classe, de Meesters in de Regten:

J. van Gennep.
P. S. Gerlings.
R. van Goens.
J. C. J. W. van Musschenbroek.
W. S. Hubert Noodt.
P. H. Muntz de Rouville.

tot O. I. Ambtenaren 2^e classe:

E. A. Halewijn.
G. R. Lucardie.
A. L. H. A. Nagel.
F. A. H. Huijgen de Raadt.
J. C. F. Vigelius.
J. C. C. Visser.
J. Cramer.

tot Civiel Ingenieurs:

A. J. H. van Beusekom.
W. H. Breda.
J. D. Evers.
P. Loke.
J. F. van Maanen.
H. Overmars.
H. J. Rauws.
J. P. Schlosser.
J. Singels.
A. F. Sorrillon.

OPGAVE DER COLLEGIE-UREN.

Wis- en Natuurkundige Wetenschappen.

G. SIMONS.

Toegepaste werktuigkunde: *Woensdag* en *Zaterdag*, van 12 tot 1 ure

R. LOBATTO.

Integraalrekening en Statica: 3de Studiejaar. Beurte-
lings *Maandag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en
Vrijdag, van 11 tot 12 ure.

Integraalrekening, Statica en Dynamica: 4de Studie-
jaar. Op dezelfde dagen, van 1 tot 2 ure.

S. BLEEKRODE.

Botanie: *Maandag* en *Vrijdag*, van 8 tot 9 ure.

Géologie: *Maandag*, van 10 tot 11 ure en *Dingsdag*
en *Donderdag*, van 2 tot 3 ure.

Mineralogie: *Maandag*, *Donderdag* en *Vrijdag*, van
3 tot 4 ure, en *Woensdag*, van 10 tot 11 ure.

Metallurgie: *Woensdag*, van 8 tot 11 ure.

Oefeningen in het Mineralogisch Kabinet: *Maandag*
en *Vrijdag*, van 11 tot 1 ure.

C. F. DONADIEU.

Toegepaste Scheikunde: *Maandag* en *Vrijdag*, van 9 tot 10 ure.

Scheikunde, toegepast op den landbouw: *Maandag*, van 11 tot 12 ure; en *Vrijdag*, van 1 tot 2 ure.

Theoretische Scheikunde: *Dingsdag*, *Donderdag* en *Zaterdag*, van 10 tot 11 ure.

Oefeningen in het Laboratorium: *Maandag*, van 10 tot 2 ure; en *Vrijdag* van 10 tot 1 ure; *Dingsdag* en *Donderdag*, van 8 tot 12 ure en *Zaterdag*, van 8 tot 1 ure.

E. MULDER.

Oefeningen in het Laboratorium: *Maandag*, van 10 tot 2 ure; *Zaterdag* van 8 tot 1 ure.

W. L. OVERDULJN.

Natuurkunde: 1ste Studiejaar. *Dingsdag* en *Donderdag*, van 9½ tot 10½ ure.

2de Studiejaar. *Maandag* en *Woensdag*, van 10 tot 11 ure.

3de Studiejaar. *Maandag*, *Dingsdag* en *Donderdag*, van 12 tot 1 ure.

4de Studiejaar. *Zaterdag*, van 2 tot 4 ure.

Toegepaste beschrijvende Meetkunde: 3de Studiejaar. *Maandag* en *Woensdag*, van 1 tot 4 ure; *Dingsdag*, van 2 tot 4 ure.

Vierde studiejaar. *Zaterdag*, van 8 tot 12 ure.

L. COHEN STUART.

Tweede Studiejaar. Algebra: alle dagen behalve *Zaterdag* van 10 tot 1 ure.

Cosmographie: *Vrijdag*, van 2 tot 3 ure.

Geodesie: 3de Studiejaar. *Donderdag* en *Vrijdag* van 10 tot 11 ure.

4de Studiejaar. *Maandag* en *Woensdag*, van 3 tot 4 ure.

R. W. v. GOENS.

Analytische Meetkunst: *Maandag*, *Woensdag* en *Vrijdag* van 8 tot 9 ure.

Beschrijvende Meetkunst: *Dingsdag*, *Donderdag* en *Zaterdag* van 8 tot 9 ure.

Stereotomie: *Maandag* en *Woensdag* van 1 tot 4 ure.
Dingsdag van 2 tot 4 ure.

W. I. KEMPERS.

Meetkunst: van September tot December, alle dagen, behalve *Zaterdag*, van 10½ tot 11½ ure.

Stelkunst: van Sept. tot Maart. Vóór de Kersvacantie: *Dingsd.*, *Donderd.*, en *Zaturd.*, van 12 tot 1 ure; na de Kersvacantie: *Maandag* en *Vrijdag*, van 12 tot 1 ure.

Driehoeksmeting: van Januarij tot April: *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaterdag*, van 12 tot 1 ure.

Oefeningen in het Lijnteecken: alle dagen behalve *Woensdag*, van 2 tot 3½ ure.

Beschrijvende Meetkunst: van Januarij tot Junij, op de uren der Meetkunst.

Analytische Meetkunde: van Mei tot Junij op de uren van de Driehoeksmeting.

Landmeetkunde: Mei en Junij; 3de en 4de Studiejaar voor de O. I. Ambtenaren: van 3 tot 4 ure.

YK EN ACCYNSSEN

A. VAN DER TOORN.

Yk en Accijnsen: *Maandag* en *Woensdag*, van 3 tot 4 ure; *Zaterdag*, van 10¹/₂ tot 11¹/₂ ure.

Ykwezen: *Dingsdag*, *Donderdag* en *Zaterdag*, van 1 tot 3 ure.

BOUWKUNDE.

D. I. STORM BUIJSING.

Waterbouwkunde: 3de Studiejaar. *Maandag* en *Woensdag*, van 10 tot 11 ure.

Vierde Studiejaar. *Dingsdag*, *Woensdag* en *Donderdag*, van 8 tot 10 ure.

Waterbouwkundig Teekenen: 3de Studiejaar. *Donderdag*, van 2 tot 4 ure; en *Vrijdag*, van 1 tot 4 ure.

Vierde Studiejaar. *Maandag* en *Vrijdag*, van 8 tot 10 ure; *Dingsdag* en *Donderdag*, van 10 tot 12 ure.

I. E. TERWINKEL.

Bouwkunde: 2de Studiejaar. *Dingsdag* en *Vrijdag*, van 11 tot 12 ure.

Derde Studiejaar. *Dingsdag*, van 10 tot 11 ure; *Donderdag*, van 1 tot 2 ure en *Vrijdag*, van 12 tot 1 ure.

Vierde Studiejaar. *Dingsdag*, van 3 tot 4 ure; *Donderdag*, van 12 tot 1 ure en *Vrijdag*, van 2 tot 3 ure.

Bouwkundig Teekenen: 2de Studiejaar. *Dingsdag*; van 1 tot 3 ure.

Derde Studiejaar. *Donderdag*, van 8 tot 11 ure en *Zaterdag*, van 2 tot 4 ure.

Vierde Studiejaar. *Maandag*, van 11 tot 1 ure; *Woensdag*, van 10 tot 12 ure en *Vrijdag*, van 10 tot 1 ure.

TAAL-, LAND- EN VOLKENKUNDE

VAN

NEËRLANDSCH-INDIË.

T. ROORDA.

Javaansche Taal: 3de Studiejaar. *Maandag*, *Dinsdag*, *Woensdag* en *Donderdag*, van 2 tot 3 ure.

Vierde Studiejaar. Op dezelfde dagen en *Vrijdag* van 3 tot 4 ure.

I. PYNAPPEL.

Maleische taal: 2de Studiejaar. *Maandag*, *Woensdag* en *Vrijdag*, van 3 tot 4 ure.

Derde Studiejaar, *Dingsdag* en *Donderdag*, van 12 tot 1 ure.

Vierde Studiejaar. *Maandag* en *Woensdag*, van 12 tot 1 ure.

Land- en Volkenkunde, 2de Studiejaar. *Maandag* en *Woensdag*, van 1 tot 2 ure.

Derde Studiejaar. *Dingsdag*, van 3 tot 4 ure.

Vierde Studiejaar. *Dingsdag*, van 1 tot 2 ure.

S. KEIJZER.

Javaansche taal: 2de Studiejaar. *Maandag* en *Donderdag*, van 2 tot 3 ure en *Zaterdag*, van 3 tot 4 ure.

Derde Studiejaar. *Zaterdag*, van 2 tot 3 ure.

Mahomedaansch Regt: *Woensdag*, van 1 tot 2 ure, en *Vrijdag*, van 2 tot 3 ure.

Wetten en Instellingen van Neêrlandsch-Indië: *Donderdag*, van 1 tot 2 ure.

M. A. M. VAN 'S GRAVESANDE GUICHERIT.

Algemeene Geschiedenis: 1ste Studiejaar. *Woensdag*, van 2 tot 3 ure.

Tweede Studiejaar. *Dingsdag*, van 3 tot 4 ure.

Geschiedenis van den Handel: 3de Studiejaar. *Woensdag* van 9 tot 10 en van 12 tot 1 ure.

Staathuishoudkunde: 4de Studiejaar. *Maandag*, van 2 tot 3 ure, en *Dingsdag*, van 12 tot 1 ure.

NIEUWERE LETTERKUNDE.

C. VAN WIERINGHEN BORSKI.

Nederlandsche stijl: 1ste Studiejaar. *Woensdag* en *Donderdag*, van 1 tot 2 ure.

Tweede Studiejaar. *Zaterdag*, van 2 tot 3 ure.

Derde Studiejaar. *Dingsdag* en *Zaterdag*, van 1 tot 2 ure.

Vierde Studiejaar. *Woensdag*, van 2 tot 3 ure en *Zaterdag*, van 1 tot 2 ure.

R. H. ARNTZENIUS.

Engelsche Taal- en Letterkunde: 1ste Studiejaar. *Maandag*, *Dingsdag* en *Vrijdag*, van 1 tot 2 ure.

Tweede Studiejaar. *Vrijdag*, van 10 tot 11 ure, en *Zaterdag*, van 12 tot 1 ure.

D. BUDDINGH.

Hoogduitsche Taal- en Letterkunde: *Dingsdag*, *Donderdag* en *Zaterdag*, van 8½ tot 9½ ure.

G. I. F. GUFFROY.

Fransche Taal- en Letterkunde: *Maandag*, *Woensdag* en *Vrijdag*, van 8½ tot 9½ ure.

TEEKENKUNDE.

PAUL TÉTAR VAN ELVEN.

Handteekenen: 1ste Studiejaar. *Maandag*, *Woensdag*, *Vrijdag* en *Zaterdag*, van 9½ tot 10½ ure.

Tweede Studiejaar. *Maandag*, *Woensdag* en *Zaterdag*, van 11 tot 12 ure.

G. REUVEKAMP.

Bouwkundig teekenen: *Woensdag* en *Vrijdag*, van 1 tot 4 ure.

MODELMAKERIJ.

Oefeningen in het Modelmaken. 2de Studiejaar. *Maandag* en *Donderdag*, van 1 tot 4 ure.

Derde Studiejaar. *Dingsdag*, *Woensdag* en *Zaterdag*, van 8 tot 10 ure.

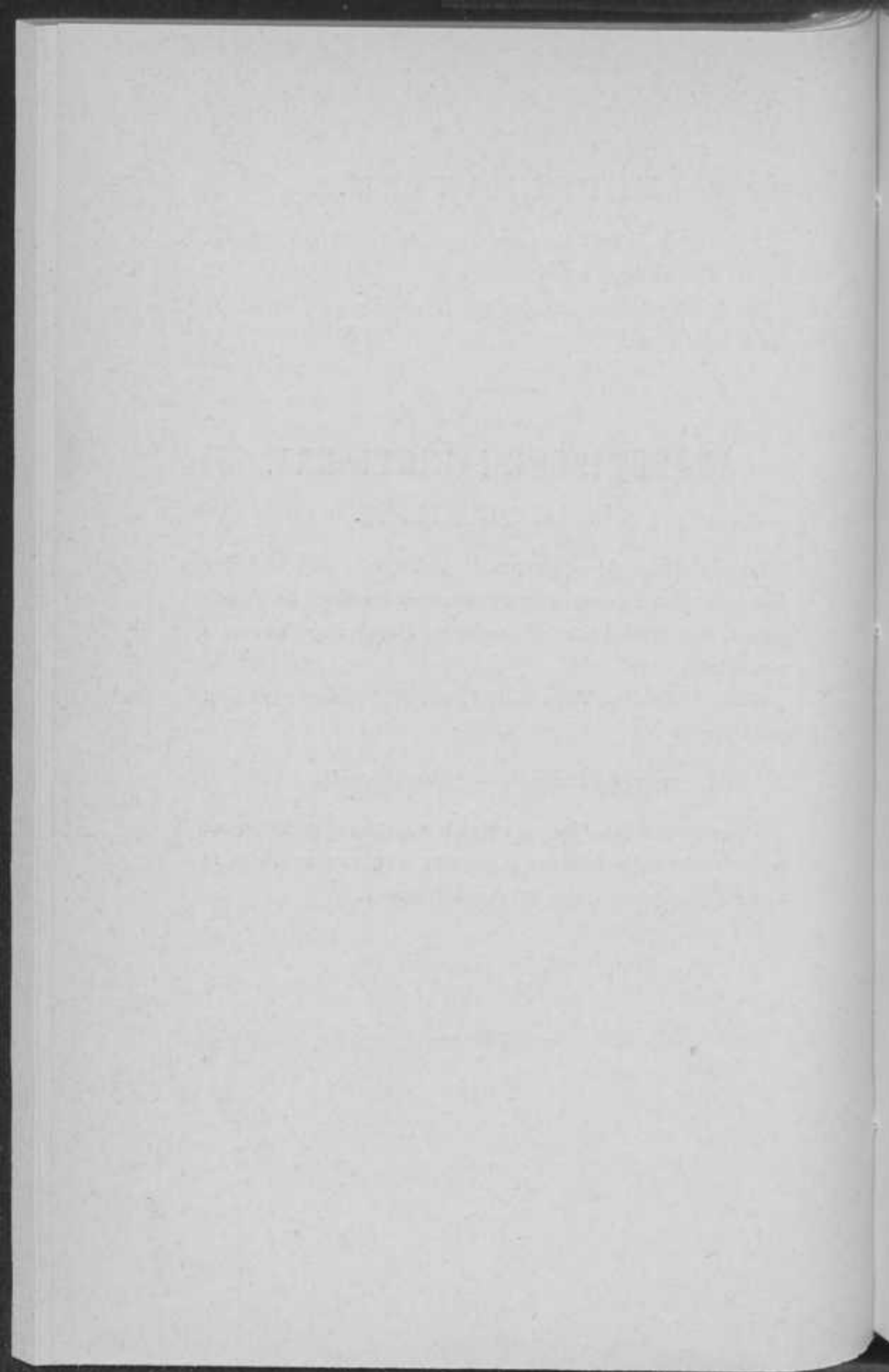
AKADEMISCHE INRICHTINGEN. BIBLIOTHEEK.

De Bibliotheek is geopend: gedurende den tijd der Akademische Lessen, alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen, van 2 tot 4 ure; *Maandag* en *Donderdag*, 's avonds van 7 tot 10 ure.

Gedurende den Vacantietijd, alleen *Donderdag*, van 2 tot 4 ure.

W. L. OVERDUYN. — Bibliothecaris.

De MODELZAAL, het KABINET VAN NATUURKUNDIGE WERKTUIGEN, het MINERALOGISCH KABINET enz. zijn te bezichtigen op aanvraag bij den Directeur.

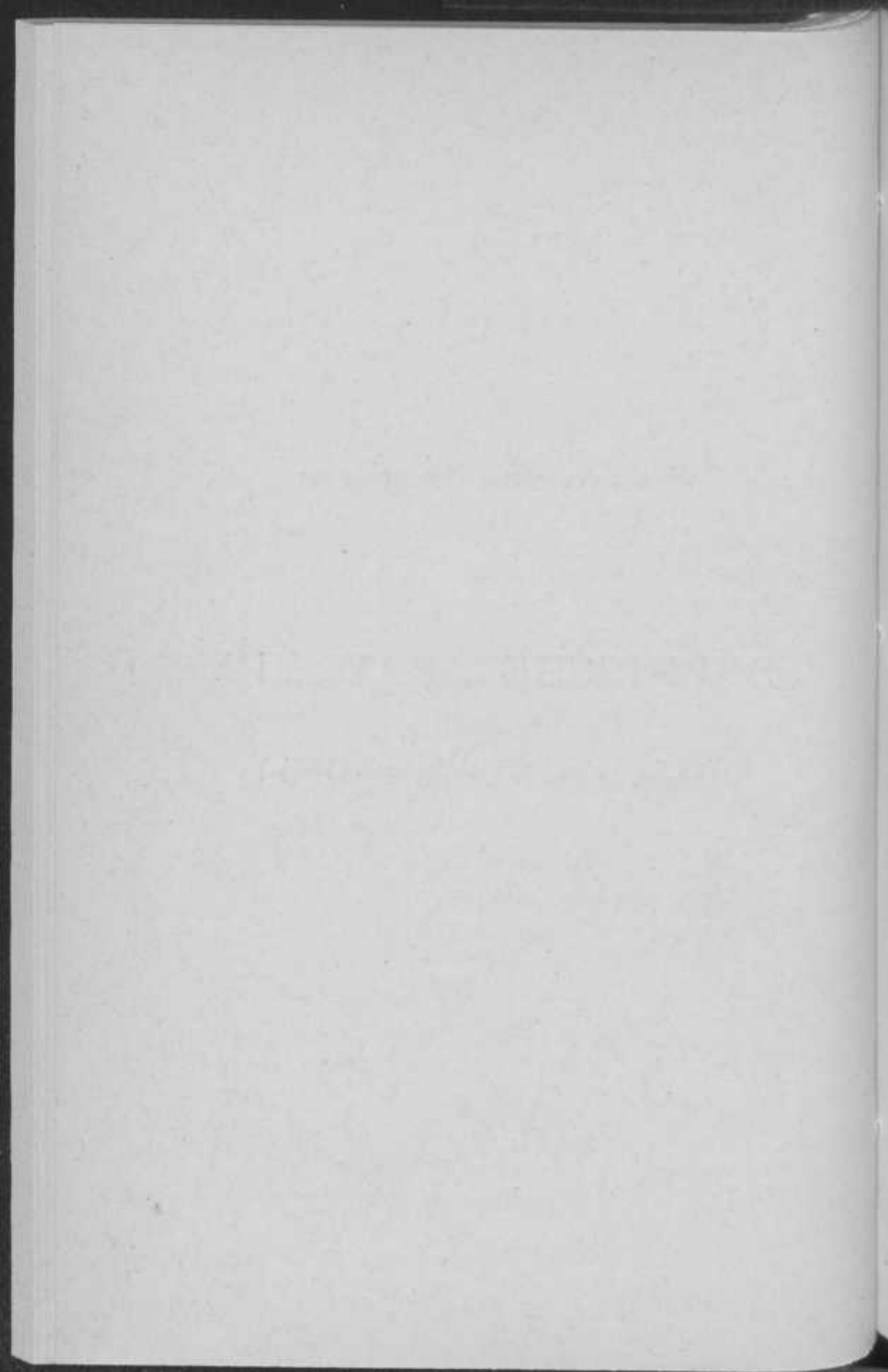

VERVOLG VAN DE GESCHIEDENIS

DER

DELFTSCHÉ AKADEMIE.

(Van September 1853 tot September 1854.)

Weer is een jaar voorbijgegaan van het leven onzer Akademie: en de belangstelling van hen, die onder haar leiding zich vormden tot den werkring hunner keus, wenscht het voor de herinnering bewaard. Mij werd opgedragen er de geschiedenis van op te stellen. Hoe aangenaam mij die taak ook zij, geenszins ontveins ik mij de moeilijkheid om ze getrouw en naar eisch te volbrengen. Daarom lezer, roep ik uw toegevendheid in, als uw oog gebreken ontdekt in de schets, welke ik u hiermee aanbied.

In September waren de studenten weer in Delft vereenigd. Oude vrienden vonden elkander weder, enkelen werden gemist. Zij, die voor het eerst waren aangekomen, verzochten opgenomen te worden in het Studenten-Corps: en aan hun wensch werd voldaan. Op een algemeene vergadering, 11 October, deelde de President mede, dat hun inlijving in het Corps drie dagen later zou geschieden,

en dat zij daarop zouden uitgenoodigd worden om hun ontvangst in ons midden op de Societeit feestelijk te viëren. Toen trad de Directeur der Akademie de vergadering binnen, en stelde ons voor de feestviering uit te stellen tot de slechte tijden, waarin ons Vaderland verkeerde, waren voorbijgegaan, opdat onze vreugde geen onaangename indruk mogt maken bij de algemeene verslagenheid, en geen ongeluk in haar gevolg medeslepen, dat voor immer een floers kon werpen over een gelukkigen dag. — Zoo werd de ontvangst op de Societeit uitgesteld: maar in Januarij had ze plaats: en wie, die ze meevierde, zal dien avond niet met genoegen voor zijn herinnering terugroepen!

Nog is er een feest, dat jaarlijks terugkeert, de verjaardag van de Akademie. 14 Februarij werd er het eerst over gesproken. Daar de kas van het Corps door verschillende redenen slechts weinige gelden bevatte, zoo werd aan de leden in overweging gegeven, of ze geen feest verkozen, of liever genoegzame bijdragen wilden bijeen brengen om er een mogelijk te maken. Het Corps besloot tot een feest. De wil was algemeen genoeg, maar de uitvoering moeilijk. Wel waren de voorstellen talrijk: maar geen was uitvoerbaar, of het voldeed niet aan het algemeen. Zelfs een Commissie van twintig leden was niet gelukkiger. Zoo duurde het, en sleepte het, en allengs verflaauwde de belangstelling, en — van een feest werd afgezien.

Intusschen had zich in deze stad een Commissie gevormd voor het Observatorium te Leyden. Deze verzocht onze medewerking, en haar verzoek werd met algemeene geestdrift ontvangen: ieder achtte zich gelukkig iets te kunnen bijbrengen tot bevordering van een wetenschap, die met zoo veel roem in ons Vaderland wordt beoefend. 7 Maart werd besloten de Commissie een som van *f* 200 aan te bieden.

Het jaar spoedde ten einde, en eindigde met de examens. Die dagen van ongerustheid en spanning kwamen weder: maar gelukkig kunnen wij zeggen, dat het in vergelijking met vroegere jaren onder de beste behoort.

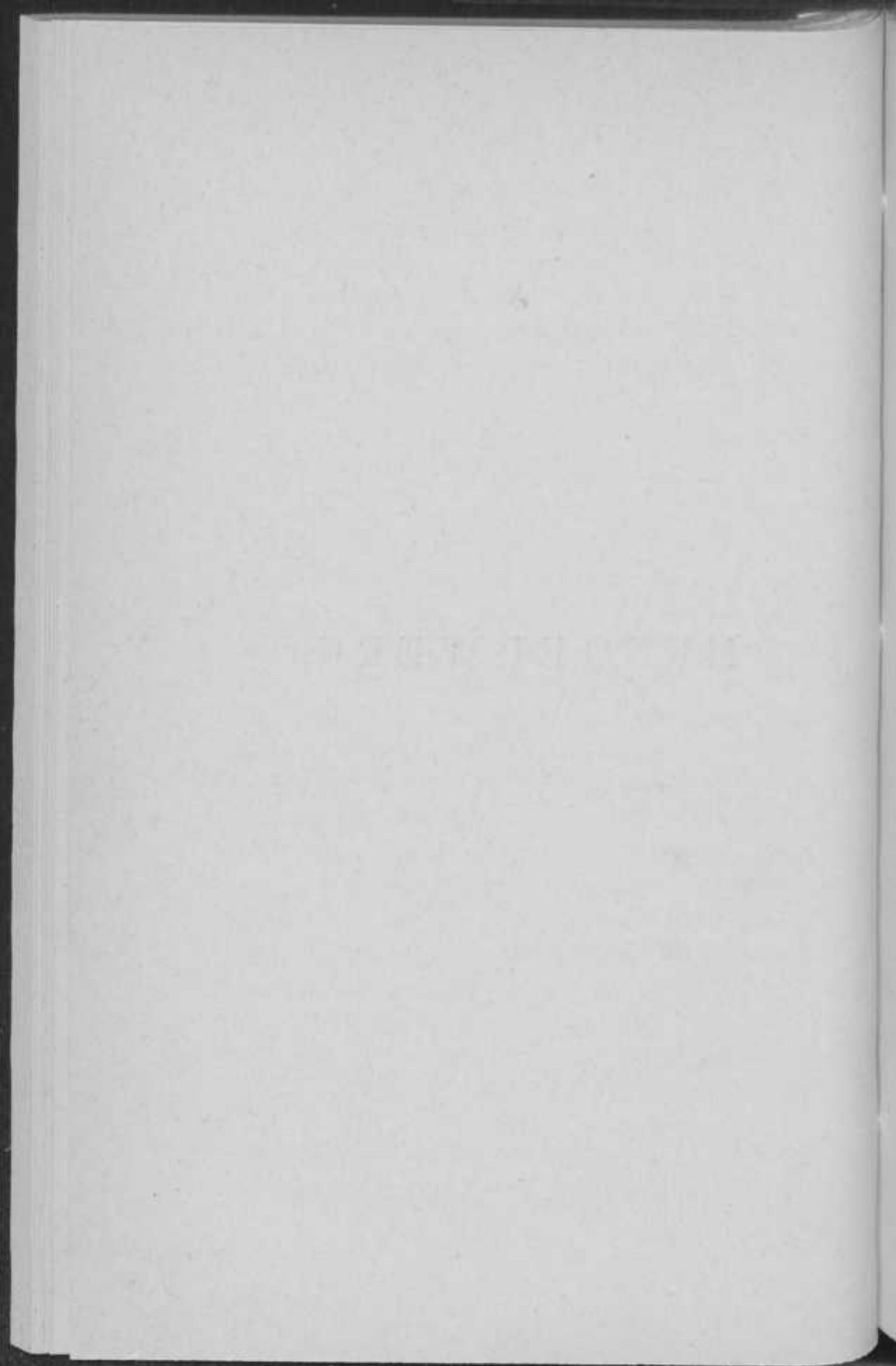
Onderwijl hadden de verschillende gezelschappen elk hun eigen geschiedenis. De Societeit bleef wat ze geweest was, de vrolijke verzamelplaats in uren van ontspanning. Odin had een ongeken den bloei. Ofschoon Apollo groote verliezen had geleden, hield het zich moedig staande, en schonk de aangenaamste avonden aan zijne leden. De disпутen waren vol leven, terwijl de vele gasten, die hunne vergaderingen bijwoonden, de algemeene belangstelling bewezen, die ze genoten. Alleen is daarvan uitgezonderd Prādāpā. Reeds lang had het gekwijn d. Nog is er een poging gedaan om het weer op te rigten: maar sedert heeft het geen teeken van bestaan meer gegeven.

En wat was de geest van het corps? Zelden is er zooveel het woord gevoerd in de vergaderingen.

Dààr was spanning en verdeeldheid: maar op den onderlingen omgang, op de vriendschappelijke betrekking tusschen studenten heeft het weinig of niet ingewerkt. En dat moge blijven. Eensgezindheid en trouw is het doel van onze vereeniging tot een Corps: het moge er het gevolg van zijn.

MENGELWERK.

HARMONIE EN WELDADIGHEID.

Zonder eenige inleiding of eene kleine voorbereiding verzoek ik u maar dadelijk, geachte lezers, om mij te volgen naar een slaapvertrek, de logeerkamer des huizes. Bij Mijnheer N. is een allerliefste dochter in huis, die u al dadelijk inneemt door haar vrolijk en wakker gelaat. Op het oogenblik, dat wij de kamer binnentreden is zij juist bezig met het corset los te rijgen van haar logé, die er pas acht weken is. Zooals zeker velen uwer weten, is het op dien tijd van den dag en op zoo'n plaats, dat onze jonge schoonen het openhartigst, ja, van sommigen zou men haast zeggen, het eenige oogenblik van den dag, dat zij openhartig zijn. Doch met moraal en bespiegelingen over de vrouwen zal ik u niet lastig vallen. Het ontkleeden der logé gaat vergezeld van een gesprek, waarvan hier een gedeelte.

— Zeg, Sophie, hoe komt het toch, dat je geen kransje hebt? O! Dat is toch zoo plezierig.

— Ja, Louise, daar heb ik dikwijls genoeg over

gedacht: maar ik zie geen kans om zoo maar de but en blanc een krans op te rigten. En dan ook het staat zoo oudwifachtig.

— Wel ben je mal, meid. Maar maak dien band eerst nog eens los. Je moet dat dan ook zoo maar niet uit de lucht grijpen. Je rigt dan zoo'n kransje op met een edel doel en uit dringende noodzakelijkheid: dat vindt dan dadelijk medewerking. O het is zoo prettig, zoo eens tusschenbeide met elkander onder je meisjes te zijn: en pretjes heb je dan in overvloed.

— Met een edel doel en uit dringende noodzakelijkheid, daar zeg je wat. Ik weet al wat. Ik heb een paar goede vriendinnen op de naaischool, en met die zal ik eens een plannetje maken, voor een krans tot tegemoetkoming der armoede. Dan kunnen we jaarlijks een loterij houden, krijgen misschien bij zoo'n gelegenheid misschien wel een cadeau van een der leden van het hof, hetgeen met een interessant staat.

Maar zoo langzamerhand geraken onze dametjes en profond negligé: en dus de kieschheid vordert, dat wij de babbelaarsters goeden nacht wenschen en hen alleen laten.

Het is twee dagen later, en wij vinden Sophie N. op het bordes van Mevrouw B. terug. Haar lang wachten tot de deur wordt opengedaan bewijst reeds, dat Mevrouw B. fatsoenlijk is en haar wereld

kent. Eindelijk wordt de deur duidelijk merkbaar door een fijne hand opengetrokken: en aan iemand, die u meer doet denken aan een *jufvrouw* dan aan een *meid*, rigt Sophie de vraag, of jufvrouw Marie geen belet heeft. De vraag wordt met een: ik geloof het niet, maar ik zal het eens gaan vragen, gaat u zoolang binnen, beantwoord: en de meid gaat met een fatsoenlijken stap en houding naar de tuinkamer.

— Laat de jufvrouw maar binnenkomen, doet Sophie de voorkamer al verlaten en zich naar de kamer, waar die stem van daan kwam, heengaan.

— Dag, Marie, hoe gaat het je? Je zult wel vreemd opkijken, dat ik je op eens kom opzoeken: maar ik hoop daarom niet te minder welkom te zijn.

— Volstrekt niet, integendeel doet het me plezier, je weêr eens te zien. Maar doe je goed wat af en ga zitten. Chrisje, geef de jufvrouw eens een stoof. Ik ben echter wel wat benieuwd, waaraan ik je komst te danken heb: want het is nu al zoo wat twee jaar geleden, dat we met elkaar omgingen.

— Ja, Marie, waar blijft de tijd, hè! Ik ging toen naar een naaischool, kreeg daar weer nieuwe kennissen, en zoo zijn we langzamerhand van elkaar afgeraakt. Tusschen twee haakjes, weet je 't al van het engagement van Doortje: ik vind het bespottelijk, het zal zeker niet lang duren.

— Maar is het dan al publiek, zij heeft het mij pas gisteren in het geheim verteld, viel Marie in.

— Nu ja, mij ook, ik zal het ook niet verder

vertellen. Het malle schaap was kinderachtig blij, dat het er door was. Maar nu over onze zaken.

Ik zal u echter nu maar den hoofdzakelijken inhoud van hun discours mededeelen, ten einde, om het zoo eens te noemen, gaauwer op de hoogte van het feest te zijn.

Sophie deelde dan Marie verder mede, dat zij met een paar andere vriendinnen een kransje op wilde rigten, en wel met het bepaalde doel om voor de armen te werken. Zoo'n vereeniging hadden zij nuttig en noodzakelijk gevonden, terwijl het ook tegenwoordig *ton* werd. Voorloopig zou de krans uit een tiental leden bestaan. De oudelui hadden het dadelijk heel lief en aardig gevonden: en Marie moest nu ook haar best maar doen om de toestemming te krijgen. Mietje van vroeger, Mina van toen en Keetje van dien tijd deden ook mee, dus, het zou zeker prettig zijn. De naam zou zijn *Harmonie en Weldadigheid*. — Marie keurde het zeer goed, en vond het niet onaardig ook eens lid van een kransje te zijn. Zij zou trachten de toestemming te krijgen, en zoo spoedig mogelijk het antwoord komen brengen.

Na nog een tal van bezoeken aan elkander gebracht en een massa prullen van briefjes met elkander gewisseld te hebben, was dan nu eindelijk het gewenschte getal compleet: en Sophie zou, als op-
rigtster, de eer genieten, van de eerste bijeenkomst

bij haar aan huis te hebben. Dat had drie weken later plaats, toen zich van half zeven tot zeven uur 's avonds een onophoudelijk gerinkel aan haar ouderlijke bel deed hooren. Eindelijk was de bank in den gang overladen met doeken, hoeden, mantels, boa's, dassen, bouffanten, enz., die allen als beschermende engelen de menigte overschoenen, onder de bank, verborgen; en het gezelschap compleet.

En ziehier nu, hoe men het weldadige doel harmonisch zou trachten te bereiken.

Op het over den bepaalden tijd of in het geheel niet komen werden boeten vastgesteld, die in een kas zou worden gestort. (Deze werd bewaard in zoo'n rond cartonnen doosje, dat toegelakt was, en waarin in de deksel een opening was gesneden.) Aan het einde van het jaar, zoo veel mogelijk midden in den winter, zou men een loterij oprigten, waarvoor eenige prijzen op kosten van de kas zouden aangeschaft, andere door de leden op de avonden der bijeenkomsten gemaakt, en de overige gevraagd worden. De opbrengst dier loterij zou dan geheel voor de armen worden besteed. — De werkzaamheden der leden op de avonden der vereeniging werden aldus verdeeld: na het theedrinken zou, terwijl ieder der overigen zijn eigen werk had, één der schoonen een roman (welk soort is nooit te weten te komen) voorlezen, en daarna zou men wat musiceren: onder welke bezigheden men 's winters een kopje melk, en

's zomers een glaasje rijnwijn met suiker, zou nuttigen. Ik vergat haast de taartjes.

Hij, die op dien eersten avond de vergadering lagchende, babbelende en zingende ten half elf uiteen had zien gaan, zou zich overtuigd hebben, hoe prettig de eerste avond al geweest was, en met hoeveel harmonie de middelen tot bereiking van het edele doel goedgekeurd waren.

Het kon dan ook wel niet anders, of zulk een kransje, op zulke harmonische grondslagen gevestigd, moest wel stand houden: en de uit drie honderd loten bestaande loterij (zonder nieten!!), aan het einde van het jaar gehouden, bewees maar al te goed, hoe Harmonie en Weldadigheid in vollen bloei was.

Met deze vluchtige schets zou ik kunnen volstaan om u een der werende middelen tegen de armoede aan te toonen: maar, aangezien dat middel later eenigzins vereenvoudigd is, wil ik u nog een hunner bijeenkomsten, drie jaar later gehouden, kortelijk mededeelen. Vooraf echter een klein overzicht van den tegenwoordigen stand der zaken.

Ten eerste mist men twee vroegere leden, waarom echter niet gedacht moet worden, dat minder goede harmonie er de oorzaak van was: integendeel, het was juist door de harmonie. Namelijk acht leden waren het op zekeren dag eens, dat die twee bedoelde leden hun niet meer bevielen: en

daarom gaven zij op een hunner bijeenkomsten eenparig te kennen, dat zij bedankten. Den volgenden dag was echter Harmonie en Weldadigheid weer door de acht sympatiserende leden opgerigt.

Verder is er later een getrouwd, waarvoor een nieuw lid is in plaats gekomen: en onze Louise is geëngageerd.

Nu ik van geëngageerd spreek, schiet mij iets te binnen, dat ik haast achterwege zou gelaten hebben. Tot stijving van de kas had men ingesteld, dat ieder lid, dat zich engageerde, vijf gulden zou storten (misschien wel een oorzaak van het lange wachten met het publiek maken van sommige engagementen): en elk lid, dat trouwde, zou tot afscheid tien gulden moeten geven.

Maar gaan wij naar de plaats hunner bijeenkomst.

Er is nog niemand der leden, behalve de gastvrouw, aanwezig. Deze is nog bezig met het theeservies in orde te brengen, en de noodige stoelen en stooven (met Januarij's) om de tafel te schikken. Juist was zij daarmee gereed, toen de geëngageerde Louise binnentrad, en haar vriendin met een hartelijken kus verwelkomde. Na zich voor den spiegel het haar nog wat in orde gebragt te hebben, plaatsden zich beide vriendinnen op de canapé, en geraken spoedig aan het praten.

— Wel Wies, wanneer denk je te trouwen? moeten we je al spoedig missen?

— Ik denk, dat het over een paar maanden

zal zijn. A propos, heb jelui al over mijn plaatsvervangster gedacht.

— Ja, maar de meesten denken er over om er geen nieuwe meer in te nemen: want jongeren als wij willen we niet hebben, en, die van onzen leeftijd zijn, gaan meestal niet meer in een krans.

— Dan zou de krans moeten uittrouwen of uitsterven? dat vind ik wel aardig. Wie of er het laatst in zou blijven? vroeg Louise lagchende.

Hierop komt de meid binnen en doet de complimenten van mejufvrouw C., dat zij heden avond niet kan komen.

— Ook goed, riep de gastvrouw, zoodra de meid weg was, het kan me niet hard schelen. Vindt je ook niet, dat die Mina ijselijk vervelend wordt, overal heeft ze wat op te zeggen.

— Ja, maar Lina M. wordt mij nog veel onuitstaanbaarder.

Het gesprek wordt afgebroken door het binnenkomen van twee leden, die successivelijk door de overige nog ontbrekende gevolgd worden.

Mogt ook het zoo even gevoerde gesprek een onaangename indruk op u gemaakt hebben, als gij het zevental weldra zoo in perfecte harmonie rondom de tafel ziet zitten, is die spoedig weggevaagd om voor een meer aangename plaats te maken.

Nadat er een kleine repetitie van de Haarlemsche courant gehouden is, en men elkanders handwerken bewonderd heeft; neemt er een het woord

op, en roert de belangen der krans aan. Zij stelt voor om de loterijen af te schaffen, want men heeft er al te veel last en zorgen door. De moeite om het noodige aantal loten te slijten, prijzen te krijgen, en ieder der lotenhouders naar zijn zin te doen trekken, zijn grooter, dan het genot van wel te doen. Zij vond het beter en gemakkelijker, als ieder lid zooveel mogelijk geld opzamelde, waarvoor men dan brood- en turfbriefjes kon koopen. En, als een sprekend bewijs vóór de harmonie, diene, dat het voorstel met algemeene stemmen werd aangenomen.

Gelukkig voor de vrienden en bekenden der leden, die worden nu niet meer met loten lastig gevallen; zeggen misschien sommigen uwer: maar zij zijn nu nog meer te beklagen. Want zoodra geven zij niet een greintje van medelijdend gevoel te kennen, zoo spoedig voeren zij geen gesprek over armoede of dure tijden, in tegenwoordigheid der collectanten; of Harmonie en Weldadigheid pakt hen bij den kraag. Het is dan, mag ik de vrijheid nemen u te zeggen, dat ik in een kransje voor de armen ben, waarvoor wij, als leden, op ons genomen hebben liefdegiften in te zamelen: kan ik op iets van u rekenen. En dan is het nog erger. Vroeger nam men maar een lot, en men was er af: maar nu, klinkende specie, en het geld is tegenwoordig zoo klein van formaat!

Maar ik leid u geheel van het eigenlijke onderwerp af, en word, geloof ik, mooi lang-

dradig. Dus spoedig ter zake, en een einde er aan.

Louise zou dien avond voorlezen, en het was een schilderij, om te zien, hoe, niettegenstaande onze lezeres aan het interessantste gedeelte van het verhaal is, de overigen toch de noodige nieuwtjes afhandelen.

Eindelijk is het uur daar, dat de piano geopend mag worden, en, vóór de lezeres nog ophoudt, vliegt er reeds een naar het meubelstuk en stompt (tot opwekking van het medelijdend gevoel?) een galop voor. — Terwijl hoort men van de toehoorderessen:

— Hè Kee, speel de rêverie nog eens, die speel je zoo lief.

— Ach neen, dat ding verveelt me, zing jij eens liever wat, Marie.

— O ja, kom Marie, vielen de anderen in, *in den vreemde* van Verhulst, dat is zoo mooi.

— Neen dank je, ik ben veel te schor.

— Och kom, wees nou maar eens goed.

En, terwijl de goede Marie aan het algemeene verlangen voldoet, wordt men uit de gesticulatiën der hoorderessen gewaar, dat Marie heel leelijk zingt. Doch naauwelijks is het uit, of allen roepen in harmonie uit: Wat is dat toch heerlijk, kom Marie, je bent immers nog niet moei? Marie zoekt dadelijk een ander stuk op, en terwijl speelt onze eerste virtuose eventjes gaauw *gooit ze maar op de wagen*. Zoo nog een poos voortmusice-

rende, slaat eindelijk het klokje van afscheid, en wordt er aan het knorren van de blaauwbekkende meiden in het voorhuis een einde gemaakt.

Om consequent te blijven zal de schrijver nu ook maar geen finale er bij voegen.

EEN BIJSCHRIFT ZONDER PLAATJE.

Waarom kijk je toch zoo treurig?
Waarom heb je een traan in 't oog?
Bloem en kruid zijn toch zoo geurig,
't Koren staat zoo vol en hoog.
Faalt er wat aan tuin of kelder?
Geurtje lief, wat schort er aan?
'k Wed, je blik wordt aanstonds helder,
Als we maar aan 't praten gaan.
Kon je Hans maar 't roosje wezen,
Dat daar in je keursje steekt,
'k Denk, hij zou in 't hartje lezen,
Wat er aan je lot ontbreekt.
'k Denk, hij zou wat raars daar hooren,
En wel zoo wat om deez streek:
„Ach dat ik Hans kon bekoren!”
En Hans dan, of 't hem ook leek?
Kijk, daar komt hij door de velden
Net op hek en Geurtjen aan.
Als we 't hem maar gaauw vertelden,
Dunk je, zou hij loopen gaan?
Kom daar is hij, nou aan 't praten,
Eerst heel zoetjes en bedeesd,

Dan de tong wat losgelaten,
Tot je elkaar in 't harte leest.
„Weet je nog, toen 'k ver wou reiken?”
„Toen de ladder bijna brak?”
„Je wou 't niet hebben, kont niet kijken...”
„'t Was, omdat de zon zoo stak.”
„Toen ik ziek was...” „kwam ik vragen...”
„Om dat vader... ja... me zond,
„Maar schei uit, je wilt me plagen!”
Wie weet *wat* ze plagen vond.

'k Wed, als bloem en kruid weêr tieren,
Loopt het heele dorpje uit
Om een bruiloft meê te vieren,
Hij de bruigom, zij de bruid.

HOE HIJ WAS, HOE HIJ WERD

EN

HOE HIJ HET WERD.

Willems boordjes zaten nog wel wat stijf en hinderden hem nu en dan geweldig, als hij zijne regter buurvrouw wilde aanzien, maar men moet zich dan voor eene enkele maal maar eens gêneren, als er familiefeest ter onzer eere is en het gansche geslacht het schouwspel komt genieten van den jeugdigen telg, die zijn studenten loopbaan is ingetreden. Mijnheer en mevrouw Dorreman hadden al lang hunne familie eens willen zien, maar zij hadden gewacht tot hun zoon Willem „de student“ te huis was, die dan voor het eerst in al zijne glorie de ouderlijke woning zou op-
luisteren. Hij was zeventien jaar — wel geen leeftijd die ontzag inboezemt, maar als men zelf dien ouderdom achter zijn naam kan schrijven, gevoelt men toch, dat hij wat beteekent. Zeventien! één jaar nog en men wordt onder de weerbare mannen des lands geteld; één jaar nog en de wet geeft het regt een huwelijk aan te gaan! Neem den

eersten geschiedschrijver den besten en gij zult zien hoe vele groote mannen op hun zeventiende jaar geacht worden hanne loopbaan als zoodanig te hebben aangevangen. Kortom, op zijn zeventiende jaar is men geen knaap meer, maar jongeling en in het volle bewustzijn daarvan en doordrongen van zijne waardigheid als student, zat Willem Dorreman aan den feestdisch door zijne ouders voor hem aangerigt en keek hij, zooveel zijne boordjes het gedoogden, zijne regter buurvrouw aan; want Willem ging uit van de stelling, dat het tot de attributen van den student behoort verliefd te zijn.

— Uwe is al heel gelukkig met uw zoon, zeide half luid half fluisterend een dikke heer, die aan de overzijde der tafel gezeten was, tot mevrouw Dorreman.

— Ja, wij beleven heel veel plezier aan hem, antwoordde mevrouw, terwijl zij nederig de oogen neêrsloeg. Maar ach, de academie is een plaats vol verleiding en Willem is nog jong.

Willem, die de opmerking en het antwoord gehoord had, wierp een wrevelen blik op zijne moeder. *Hij jong!* Hij was nu al zestien jaar lang jong geweest, het werd tijd dat men eens anders begon te denken, en misschien om dit in de hand te werken vroeg hij vrij luid aan den dikken heer, die niet ver van hem afgezeten was, wat deze wel dacht van de Sleeswijk-Holsteinsche kwestie — die toen aan de orde was.

De dikke heer las nooit iets anders dan de

binnenlandsche berigten in de courant, en om zijne onkunde te verbergen antwoordde hij dat hij van oordeel was dat de zaak met een sisser zou afloopen, welk oordeel Willem zeide ook te zijn toegedaan, tenzij de Holsteiners het onderspit delfden of de Denen eene beslissende nederlaag leden.

— Een knappe jongen, uw Willem, zeide tante, die met eerbied had toegeluisterd, tot den heer Dorreman.

— O, dat is nog niets, fluisterde deze, maar je moet op andere zaken komen. Gisteren avond heeft hij mij wel twee uren lang bezig gehouden over allerlei dingen, waar ik niets van begreep. 't Is een klomp van geleerdheid. Je hadt het eens moeten hooren wat hij al vertelde van potasch en ... en ... o, ja, zuringzout.

— Gunst, heeft hij daar ook mede te maken!

— O heer ja, en dan — ik ben 't waarlijk vergeten, wacht ik zal 't hem zelf eens vragen. Zeg eens Willem, wat verteldet gij mij gisteren avond ook van zuringzout?

— Zuringzout! herhaalde Willem minachtend, zuren en zouten, papa. Als men een zuur en een zout bijeen voegt neutraliseren zij elkander, dat is: zij vormen een basis en dat bewijst men door strookjes wit papier.

— 't Is toch aardig niet waar, zeide mijnheer met een verheerlijkt glimlachje tot tante.

— Ja, maar regt begrijp ik het niet — weet je: die strookjes papier.

— Juist, daar zit hem het fijne. Hoe de jongen alles uit elkander houdt, begrijp ik waarlijk niet.

— En het andere?

— Welk andere?

— Zijne verteringen — hij is student en — enfin ik weet dat wel.

Mijnheer Dorreman haalde een papiertje voor den dag, en reikte dat met zegevierenden blik aan zijne schoonzuster over. — Lees maar eens zijn weekbriefje, zuster.

Broot	7½.
booter	11.
melk	10.
swavelstokke	2½.
broot	7½.
oolie	40.
briefe	20.
broot	7½.
broot	7½.
melk	4.
schoene gelapt	35.
broot	7½.
booter	11.
Vuur voor de kagel	50.
vrut	8.
zuiker	25.
melk	4.
broot	7½.

---

f 2.65½.

— 't Loopt toch op, merkte tante aan.

— Dat doet het, maar gij kunt toch niet zeggen dat Willem grove verteringen maakt. Als het zóó voortgaat zal ik genoeg van hem beleven.

Mama had intusschen het papiertje gezien, dat Dorreman aan tante had laten lezen, en nadat zij den dikken heer — ook een bloedverwant — verteld had wat het bevatte, kreeg deze het op zijne beurt te lezen. Van hem ging het verder en eindelijk naar een jongeren telg der familie, die nog nooit een weekbriefje had aanschouwd, en daarvoor bijna nog meer achting gevoelde dan voor zijn neef „den student“ zelf. Op die wijze maakte het briefje de rondte en ieder had een woord van lof voor Willem met uitzondering zijner buurvrouw, die opmerkte, dat hij zeker heel veel van broodjes hield.

— Ja, zeide Willem en zocht naar eene aardigheid.

— En is dat nu alles heusch waar? vroeg zijne achttienjarige buurvrouw.

— Alles!

— Ik geloof toch dat ze je meer afnemen dan hun toekomt.

— Ja — wij studenten worden altijd gesneden.

— Och kom?

— O heer ja — de *ploerten* hebben het *land* aan de studenten.

— Wel, wel; en daarom schrijven ze zeker vier bossen zwavelstokken te veel op.

Willem vermorzelde bijna zijn boordje om de

achttienjarige met een veelbeteekenenden blik aan te zien; maar zij bleef er koud onder.

— 't Moet een prettig leven zijn, het studenten leven.

Dorreman lachte geheimzinnig.

— Zooveel brood en zwavelstokken te kunnen hebben als men wil, en alles op den *beer*.

Marie was toch een goddelijke meid! op den *beer*, wat klonk dat betooverend van hare lipjes! Willem gevoelde dat hij iets treffends ging zeggen.

— Er is iets leêgs in, Marie, zeide hij, als preludium op hetgeen volgen moest.

— Waarin?

— In het studenten-leven — men gevoelt dat collegies en studie niet voldoende zijn voor ons hart.

— Precies; men moet ook wat aan zijn levenslust toegeven. Ik wed dan ook dat gij de rest uwer uitgaven niet gaarne zoudt laten zien. Dan zou men anders spreken.

— Gunst neen, zeide Willem, die, om Marie's *achting* te verdienen, zeer soliede wilde schijnen; een gulden in de week, daarvan sjouwt men niet. Bovendien als men denkt aan hetgeen te huis is, en aan zooveel wat ons lief ... hm, hm ... Willem had een kleur tot over de de ooren, en zag dol verliefd zijne buurvrouw aan.

— Eet-ge van den kok? vroeg Marie dood bedaard.

— Ja — *als* ik eet, maar er zijn herinneringen .... die —

— O, ja, t' huis zult ge lekkerder gegeten hebben. At gij toen ook zooveel brood?

— Gij begrijpt mij verkeerd Marie: ik bedoel geene herinneringen aan eten en drinken, maar aan personen, die ik ontmoet heb. Marie ik mag u zoo zielsgraag lijden.

— Zoo — wel dat doet me plezier.

Mama had met een blik van welgevallen gezien hoe haar zoon „de student” het hof maakte aan de achttienjarige Marie. Zij had den dikken neef gewenkt, die weder anderen had opmerkzaam gemaakt en ten slotte waren aller oogen gevestigd op Willem en Marie, tot zelfs die van den jeugdigen stamgenoot, die niet zonder wangunst het aanzag hoe „de student” het hart van Marie veroverde.

— Nu, student, dat zie ik, zeide de dikke neef.

— Die studenten, die studenten! lachte tante, en dreigde met haar vinger.

— Je kunt ze niet vertrouwen, sprak een oude dame aan het einde der tafel. Ik weet nog best hoe mijn man in *zijn* tijd was. Zijt gij wel eens te Lisse geweest neef? Daar moet gij eens bij gelegenheid heengaan om de prenten in de gelagkamer der Zwaan te zien. Daar staat mijn man op — met een korten nankin-broek en zoo'n jas zoo als ze toen droegen, die de enkels bedekt. Hij zag er wat fatterig uit in die dagen — deedt ge niet Tienes?

Het deed Willem wel zeer zoo op eens vergeten te worden voor een ouden neef, wiens studenten tijd reeds vijftig jaar voorbij was, maar hij kon nu ongestoord met Marie voortspreken. Hij vervolgde dan ook zijne aangevangen declaratie en Marie bleef hem al hare aandacht schenken.

— Willem, zeide zij eindelijk, ik zou ook voor u wel genegenheid kunnen voeden, maar studenten— och die bedriegen ons arme meisjes zoo dikwijls.

— Ik zweer je Marie —

— En in den roes der vermaken ....

— Heusch Marie ....

— ... vergeten zij zoo vaak hunne eeden en beloften en —

— Maar Marie, *ik* ben niet als andere studenten.

— Nu, tracht het dan te worden, antwoordde Marie zeer koel en wendde zich tot den jeugdigen stamgenoot, die aan hare andere zijde zat.

Willem was een weinig uit het veld geslagen. Zulk een antwoord had hij niet verwacht. Een student wiens liefde wordt afgewezen — ongehoord! Hij besloot eene bloedige wraak te nemen en sprak daarom over heel geleerde onderwerpen, waarvan Marie niets begrijpen zou. Marie begreep er dan ook niets van, maar, wat erger was, zij luisterde er ook niet naar en hield zich onverpoosd bezig met den jeugdigen stamgenoot, die smoorlijk verliefd op haar werd, en haar allerlei schooljongens complimentjes zei, zelfs onder den plegtigen gelegenheids dronk van neef Tienes, die op den eenvoudigen toasten-

trant Willem een genie noemde en een verheven voorbeeld van soliediteit *niet alleen, maar ook* van degelijkheid. Hij vertrouwde dat dezelve in later jaren, wanneer hij hooger en leeftijd mogt hebben bereikt, zich steeds altijd bij voortduring zoodanig mogt gedragen, dat wanneer zijne jeugd voorbij was, hij zoowel als deszelfs familie en bloedverwanten met genoegen mogten terugzien op den afgelegden baan en zijne ouders, wien dit glas speciaal was toegewijd, *die* vreugde mogt verschaffen en *dat* genot, hetwelk de brave ouderen in zoo ruime mate aan hun zoon verdienden die... enz. enz. tot aan het slot, dat neef Tienes maar niet vinden kon, totdat hij na lang worstelen gelukkig genoeg was om het te vatten.

Willem antwoordde met gepasten eenvoud, waarbij ieder eene hartroerende toespraak ontving en mogt hij al eens een paar keer blijven steken — „'t was goed gemeend“, zeiden alle stamgenooten en Willem zou met den tijd voortreffelijk voor de vuist spreken. Bij het scheiden was al wat Dorreman heette en al wat aan Dorreman geparenteerd was. Marie uitgezonderd, met „den student“ ingenomen. Men dweepte met den student.

Of men ook in Delft met hem dweepte?

Het was Zondag avond. De societeit was vrij vol; de vacantie was geëindigd en ieder kwam daar om oude herinneringen te verlevendigen. Ook

Dorreman verscheen er met een nieuwen jas, een bonten pet en eene duitsche pijp.

— Jongen Dorreman, wat ben je netjes!

Willem glimlachte.

— Allemagtig Dorreman, wat ben-je mooi!

— Is meneer ook student? vroeg van Geelen, die aan een speeltafeltje zat, en zijne stem reeds deed Willem verbleeken; want van Geelen was in zijn klub bekend als een vrij fidele jongen, die wat te weinig werkte, maar alle jonge studenten vreesden hem voor zijne onverbiddelijke gewoonte om de laauwen en flauwen te donderen. Willem deed of hij de vraag niet hoorde. Waarom was *die* vent nu juist op de societeit!

— Zeg eens Dorremannetje, als er iemand tegen je spreekt moest-ge zoo beleefd zijn te antwoorden. Ik vraag of je ook student bent.

— Ja; zeide Willem, met gesmoorde stem, terwijl hij vuurrood werd, want een aantal blikken waren op hem gericht. Ik ben 't al zeven maanden.

— Al zeven maanden! Dan is u haast oud student, en denkt u nu zoo lam te blijven als u tot nog toe is?

Geen antwoord.

— Kom van Geelen, je zit voor, wat doet-ge?

— Ik ben met mijnheer bezig.

— Och, speel nu!

— Wacht dan maar wat Dorremannetje, zoo straks moet ik weêr geven. Je hebt immers wel

wat geduld — wij hebben zoo veel geduld met jou. Van Geelen speelde voort en Willem sloop naar een klubje van zijn studiejaar.

— Dag heeren.

— Dag Dorreman, antwoordden een paar en het gesprek werd voortgezet, zonder dat men zich in het minst om den nieuw bijgekome ne bekommerde. Hij zou onopgemerkt zijn gebleven, toen Tienes met een groot glas melk zich den doortogt tot hem baande. — Een glas melk voor meneer Dorreman!

Allen zagen verwonderd op. Willem werd weder vuurrood. — Ik heb geen melk besteld.

— Mijnheer van Geelen heeft het besteld, zeide Tienes, die met moeite zijn lagchen bedwong.

— Ik drink geen melk. Tienes ging heen.

Er heerschte eene plegtige stilte in het groepje, men begreep dat er iets volgen zou. — Wat regent het buiten, zeide Willem om een *gezellig* praatje op touw te zetten.

— Water, Dorreman, antwoordde er een.

Willem begon te lagchen om de versleten ui, in de hoop de stilte in eene algemeene vrolijkheid te verdrinken, maar niemand volgde hem.

— Kompliment van mijnheer van Geelen en of u het toch maar drinken wou, u zou meneer zoo'n *dondersch* plezier doen, klonk de stem van Tienes, die met het glas terugkeerde.

Een algemeen gejuich begroette die uitnoodiging. Zeker waren er onder de juichenden, die

met evenveel regt voor van Geelens mikpunt mogten gekozen worden, maar juist dezen lachten het hardst: zij hadden zelf zoo vaak te lijden, ligt dat een ander ook wat kreeg.

Willem maakte van die gelegenheid gebruik en sloop achter het groepje weg. Zes weken lang zag men hem niet meer op de societeit.

Wat hem daar gebeurde viel hem echter ook elders ten deel, want Dorreman, hoe hoog zijne familie ook met hem wegliep, was niet gezien onder de jongelui. Had hij door kunde goedgeemaakt wat hem in fideliteit ontbrak, men zou althans achting voor hem gehad hebben, maar ook hierin behoorde hij tot de middelmatigheden, en dit werkte nog meer mede om hem tot een wrijfpaal der geestigheden van van Geelen en anderen te maken en om hem door allen met onverschilligheid te doen behandelen.

Wiens schuld was het? Wij weten zeer goed, dat niet ieder de populariteit deelachtig kan worden, die men in de studenten wereld „gezien zijn” noemt, maar er ligt een groote afstand tusschen gezien zijn en een paria te wezen, en wij zijn vast overtuigd, dat niemand paria *zal* zijn, wanneer hij niet wil. Het is een gevolg van te veel en te weinig gevoel van eigenwaarde. Te weinig wanneer men beleedigingen als die van van Geelen zich laat welgevallen, en in het besef zijner eigene waarde geen kracht vindt om zich te laten gelden. Te veel, wanneer men in den omgang zich niet voegt naar

anderen, en zijne eigene onbeduidendheid voor soliediteit houdt. De zeventienjarige is niet soliede en hij zal het nooit worden indien hij niet meê-jooft en leeft met hen die jong zijn als hij. Maar Willem Dorreman was te huis over het paard getild en verbeeldde zich in degelijkheid de meesten van zijn leeftijd te overtreffen. Wat zijn beetje kennis aanging, te huis telde men het zoo hoog, dat hij wel gelooven moest iets te beduiden; kortom hij was een pedant flauw kereltje zoo als er elk jaar eenigen hunne intrede doen, maar zoo als er slechts zeer weinigen na vier jaar hun afscheid nemen.

't Is niet mogelijk, dat men, van school aan de academie komende, plotseling zijn ouden aard aflegt; laat een jong student veilig als schooljongen beginnen, laat hij uitjoolen; hij zal zich tragswijze ontwikkelen en een ferm kerel worden. Maar die halve oude mannetjes, die met veel deftigheid en inbeelding in het midden der broederen verschijnen en zich soliede wanen, omdat zij met minachting op de jongelingsdwaasheden neêrzien, o, er moet veel gebeuren eer zij krijgen wat zij reeds meenen te bezitten; eer zij gevormd en ontbolsterd zijn.

De schuld lag dus aan Willem, ja, maar voor een nog grooter gedeelte aan zijne oude lui, die hem gemaakt hadden tot hetgeen hij was. Als wij een werk over de opvoeding schreven, zouden wij eenige treffende wenken voor mijnheer en mevrouw

Dorreman laten volgen, maar daar ons doel zoo hoog niet ligt, zullen we ons bepalen tot de mededeeling dat de omstandigheden, geholpen door de jongelui, over die verkeerde opvoeding triomfeerden.

Toen Willem zes weken later weder op de societeit kwam, had van Geelen, ouder gewoonte, weder eenige hatelijkheden gereed, die ditmaal zoo beleedigend waren dat Dorreman driftig werd en hem een slag in 't gezicht gaf. Er volgde eene uitdaging, die Dorreman, nog altijd in drift, aannam.

Maar toen hij een uur later alleen op zijne kamer zat, begon hij bitter berouw te krijgen en gevoelde hij zich alles behalve op zijn gemak. Hij ruimde alles op wat er op tafel lag — 't was het voorspel zijner laatste beschikkingen — en begon een brief te schrijven naar huis, waarin hij van zijne ouders en neef Tienes en den dikken neef en allen afscheid wilde nemen; maar voor hij nog tot de helft was gevorderd, legde hij de pen weder neder. Was het niet beter dat hij zelf naar de zijnen terugkeerde en niet van zijne bloedverwanten maar van de academie afscheid nam? Nog denzelfden nacht kon hij vertrekken, van Geelen zou hem wel niet nareizen; — hij zou naar een onbekend land gaan en daar zou niemand iets van zijne lafheid te weten komen. Dat plan drong zich al sterker en sterker aan hem op, toen er iemand de trappen opstoof en Frans Helm, zijn seconde, voor hem stond.

— Wat doet-ge Dorreman? vroeg deze met een blik op den begonnen brief.

— Ik — ik schrijf aan mijne ouders, om — om afscheid te nemen.

— Ben-je gek jongen, daar is nog nooit iemand in een studenten duel gevallen. Het ergste is een kogel in arm of been, maar daar is geen kans op — ze willen de pistolen niet laden.

— Goddank! riep Willem uit den grond zijns harten.

— Goddank? weet-je wel wat ze doen willen? Ze willen het gansche duel aanleggen om je eens beet te hebben. Van Geelen zal getroffen neervallen en roode inkt over zijn hemd storten enz. enz. al de aardigheden, die men vroeger wel eens verkocht heeft. Bij slot van rekening zal ieder met je duël lagchen.

— Beter dan dat ze mij doodschieten.

— Zeker, maar ik herhaal het, daar is geen kans op. Ik heb evenwel een beter plan. Je bent niet gezien Dorreman.

Willem schudde mistroostig het hoofd.

— Dit duël kan je positie veel verbeteren — of ze althans dragelijk maken. Wilt ge dus mijn raad volgen?

— Och Helm, zeide Dorreman openhartig; zou het niet het beste wezen, dat ik van nacht stille-tjes wegging en nooit meer weêrom kwam?

— Er is voor gezorgd, dat je niet wegkomt; dus daar moet-ge niet aan denken. Bovendien, nu hebt gij misschien een bangen avond, maar dan — foei ik zou niet ten eeuwigen dage het

gevoel in mij willen ronddragen dat ik als een lafaard was weggelopen.

— Wat moet ik dan doen?

— Luister maar eens. Frans ontwikkelde nu zijn plan; na veel tegenkanten en praten stemde Willem er eindelijk in toe, en den anderen morgen ten zeven ure bevond hij zich met zijn sekonde op de bestemde plaats, waar ook van Geelen al spoedig verscheen.

Willem zag er wel wat bleek uit van den slapeloozen nacht, maar hij gedroeg zich toch veel beter dan men verwacht had, en het scheen dat hij kalmer werd naarmate er meer jongelui zich op de plaats van het duël vertoonden, — want een studenten-duel is in den regel geen mysterie.

— Van Geelen, begon hij, toen de sekonden verzochten dat zij zich op hunne plaats zouden stellen. — Van Geelen...

Een gesmoord lagchen doorliep de omstanders. Dorreman trok terug, meende men.

— Van Geelen is het u ernst met het duël?

— Wis en waarachtig.

— Mij ook, — zeide Willem bijna driftig. Daarom verzoek ik je eerst, even als ik, het pistool in de lucht af te schieten, dan kunnen ze in tegenwoordigheid van ons en van ieder die 't zien wil op nieuw worden geladen.

En, Willem schoot zijn pistool af. Het schot bewees dat er slechts een prop op zat.

Van Geelen aarzelde. — 't Is regt, zeide Helm,

de partijen mogen het laden zien. Schiet af van Geelen. Van Geelen schoot. Ook op dat pistool was geen kogel.

De omstanders werden ernstiger, en ook van Geelen had minder plezier in zijn duël. De pistolen werden nu met kogels geladen, in tegenwoordigheid van allen en de partijen begaven zich naar hunne plaatsen. Voor zij daar waren, keerde van Geelen zich om.

— Dorreman, als gij excuus....

— Wees zoo goed op uwe plaats te gaan staan.

— Ja, maar Dorreman....

— Welnu van Geelen, je hebt mij uitgedaagd, of hadt ge daar alleen den moed toe, om dat ge wist dat de pistolen niet geladen zouden zijn? Op je plaats.

— Hoor eens Dorreman, je beleediging was zoo groot niet; ik kan mij begrijpen, dat.... in drift....

— Lafaard, zeide Willem, wiens moed toenam, nu de voorspelling van zijn sekonde zich meer en meer bewaarheidde. Op je plaats of je vraagt mij verschooning.

De rollen waren thans omgekeerd. Een ernstig duël was geheel buiten de berekening van van Geelen, terwijl Dorreman er nu zelfs naar *verlangde*. De vrees van den vorigen avond was geweken voor koortsachtige overspanning: zijne betere natuur had gezegepraald. In die weinige oogenblikken dat van Geelen nog besluiteloos over hem stond vestigde zich onwankelbaar de overtuiging

in hem, die wij hier boven uitdrukte, dat niemand, die niet wil, paria zal wezen.

Van Geelen reikte het pistool aan zijn sekonde over en trad op Willem toe: — Ik vraag je verschooning Dorreman voor de aanleiding die ik tot ons geschil gegeven heb, en ik doe dit te liever, omdat ik zie dat ik met een ferm kerel te doen heb.

Dorreman beantwoordde zeer koel den zenuwachtigen handdruk van van Geelen, maar hield de aanmerking binnen, die op zijne lippen lag, dat van Geelen thans maar zwijgen moest van ferme kerels.

— En nu gaan wij dejeuneren aan de Koetswagen! sprak van Geelen's sekonde.

Die uitroep werd echter door niemand ondersteund. Van Geelen zelf gevoelde dat hij een mal figuur had gemaakt. Dorreman begreep dat dit een ongepast genieten van zijne triomf zou wezen en de omstanders hadden niet veel lust zich aan te sluiten. Zij vonden dat van Geelen zich flauw had aangesteld en toch waren zij blijde dat het zóó was afgelopen. Denzelfden avond had er echter een gloeiend feest bij Frans Helm plaats, waarvan Dorreman de hoofdpersoon was.

Wij zijn twee jaar verder. De familie Dorreman zit in zak en assche. Willem, die brave veelbelovende jongen — 't is een lichtmis, zegt neef

Tienes; een verkwister beweert neef Bram; de verloren zoon der ongewijde geschiedenis, beaamt niet; de verspiller der vaderlijke fortuin. Hij verwaarloost zijne familie. Hij legt feesten aan en slemppartijen. Hij rijdt en rost dat de wereld er van heeft. Niet alleen is hij *lid* van de societeit, maar men heeft hem nu al commissaris gemaakt. Een bewijs — niet — wat hij uitvoert! Hij duelleert of liever, hij leert duelleren en klimmen. Hij maakt muziek en heeft disputeer-genootschappen. Hij — in een woord, 't is verschrikkelijk. Wekelijks krijgt papa brieven; wekelijks gaan er vermaningen naar Willem; maandelijks komt hij te kort; jaarlijks zinkt hij dieper en dieper. Wie had dat ooit van dien Willem gedacht!

Wij zijn in Delft, op een dier weinige comfortable kamers, die de Gravenstad bezit of liever, op de slaapkamer daarbij behoorende. Er schijnt behalve de persoon die in een hoek er van gezeten is, nog iemand onzichtbaar tegenwoordig te zijn, tot wien die persoon het woord rigt.

— Nou, ik ga hier niet van daan voor je me betaalt, zegt de man, wiens voorkomen en stem niet voor zijne hooge beschaving pleiten.

— Zoo vriend, antwoordt de stem des onzichtbaren. Wees dan zoo goed eens te zien of mijn oppasser beneden is.

De oppasser verschijnt.

— Hein, ziet ge kans dien man de trappen af te gooijen?

Hein ziet met een bedenkelijken blik den indringer aan. — Neen mijnheer.

— Ga dan eens naar buiten en roep een agent.

De oppasser verdwijnt.

— Je zult even moeten wachten, me vriend. Wilt ge wat gebruiken? De karaf staat op mijn waschtafel.

De onzichtbare stem zwijgt en eenig gekraak van het ledekant verkondigt, dat de eigenaar zich nog eens omkeert.

De indringer, die wel een standje had voorzien, maar geenszins zulk eene passieve onverschilligheid, kijkt rond en nog eens rond en druipt af, bij het heengaan de deur hard toeslaande, ten bewijze zijner overgroote verbolgenheid. Aan de voordeur ontmoet hij den oppasser en den diender en het drietal wisselt een amicalen groet.

Een uur later worden de gordijnen weder geopend en Willem Dorreman doet zijne intrede op het gebied der levenden. Hij is een paar hoofden grooter dan toen wij hem het eerst ontmoetten en de verandering, die zijn voorkomen, zijn gelaat en zijne stem ondergaan hebben, doen in hem naauwelijks den vroegeren Dorreman herkennen. Wij zullen zijn léver niet bijwonen, maar hem voorgaan naar de andere kamer. Wij wachten hem daar niet alleen. Op de tafel zien wij, behalve zijn ontbijt, een grooten brief, zoo als Willem er in den laatsten tijd steeds met huivering ontwaarde. Een brief van de oude lui is soms zeer welkom;

maar er kunnen gevallen zijn, dat de inhoud weinig opfrisschend is. Die gevallen bestonden voor Dorreman. Het morgenbezoek van zoo even doet ons reeds gissen dat hij er over de ooren inzigt: de inhoud van den brief bevestigt die gissing.

Willem had dan ook eerst weinig lust hem te openen. Le lendemain d'une fête is altijd een onplezieriger dag en als er dan nog zoo'n brief bij komt maakt die stemming voor geene betere plaats. Eindelijk vermant hij zich en breekt het lak.

— Uw brief van Donderdag, Willem, heeft mij onaangenaam verrast. Ik heb er uit gezien, dat ge in plaats van u te beteren, zoo als ge telkens belooft, op nieuw diep in schuld zit.

— Wat zullen we er aan doen, papa, mompelt Willem. U geeft me precies de helft van 't geen ik noodig heb. Als u me tweemaal zoo veel gaaft, konden we de beste vrienden ter wereld zijn! Maar 't is nu eenmaal zoo.

— Ik heb echter geen plan om die buitensporige uitgaven voor mijne rekening te nemen. Ik zal ze korten op je maandgeld.

— Maar mijn hemel, vader lief, dan zal er het volgende jaar tweemaal zooveel te betalen zijn. Enfin, het volgende jaar is het laatste.

— Wat mij het meeste grieft evenwel, is uwe verregaande onverschilligheid voor uwe betrekkingen. Vrijdag was je neef Tienes jarig en wij hebben tot den laatsten trein gewacht of je nog komen zoudt.

— En drie kaarten van het loto spel voor me bewaard, denk ik, liet Willem volgen. Mijn hemel, ik kan toch niet alles doen! verjaardagen bijwonen; op feestjes gaan; lid van het bestuur der societeit en van Odin zijn; in den senaat zitten en studeren.

— Uw wegblijven heeft de familie nog meer tegen u ingenomen dan zij reeds was. Ik heb nog getracht de schuld op uwe studie te werpen, maar neef Bram (dat was de dikke neef) had u den vorigen avond nog hier gezien, en zei dat zoo gij voor pretjes overkwaamt gij ook wel betamelijk de feestdagen der familie kondt bijwonen.

— Nu, dat was ook geheel en al toeval, ik had er niets geen plan op. Maar 't is waar, ik ga veel uit, en toch neem ik mij telkens voor, *niet* meer uit te gaan.

— Bovendien hebben we rare noten van je hooren kraken. Karels vrindje is van 't jaar student geworden en die heeft ons dingen van je verteld, die — als ik ze geloofde — zeker mij leiden zouden om je naar huis te halen.

— Wat doen ook die kinderen aan de academie! Ik zal antwoorden, dat Karels vrindje een erbarmelijk ventje is, net als ik was, toen ik hier kwam en neef Tienes en neef Bram voor mijne idealen had.

— Ik *hoop* dat die geruchten onwaar zijn. Ze zouden mij innig grieven even als ze de verwachting en den goeden dunk uwer bloedverwanten

zeer zouden te leur stellen. Ik kom mij dezer dagen persoonlijk overtuigen.

— Dat is erger, zeide Willem en wierp een wanhopenden blik om zich henen. Alles getuigde voor eene levenswijze, zoo als papa zeker niet voor zijn zoon bestemd had. Alles sprak van studenten-leven, bijna niets van studie. Maar wij zouden Willem Dorreman onregt doen, indien wij hem beoordeelden naar zijne omgeving. Hij was een goed student, ook in den wetenschappelijken zin, maar hij liep er niet mede te koop. Blokken was zijne gewoonte niet en de ondervinding had hem geleerd dat men, met een ernstigen wil arbeidende, in de helft van den tijd doen kan, wat men anders doet, wanneer men uit gewoonte op zijne boeken zit te turen. Hij begreep dat een uitmuntend wiskundige, een weergaloos teekenaar, allerrespectabelste menschen waren, maar om door de wereld te komen was er iets meer noodig dan hoogere wiskunde, en Willem ging uit van de stelling dat wie nooit jong geweest is ook nooit met eere oud wordt. Wij laten die stelling geheel voor zijne rekening, even als zijn beweren dat integraal- en differentiaal-rekening alleen dienden om de jongelui op de examina te laten rijden. Maar toch legde hij er zich goed op toe, ondanks het vooruitzicht, dat hij er over vijf jaar niets meer van weten zou. Mijnheer Dorreman had dus in dit opzicht geen klagen over zijn zoon, maar zijne verteringen waren hem eene onophoudelijke grieve.

Al die *honores*, welke Willem ten deel vielen, waren even zoovele aanslagen op de vaderlijke beurs en geen maand ging er voorbij, dat hij zich niet beklaagde over dien Willem, die zoo veelbe-loovend was in zijne jeugd en thans zoo weinig de verwachtingen vervulde. De familie maakte chorus en Willem was haar *bête noire*. Zijne bloedverwanten konden zich maar geen denkbeeld van eene tuimel-periode vormen, en Willem kon zich geen leven zonder één tuimel tijdperk denken. Dat tijdperk beleefde hij thans en de brieven die hij van zijn ouden heer ontving en die velen waren, ademden allen denzelfden geest.

Gelukkig dat vaders geene onvermurwbare harten hebben; anders was Dorreman reeds lang gesjeesd. Maar de brieven werden gevolgd door betaling en de bezoeken leidden steeds tot verzoening. En terwijl Willem telkens beterschap beloofde en zich voornam die belofte na te komen: verklaarde mijnheer Dorreman onophoudelijk dat *dit* de laatste maal was en vormde hij het vaste plan niet meer toe te geven. En de een verbrak zijne belofte en de ander gaf toe: 't is de historie van menig studenten-leven.

Het was ook Dorremans geschiedenis, en de oude heer gaf te gereeder toe, omdat, goed beschouwd, zijn zoon wel wat te loyaal en te prettig leefde, maar den ouden naam der Dorremans toch niet tot schande strekte. Hij bleef fatsoenlijk mensch: zijne grootste misdaad was slechts zijne levenslust.

Ditmaal echter vreesde Willem, dat de zaak zoo gemakkelijk niet af zou loopen, de beeren hadden eene ongeken- de hoogte bereikt en het bezoek, dien morgen ontvangen, was slechts één proefje van zijne tegenwoordige ervaringen. Er moest dus een buitengewoon middel bij de hand genomen worden, en Willem begaf zich in persoon naar zijne geboortestad. De verzoening zou dan wel zoo volkomen en vruchtbaar zijn. Hij vond dan papa en mama te zamen en hij had de opmerking gemaakt, dat vaders altijd rekbaarder zijn onder hun eigen dak dan op eene studenten-kamer, waar de vaderlijke nieuwsgierigheid een onbegrensden omvang blijkt te bezitten.

Der familie Dorreman overviel eene vrome huivering toen de ontaarde zoon in haar midden verscheen, met uitzondering van eene enkele: Marie vond haar neef Willem werkelijk in zijn voordeel veranderd. Maar door dit te zeggen kwam zij in openbaren opstand met hare ouders en al wat Dorreman heette. En daar de eersten de bekentenis niet voor zich hielden en de laatsten, in hunne bloedverwantschappelijke deelneming, er het hunne van te zeggen hadden, werd Marie onwillekeurig in het standje betrokken.

Gemeenschap in het lijden brengt de harten tot elkander. Of dit de eenige oorzaak was dan wel of andere gevoelens medewerkten, zooveel is zeker, dat Willem, toen hij na den vierdaagschen familie-strijd, naar Delft terugkeerde, bepaaldelijk

aan Marie beloofde het laatste jaar gerangeerd door te brengen en — voor het eerst hield hij die belofte.

Alles neemt dan ook een einde, zelfs het tuimel-tijdperk. Willem leefde gedurende zijn vierde jaar zeer stil, maar toen hij de academie verliet, moest de oude heer Dorreman toch zelf bekennen, dat er wat van zijn jongen gegroeid was, en, hoe geheim hij het ook hield voor Willem zelven, hij beklagde zich het geld niet dat deze hem meer gekost had, dan regtstreeks noodig was.

Ten slotte deed Dorreman een ferm eind-examen, en de familie raakte weer met hem verzoend, en toen men het verlovings feest van den civiel-ingenieur Dorreman met zijne nicht Marie vierde, waren allen weder dol met hem ingenomen en de opmerking kon niet achterblijven, dat hij nu toch een heel ander mensch was dan toen hij vier jaar geleden aan Marie het hof maakte.

Hoe kwam dat?

Waarlijk vaders en voogden, als je jongens in hunne tuimel-periode verkeeren, denkt dan niet, dat zij in hun tijdelijk en eeuwig verderf tuimelen. De jeugd moet uitrazen; er moet een overgang zijn tusschen knapen en mannen; en zoo gij u thans het gelukkigst waant, nu de brave jongen altijd braaf zijn best doet, en braaf op zijn kamer zit, en braaf door zijne examina komt, later zal het u berouwen, dat alleen zijn hoofd en ook niet zijn hart en zijn karakter wat gevormd is. Het studen-

ten-leven moet wel studerend-leven zijn, maar het moet toch die ontwikkeling met zich brengen, die de maatschappij van hare leden eischt. Daarom laat hen tuimelen. De chaos is ook niet zoo gemakkelijk wereld geworden.

R.

L I E D.

De jong'ling wensch't zich reeds op school
Student!

En spreekt met bluf van ploert en jool,
Student!

De schoolvos is hem tot tyran,
Wij! die zijn vrijheid dwingen kan.
Student! Student! Student!

't Examen is dra afgelegd,
Er door!

En kiel en plak vaarwel gezegd,
Er door!

Men houdt hem t'huis voor diep geleerd,
En alles doet zijn broer verkeerd.
Er door! Er door! Er door!

Hij velt zijn oordeel links en regts,
Een piet!

Met „groote menschen” spreekt hij slechts,
Een piet!

En noemt men hem soms jongenheer,
Den heelen dag lacht hij niet meer.
Een piet! Een piet! Een piet!

De tijd der studies vangen aan,
                   O je!
 Hij zal naar zijn studenten gaan,
                   O je!
 Een mooie das: een ware fat,
 Betreedt hij de academiestad.
                   O je! O je! O je!

Die fiksche vent daar ginds te paard,
                   Bonjour!
 En gene dan met snor en baard,
                   Bonjour!
 Maar hoe hij roept, en vriendlijk ziet;
 Op al dat groeten let men niet.
                   Bonjour! Bonjour! Bonjour!

Een witte strik! Van 't hoofd je pet!
                   Dag groen!
 En, waar gezien, ampart gezet,
                   Dag groen!
 Zijn handen aan het mes gewend,
 Bestelling bij een oud student.
                   Dag groen! Dag groen! Dag groen!

't Is eind'lijk tijd! En heel vereerd,
                   Nog jong!
 Billard gespeeld, zijn geld verteerd,
                   Nog jong!
 Een dikke stok! Een monsterpet!
 Een groote hond! Verd.... pret!
                   Nog jong! Nog jong! Nog jong!

Gesjouwd, gerold, en feest op feest,
 De sjees!
 Den Haag! Door beer en ploert gevreesd,
 De sjees!
 Veel drinken, en veel dronken zijn;
 Een sleutel, en een kast vol wijn.
 De sjees! De sjees! De sjees!

Geblokt, gezwoegd; geen nachtrust meer,
 't Werd tijd!
 Examens, studies; voogd en beer;
 't Werd tijd!
 Gerokt voor een commissie staan,
 En vrienden, die zijn hoed in slaan.
 't Werd tijd! 't Werd tijd! 't Werd tijd!

Zoo eindigt hij, die werd, zoo 't hoort,
 Student!
 Geen vreemd'ling ooit begrijpt dat woord,
 Student!
 Fideliteit en vriendenzin,
 Dat heeft de leus: „*student zijn*” in.
 Student! Student! Student!

GUNKAR, DE NOORDSCHE JAGER.

De sombere schaduw der olmen en esschen belommerden het gastvrije dak van den grijsgewordenen Harolkin, den roemrijken krijgsman in de dagen der gevechten tegen de ongeloovige zonen in het land der Noormannen. Geheel noordelijk Scandinavie leerde zijne zonen met eerbied dien held achten, omdat Niord, de groote God uit Wanenheim 1), hem begunstigd had: en Niord begunstigde slechts de regtvaardigen en dapperen.

Voor zijne woning zat de grijsaard op den steen, die na zijne zegepraal in de velden nabij Mimursbron de Walkijren 2) weleer daar hadden neêrgedrukt om hem weder te kunnen vinden op zijn sterfbed, en hem het deel der helden, de krijgsverrigtingen op het burgtplein Odinstun 3), te kunnen schenken. Een runenstaaf 4) had hij in de hand: en hij scheen zijn verstand bezig te houden met de ontcijfering der geheime karakters, die een etmaal geleden de rondtrekkende Kwasir 5) er op had neêrgegrift, toen hij dien Wane verzocht had

de toekomst van Gunkar, zijnen zoon, voor hem te ontvouwen.

De sneeuwwitte schedel was gebukt over de runen van den alleswetenden menschenleeraar: een diepe en breede voorne verspreidde zich over het gedachtenrijke voorhoofd, en duister blonk het mannelijk oog; de naam der dochter van Loki en Augurbode 6), de onverzoenlijke koningen van het doodenrijk, stond dreigend voor hem, gesneden in het noodlottige hout.

— Gunkar, mijn zoon! — en een diepe zucht ontzong des grijzen borst. — Moet dan Helheim 7) uwe schimme ontvangen? Zal uw ligchaam dan nimmer door het vleesch van Sährimmer 8) gesterkt worden om eenmaal te kunnen strijden tegen Sartur en de zonen van Muspell 9)? Zal dan uw geest niet ingaan tot het rijk der Einherien? 10) Moet dan Sigfadurs 11) lans voor altijd aan uwe oogen verborgen blijven? . . . . Gunkar, mijn zoon! — Maar neen, ik zal u uitzenden naar de steile rotsen en barre oorden, de woonplaats van Bela en Nörve 12), om daar te kunnen sterven, het zwaard in de hand, opdat eenmaal Tjir 13) uwe voorspraak zal wezen bij den magtigen Odin, onzen grooten vader!

De Noordsche krijgsheld zweeg: met innerlijken angst bezield, zwierven zijne blikken heen naar het Oosten, in het donkere woud, dat zijne woonplaats omgaf; — Gunkar zou weldra huiswaarts keeren om het middagmaal met den grijzen Harolkin en Guntha, de zuster van Walka, zijne moeder,

te deelen, die reeds wachtte op het gedooide wild, dat de jeugdige jager met speer en pijl geveeld moest hebben om tot spijs te dienen voor hem en zijne ouderen.

Een doordringend en weêrklinkend geschal, waarin Harolkin den horen zijns zoons herkende, kondigde het naderkomen van Gunkar aan.

Daar treedt uit de dicht ineem gegroeide woudplanten een jongeling te voorschijn, met edel gelaat en forsche gestalte. Het vuur, dat blonk uit het tintelende en vonkelende oog, geleek op het schitteren van Odins tooverkroon op de tinnen van Walaskialf 14), het hooge en fiere voorhoofd, die glimlach om de lip, de slanke hals, de breede schouderen, die krijgshafte houding, die gespierde maar blanke armen gaven hem het voorkomen van Baldur 15), als hij de aarde bezoekt en alom troost verleent en smarten lenigt: de blonde lokken, die in rijken overvloed hem heen en weder langs slaap en wangen golfd, bewogen door den zachten dagwind, riepen den aanschouwers de betooverende schoonheid der goudgele tressen van de dochter Gymers en Aurboda 16) in het geheugen. Een jagtspeer in de hand, de helm op het hoofd, en dij en borst door metaal beschermd, hem eenmaal in het dal van Nidudr 17) door Wolund 18) geschonken, treedt hij den afgeleefden Harolkin te gemoet.

— Wees gegroet, mijn vader, en verblijd u; Ullur 19) heeft het oog uws zoons geleid en zijne

vingeren bestuurd: want nimmer werd er prachter hinde in de omstreken van Mellar 20) geveld. Met voldoening en blijdschap in het harte spreidde hij den kostbaren buit voor zijns vaders voeten uit, maar deze schudde het hoofd en wees hem naar het Noorden, zijnen blik doordringend op Gunkar gevestigd. „Wel moogt gij u verheugen, o, rampzalige telg van Askur! 21) Welhaast zal Skulda 22) eene toekomst voor u ontsluijeren, die tranen en gezuchten uws vaders borst, en u, o mijn zoon! klanken van droefheid en vertwijfeling zal afdwingen. Werdanda 23) slaat u gade bij de rand der giftige afgrond, waarop gij staat, om u door de wraakzieke Hela naar onder te zien storten: en Urda 24) zal u herdenken als den zoon van de helden, die Trymor 25) bestreden en wien geen speer en geen schild in de handen gegeven zal worden bij de plegtige en vreeselijke uren in de dagen van Ragnarok 26). Gord dan uw zwaard aan! druk het helmet om uwe slapen! omkleed u met de heilige wapenrusting van Sarkar, mijn vader, waarin hij stierf, toen de woedende Farbaute 27) hem doodde; maar die thans te maaltijd zit bij Odin in Walhalla 28). Snel heen naar de spelonken en woeste velden van Bela en Nörve; opdat Tyr u geleide naar de poorten van Asgard 29) en uwe voorspraak zij bij Odin Alfadur 30) door de wonden, die uw ligchaam misvormd zullen hebben, voor u te laten getuigen, dat uw adem deze aardsche valleijen heeft verlaten, terwijl uwe vuisten zwaard

en speer omklemden, strijdende voor het heil der geesten in het rijk der Einteriën 31)!

Gunkar zag zijnen vader, nadenkend en getroffen, aan, toen uit den mond van den wijzen grijsaard woorden van toekomst, noodlot en wee hem tegenklonken. Hij zag Hela, in zijne jeugdige verbeelding, rond hem waren, en hare vermagerde vingers naar hem uitstrekken om een nieuwen rampzaligen in Nilfheim 32) te storten: hij zag, hoe de Einheriën hunne schilden van hem wendden, hoe de diar 33) in Gladsheim 34) hunne blikken afkeurend op zijne wapenrusting wierpen, die geen heldendaden kon verkonden, geen roemrijke dagen had aanschouwd. Hevig en onstuimig klopte hem het harte: hij zou dan niet zitten aan den disch, met de helden van zijn geslacht; geen Jothin, Trolden en Hrijmthursen 35) bestrijden; geen wapenfeit op Odinstun onder de toejuichingen en loftuitingen van Freya, Gerda en Gersema 36)....

„Vader, zegen mijn schild en mijne wapenen: zend uwe gebeden op tot Thor 37), Ullur en Baldur: wees mij gedachtig bij de Fylgiën, Hamijniën en Nornen 38); opdat wij elkander weder zien onder de gewelven van Walaskialf en Walhalla. Vader, uw zoon wil niet, dat de wapenen der helden van Harolkins geslacht zullen moeten blozen over den dood van Gunkar, hunnen telg: wees gegroet! En u, magtige Heimdal 39), u roept thans een zwak jongeling toe den Giallarhoren 40) te laten weergalmen, zoo de heldendood mijn geest waardig

maakt voor Odins blik: dat dan, o groote Ase 41), uwe toovertoon en zingen; opdat mijn vader het wete, dat Gunkar, zijn zoon, niet onedel deze Midgard 42) heeft verlaten! »

Geen klank, geen woord werd meer gehoord, het werd alles stil om Harolkins woning. Gunkar was vertrokken, en slechts bij wijlen werden noodlottige toonen uit de duistere en onheilspellende ruïne somber en droefgeestig door de bladeren en takken des wouds weêrkaatsen om eindelijk in het luchtruim weg te sterven, als Harolkin, peinzend en in gedachten verzonken, op den steen der Valkyren den naam van Hela uitsprak.

. . . . .
 . . . . .
 . . . . .

Reeds stegen verstijvende sneeuwwolken, de voorboden der Fimbulvetur, 43) op, reeds trokken giftige luchtstroom en voorbij, reeds omgaven bedwelmende nevelen de natuur: — en toch trok Gunkar voort, steeds voort, voort naar de verblijfplaatsen der Joth en Trolden; voort naar de spelonken van Bela en Nörve. Overal sneeuw en overal ijs, noord- en oost- en westwaarts van den gezichtseinder: reusachtige berken, sombere dennen, zware essen, zoo schoon en ontzagwekkend in de barre streken van Scandinavië, stonden dáár eenzaam en van elkander verwijderd, om de droefgeestige stilte, die een natuur van ijs en niets dan ijs omgeeft, nog verlatener en schrikwekkender te vormen: want zij

ontsproten en bloeiden daar, als zoovele toonbeelden van naar doodsche en onbekende gewesten gebannen, om te leven en te sterven in een akelige en ondoordringbare vergetelheid. Maar, ziet! daar eensklaps schijnt de zuster van Mani 44), de bestuurster der zonnepaarden, met die verbazende ontwikkeling van duistere krachten te spotten en te spelen! daar verspreidt zich aan den gezigtseinder van dat vreeselijke Noorden een blaauwe hemel: en een betooverend tooneel ontsluit zich voor Gunkars blikken. Daar ontplooit zich voor zijne voeten een schoone vallei: bloemen en planten omgeven de boorden van een kristalhelder en doorschijnend meer, dat welluidend de toonen van zijnen golfslag in den omtrek verspreidt; terwijl een bruischende waterval, die zich in het luehtruim scheen te vormen, haren overvloed ongestoord werpt in zijne schoot. En te midden dier liefelijke en rustige schepping een beeld, een wezen, een vrouwelijke gestalte, een schoone maagd; alsof Gefna 45) zelve al het droeve, sombere en doodsche dier Noordsche oorden scheen te willen vernietigen door den luister, den gloed, de verblindende schoonheid dier troostrijke verschijning. Freyer 46) scheen hier de natuur in al haren rijkdom en kleurenpracht alleen zoo grootsch en heerlijk geschapen te hebben om aan zulk eene onvergelykelijke gedaante eenen lusthof te schenken, die waardig zou wezen haar te omgeven, haar te ontvangen.

Vriendelijk bewogen zich hare blanke armen naar

jongeling heen om hem uit te noodigen de grasperken te betreden, geschakeerd met die zachtgroene tinten, welke de zoon van Rinda 47) op de lenteplanten schildert. „Spoed u herwaarts, mijn Gunkar! Gudra 48), uwe geliefde, heeft u gadegeslagen op uw pad hier op aarde van uit de poorten der glansrijke zalen van Wingalf 49): zij heeft in uw hart gelezen, uwe krachtige en edele gestalte aanschouwd en zal u behooren, de uwe zijn in de roemvolle uren van uw zijn in Walhalla! Maar haast u, want de wraakgierige Hela heeft besloten met mij te kampen om den geest van eenen jongeling, die Baldur gelijkt in het vuur en den gloed, die stralen uit zijne oogen, en Thor evenaart in het werpen met den speer. Draal niet, want zij is nabij om u aan te grijpen en u met haar mede te sleuren in de giftige kolken en verpeste rivieren van haar duister en vreeselijk rijk, Helheim! Gegroet mijn geliefde, uwe Gudra toeft u aan den disch onder de geesten der Einheriën!...

En weder was het doodsch en verlaten in het ronde, en weder was het ijs en sneeuw en eenzaam treurende planten, en akelig de stilte, en ontzagwekkend de natuur: maar Gunkar wachtte een loon, een heerlijke vergoeding, Gudra, de schoone Walkyre, zou hem behooren, zoo zijn geest zou wonen in Walhalla:.... en voorwaarts, voorwaarts, trok hij heen naar de spelonken en holen van Bela en Nörve.

Maar hoe nu? Wat is dat? Zijne kniën weigeren

zich te buigen, krachteloos vallen de armen langs
 heup en zijde neder, het oog, dat zoo even nog
 straalde van vuur en ontembaren moed, slaat eenen
 doffen en matten blik in het ronde, de krachtvolle
 en fiere gestalte zinkt in een, en heigend en
 zuchtend stort Gunkar neder op de verlatene, met
 sneeuw bedekte, velden: Hela heeft hem bezocht.
 Een doodelijke krankheid wierp hem ter neder,
 hij zal dan sterven, maar niet in den strijd, maar
 niet door den vijand, maar niet met de wapenen
 in de vuist: hij zal dan zuchten en lijden in het
 akelige rijk der nachten. Vreeselijk, maar ook
 onherroepelijk noodlot: wreed, maar ook wanho-
 pig oogenblik! O, waarom ontbreken hem de
 krachten, waarom weigeren hem thans de vingers
 het zwaard uit de schede te trekken, zich zelven te
 doorboren, te sterven, maar door het staal? Doch
 neen, alles bewegingloos! „Vaarwel dan, mijne
 Gudra, mijn vader, mijn Walhalla! Vaarwel dan, gij
 groote Ragnarok, vaarwel!“ En krampachtig sloot
 zich het afgetobde oog. Een oogwenk nog, en zijn
 geest zou gedoemd zijn naar de geweldige oorden
 en afgronden, waar Hela hem beidde: geen koude,
 geen stormwind, geen sneeuwvlaag konden gevoel
 of bewustzijn dat moede en krachtlooze ligchaam
 hergeven. Maar hoort! Daar weêrgalmt in het hooge
 Noorden een vreeselijk, wanluidend en schrikwek-
 kend gehuil: het is Bela zelf, die nadert, woedend
 rondwaart om te verdelgen, te vernietigen, wat goed
 en heilrijk voor Midgard wezen konde; de onver-

zoenlijke vijand der Asen en hunne werken! Daar strekt hij de magtige armen naar Gunkar uit! Zijn onwederstaanbare kracht verbreekt het sterke staal, dat borst en heup beveiligt: waar zijne geweldige vingers den rampzaligen aangrijpen, daar verwt het bloed uit eene diepe wonde het sneeuw witte kleed dier verderfelijke gewesten. Gunkar herleeft! Een pijnlijke zucht weêrklinkt in het ronde, de oogen heropenen zich, zijne verbeelding schetst hem weder zijn Walhalla, zijne Gudra, zijn Odinstun! Eene geweldige inspanning, de nog overige zwakke krachten verzameld, het laatste, maar onwederstaanbare besluit volvoerd: het zwaard is getrokken!.... En, toen de jeugdige geest zich juichend losrukte van de vergankelijke valleijen des aardschen levens, toen nam Heimdal zijnen Giallarshoren op, de toonen ruischten door het luchtruim: en, dankbaar de blikken naar het Noorden gewend, verbrak Harolkin zijne Runenstaaf en zegende Kwasir.

AANTEKENINGEN.

---

1) *Njord*, een god uit Wanenheim, beschermer der helden.

2) *Walkijren*, godinnen des strijds en der overwinning, maagden welke Odin naar de strijdplaats zendt om de helden te keuren, welke zich waardig maakten om in de vreugd van Walhalla te deelen.

3) *Odinstun*, een burgtplein in Walhalla, waar de helden met elkander strijden, elkander dooden en herleven tegen den volgende maaltijd.

4) *Runenstaaf*, *Runen* zijn tooverkarakters en eigendommelijke schrijfteekenen, soms in hout gesneden, zulk een stuk hout heet dan runenstaaf.

5) *Kwasir*, een Wane van geboorte, die zeer wijs was en rondtrok om voorspellingen te doen en de menschen te onderrigten.

6) De dochter van *Loki* en *Angurbode* is *Hela*, de koningin van het doodenrijk; zij is leelijk en wraakgierig en een vijandin der menschen en Goden.

7) *Helheim*, het doodenrijk van Hela.

8) *Sährimmer*, een everzwijn dat de Asen en Einheriën tot spijs dient in Walhalla.

9) *Surtur* en de zonen van *Muspell*, de onverzoenlijkste vijanden der goden, zij zullen eenmaal de wereld vernielen.

10) *Einheriën*. De geesten der helden welke in den

strijd gevallen zijn. De helden moeten door het zwaard sterven om in te kunnen gaan tot Walhalla; daarom doorsteken zich de helden soms op hun sterfbed, om toch door het zwaard om te komen.

11) *Sigfadr*, een naam van *Odin*, de koning der goden.

12) *Bela* en *Nörve*, twee bergreuzen.

13) *Tyr*, de zoon van *Odin*.

14) *Walaskialf*, de godenburgt van *Odin*, *Walhalla*, de woning der goden en *Einheriën*.

15) *Baldur*, een zoon van *Odin* en *Frigga*, de schoonste der goden.

16) De dochter *Gymers* en *Aurboda* de schoone godin *Gerda*.

17) *Nidudr*, een koning van Zweden.

18) *Wölund*, een bekwaam wapensmid door *Nidudr* gevangen gehouden in een dal.

19) *Ullur*, een stiefzoon van *Thor*, bekwaam in het boogschieten en schaatsrijden.

20) *Mellar*, godenmeer.

21) *Askur*, de eerste mensch.

22) *Skulda*, de norne der toekomst.

23) *Werdanda*, „ „ van het tegenwoordige.

24) *Urda*, „ „ van het verledene.

25) *Frymor*, een reus.

26) *Ragnarok*, de tijd der ontbinding en van den ondergang der goden en elementen; de reuzen en monsters staan dan tegen de goden op.

27) *Farbauti*, een reus.

28) *Walhalla*, zie *Walaskialf*.

29) *Asgard*, het land der goden.

30) *Alfadr*, bijnaam van *Odin*.

31) *Einheriën*, zie 10.

32) *Niflheim*, zie *Helheim*.

33) *Diår* en *Gladshheim*; *Odins* Godenburgt, waar de

Diar (regters) oordeelen, wie in Walhalla zal kunnen wonen of niet.

34) *Jothën*, *Trolden* en *Hrijmthursen*, monsters en reuzen.

35) *Freya*, de godin der liefde. *Gersema*, een dochter van Freya.

36) *Thor*, de eerste zoon van Odin, de sterkste der Asen.

37) *Fylgiën*, *Hamyniën* en *Nornen*, vrouwelijke beschermgeesten.

38) *Heimdæl*, de wachter des hemels. Hij bezit een heren de :

39) *Giallarhoren*, welks toonen door de geheele wereld kunnen gehoord worden.

40) *Ase* = *Godheid*.

41) *Midgard* = de aarde.

42) *Fimbulvetur*, de drie winters, die vóór Ragnarok zullen heerschen.

43) De zuster van *Mane* = *Sol*.

44) *Gefna*, een bijnaam van Freya.

45) *Freyer*, de god der vruchtbaarheid.

46) De zoon van *Rinda*; God der lente.

47) *Gudra*, eene Walkyre.

48) *Wingalf*, het verblijf der godinnen.

DE WARE VISSCHER.

Hij heeft het vischtuig opgenomen
En gaat langs 't eenzaam wandelpad,
Tot hij aan 't plekje is gekomen,
Bekend om haren voorn-schat.

Verborgen tusschen weelge biesen
Zet hij zich aan den oever neêr
Om zich in droomen te verliezen;
Bepeinst welligt het zoet weleer!

'Terwijl begint hij aan het vissehen
En strooit zijn aas, op vischjes tuk.
Helaas! het noodlot doet hem missen,
Het vischje dartelt van geluk.

De zon begint allengs te stijgen,
Zij schenkt natuur een nieuwe kracht,
En veld en bosch en gras en twijgen
Vertoonen zich in nieuwe pracht.

De frissche Zuidenwindjes dragen
De zoetste geuren met zich mee,
Ze kussen 't scheutje om te vragen,
Of 't door de koude nachtwind leê?

En ieder vischje zwemt er lustig,
Terwijl 't daar vrolijk henensnelt:
De leeuwrik daalt en stijgt onrustig,
Terwijl hij Godes lof vermeldt.

Het was, alsof het lieflijk kweelen
Hem uit zijn droom ontwaken deed:
En bij 't gezang, dat hem kwam streelen,
Voegt hij den uitroep „had ik beet!”

DE JAGER.

Het West was gehuld in een purperen gloed,
't Werd avond, de zonne toog henen,
En gaf door dien luister voor 't laatst haren groet
Om elders weêr troost te verleenen.

En beemden en planten en wouden en veld,
Zoo schoon door haar stralen omgeven,
Zij schenen te treuren, dat 't heilrijke licht
Door avond en nacht werd verdreven.

De vogel zong langzaam een lied tot vaarwel,
De smart scheen zijn zang te geleiden:
Want altijd nog kwam hem dat afscheid te snel,
Want 't viel hem zoo zwaar, reeds te scheiden.

En eenzaam, verlaten, in velden met graan,
Daar stond hij, de jager, te staren,
Daar kon hij de zonne dan onder zien gaan,
Daar kon hij dat wonder ontwaren.

Maar schooner dan elders, een effen verschiet,
Een stille natuur in het ronde!
Neen, heerlijker schouwspel, gij noemt het mij niet;
Geen plegtiger uur, dan die stonde!

De stralen, zoo even nog licht geschakeerd,
Verdonk'ren haar tinten en kleuren,
En 't heeft nog het spel van de schaduw vermeerd:
Geheel de natuur schijnt te treuren.

Geen vogeltje, of 't heeft zijnen wildzang gestuit,
Geen dieren des velds, die meer grazen.
De zonne gaat onder!..... De jager roept uit:
„Wat bl..... waar blijven de hazen?”

HET PROGRAMMA.

I.

DE OPERA.

Men was in het midden van het seizoen der contrasten en sympathiën, — den winter. — Hier waren het met sneeuw bedekte velden, en daar zag men den bonten lotus of de groene sparreboschjes nog welig tieren: gindsch hoorde men het loeijen van het rundvee in de schuren, en verder klonk het fluiten en tjilpen der roodborstjes en winterkoninkjes of het eigenaardige gekras van een eenzamen raaf, die sneeuw en koude tartten, hoe licht en eenvoudig ook gekleed. Maar met dat al stond spar en mastboom eenzaam en verlaten, hoe vriendelijk ook met groen bedekt, en het lustig tieren der kleine vogeltjes of het ongestadig rondzwerven der grooteren was niet meer dat levendige en woelige spel van den zomer. De kleine gewiekte zangers floten eentoonig en onbezield, want zij misten hunne speelmakkers van weleer: en

traag was het slaan met de vlerken, of langgerekt de kreten van raaf en kraai, daar overal sneeuw en dorre takken, geen groene weiden of lommerrijk geboomte hen begroetten. Deze stemming der natuur, die de winter elk jaar van haar eischt, en die de natuur telkens aanneemt en herneemt, heerschte ook bij den mensch.

Zuinige huisvaders en gierige huismoeders vonden het allesbehalve aangenaam zooveel hout, turf en olie te verbranden: maar de jonge en vrolijke grisette lachte, als om vijf uur de zon onderging om haar niet eer dan laat in den volgenden morgen lastig te komen vallen, en verplaatste zich reeds in het genotvolle en piquante van zoo'n langen avond. Liefhebbers van paardrijden en zwemmen zagen met treurige blikken naar de gladde wegen en bevroren rivieren: minnaars van schaatrijden en arren wenschten dat de winter nimmer voorbijging. Kantoorklerken en pennelikkers waren ijverig bezig met het besparen der zoo prozaisch gewonnen gelden om ze 's zomers te midden van een buitenlandsch reisje prozaisch te verteeren: studenten vonden, dat men vooral 's winters nooit te veel geld heeft, en hielden het voor onmogelijk in dat seizoen de zoo zeer door voogden verlangde zuinigheid te leeren. — Maar toch te midden van zoo veel tegenstrijdigs heerschte er op straat de volkomenste overeenstemming. Iedereen vond het beroerd koud en akelig, en niemand was beter in zijn schik, dan wanneer hij de verkleumde

leden voor een warme kagchel kon streelen en verkwikken.

Het was vijf uur. — De gierigaard keek nijdig, omdat de lamp aan moest: de grisette vrolijk, omdat de avond begon. De kantoorklerk doopte zijn pen op nieuw in den inktkoker om de eerstvolgende uren zijn verstand tot een systematisch machine te verlagen: de student had gegeten om uit te gaan of te werken, al naarmate hij dacht aan den Haag en de schoone sexe of aan voogden en diplomas.

Het was vijf uur — en winter; een aardige en veelbeteekenende tijd om het karakter en het wezen der menschen te doorgronden; een gelukkig oogenblik voor mij om een blik te slaan op Eduard Rangou.

Hij zit op zijn kamer. Voor hem staan de overblijfselen van een, echt karakteristiek, alledaagsch studenten-diner. Bijna niets was aangeroord. Niet omdat de aardappelen hard, de jeu aangebrand, de groenten, behalve het slechte inmaken, ongaar waren, neen, daaraan moet men zich weten te wennen, als men in Delft studeert, en, is het er niet erger meê gesteld, dan heeft de kok zich overtroffen: ook laat de gezonde maag van een jongeling zich door zulke kleinigheden niet negeren, zoo lang er nog goede wijn en cigaren op de kamer zijn. Iemand, die veel eet, is onmogelijk een groote geest. Wel moet men, als het er op aankomt, ongeloofelijk veel oesters, kiewietseijeren en borden

schildpadsoep naar binnen kunnen werken: maar ik walg van den onveerkrachtigen student, dien ik regt smakelijk op zijn kamer zie smullen aan een portie van den kok. Zoo dacht ook Eduard. Hij had een eigaar aangestoken en maakte een ratjetoe van vleesch, aardappelen en groente klaar voor zijn geliefkoosden hond Chiepies, die reeds huilde van genoegen bij het aanschouwen en op het vooruitzicht van zooveel lekkers. Gulzig had hij het diner van zijn meester opgeslokt, en betaigde hem toen zijn dank door een vrolijk kwispelen met den staart en die liefkozingen, alleen den hond eigen.

Eduard bleef nog eenige oogenblikken zijn eigaar rooken, maar lang alleen te blijven, vooral na het eten, is ondoenlijk voor een jeugdig en levenslustig gestel. Eenigen, die er zich aan gewend hebben, eindigen meestal met middagdutters te worden: anderen met een beetje meer lust en leven, maar met wat minder gezond verstand, worden gepassioneerde romanlezers: en nog anderen, wier hoofdtrek is pedanterie en eigenliefde, besteeden bij voorkeur den tijd na het eten om zich netjes aan te kleeden en een wandeling te gaan doen, waarop ze vooral hopen opgemerkt te worden: — doch jongelingen zoo als Eduard moeten iets doen, begeeren gezelschap. Zijn pet op te zetten, Chiepies kop in een ijzeren kooi te sluiten, volgens de humane, maar zeer onzoologische, instellingen van het edelachtbaar bestuur, was het werk van een oogenblik: reeds had hij den knop van de deur in de hand,

toen een vigilante voor zijn raam stil hield, en een tweetal zijner kennissen bij hem kwamen oploopen. „Bonsoir Eduard, heb je geen plans voor van avond?“ Eduard, die waarschijnlijk geen *plans* had, maar op het zien van een vigilante, met het paard naar de Haagpoort gekeerd, op eens een lumineus idee kreeg, antwoordde, „je gaat zeker naar de opera; is er nog plaats, dan ga ik meê.“ Dat laatste was het juist, wat het tweetal wilde, Eduard was een fideele kerel. Chiepies moest t'huis blijven, maar zonder zijn antipathie voor den neus: en weldra rolde het rijtuig voort op den Haagweg naar „*de Prophète*.“

„Jongens!“ riep onder weg één der twee vrienden, „wat zitten wij hier fideel bij elkaâr!“, dat Eduard niet begreep, daar hij in het geheel niet sprak en door de anderen slechts nu en dan de een of andere flauwiteit hoorde debiteren. Zich echter op dat punt liefst niet willende verdiepen, zoo bleef hij de fideliteit in een vigilante onbegrijpelijk vinden en ging over iets anders denken.

Eindelijk hield het paard stil. Het tweetal nam kaartjes voor den „second“, Eduard wilde liever beneden blijven, en eenige oogenblikken later zaten alle drie onder den aangenamen indruk der heerlijke en grootsche muziek van Meyerbeer: doch die indruk was verschillend. De heeren van boven konden het niet nalaten, te midden van het betoo-verendste gezang of der wegslependste melodiën

nu en dan een sprekenden blik te werpen op deze of gene niet geheel onbekende schoone, niet minder betooverend en wegslepend: en een zeer gepast, ouders zouden welligt zeggen, zeer ongepast, glimlachje tot antwoord was hun meer waard dan alle mogelijke ouvertures, solo's en duo's, want zij verstonden de geheimen der glimlachjes van zekere Haagsche dames van dien second. Eduard ook genoot, maar door de muziek alleen: zijn ziel werd aangenaam door de hemelsche toonen der harmonie gestemd, en weldra waren zijne gedachten het aardsche dal ontvloden om in de wereld der kunsten eenige onuitsprekelijk genotvolle uren door te brengen. Zijn jeugdige en krachtige verbeelding schiep hem tooneelen van toekomst en liefde. Het was, als of hij, door den zoeten adem eens zephyrs bedwelmd, uitgestrekt op een veld van rozen, onder lommerrijk geboomte scheen in te sluimeren, in slaap gewiegd door de morgenliederen der vogelen, — zoo harmonisch ruischte hem het gezang; — of dat een aangebedene en beminnelijke schoone aan zijn boezem rustte, en zij beiden in zalige en reine overeenstemming den beker der liefde aan de lippen bragten om tot den laatsten droppel toe gelukkig te zijn, — zoo wel-luidend weêrklonk hem de muziek! — Eduard voelde, hij was dichter. Zijn geest zweefde in ongekende verrukking te midden der hemelen van illusie en poezij, toen eensklaps een vreeselijk maar werkelijk proza verraderlijk en wreed hem

dien zoeten droom ontnam. Iemand uit het balcon had het ongeluk zijn programma te laten vallen, en het onzalig papiertje was, na in verschillende wendingen en draaijngen heen en weêr gewaaid te hebben, eindelijk met een zwierige bogt op het hoofd van Eduard neergekomen en daar blijven liggen.

Bij een publiek, zamengesteld uit een engelenbak, die de deuntjes van een straatorgel beter begrijpt, dan de hooge opvatting der kunst door een man, als Meijerbeer; dat een opera veel mooier zou vinden, als er, in plaats van gezongen, in gesproken werd; dat zijne opmerkingen bepaalt bij, „die dikke daar is vast een Turkin“, „vrouw, ik geloof, dat Mie al ligt te slapen“, of „heb je nog een slokje“; — uit een second, een mengelmoes, dat alleen een stad als den Haag zoo volmaakt kan opleveren, netjes aangekleede burgermeisjes met hare respectieve oudelui, broers, neven en galanten, die elkaâr allerlei opmerkingen maken omtrent de hoedjes, doekjes, shawltjes en japonnetjes van hare vriendinnetjes, van *maintinées* of jonge dames; die voor mooie actrices den neus ophalen en om de leelijke lagchen; *habitués* en *parvenus*, die telkens als ze uitgaan een grooten sleep van vrouwlief, dochter, nichtjes en logeetjes moeten meê nemen, die onophoudelijk peperment en eau de cologne presenteren, hoesten, kugchen, verschikken en heel veel beweging maken, opdat het balcon toch zien zou, dat zij er ook waren; Haagsche heertjes met groote zakken ulevellen en gehuurde binocles; en

eindelijk studenten, die den second om particuliere redenen prefereren; — uit een premier, dat Fransche Holland, met *étiquettes* en manieren, die niet toelaten bij de eerste acte te komen en tot de laatste te blijven, met een tentoonspreiding van edelgesteenten, juweelen en diamanten, als of men naar de opera ging om hen te bekijken, en met een air en pretentie, die iedereen belagchelijk en akelig vindt, omdat hun pretentie het air heeft van louter pretentie; — uit een parterre, waar dan nog de meeste Eduards zitten, omdat het de geliefkoosde plaats is van vreemdelingen; — uit stalles vol kwaad-aardige menschen en groote heeren, die door een welbegrepen muzikaal gevoel van den architect heelemaal vooraan zijn geplaatst, opdat ze de anderen niet zouden hinderen; — uit *bagnoires*, waar iedereen gaat, die intressant wel *schijnen* te zitten of ook *werkelijk* zit, en wien het niet om de muziek, maar wel om de *bagnoires*, te doen is; — en eindelijk uit de loges grillées, een zeer geschikte plaats voor een ieder, die onbekend wil blijven, om zeker te kunnen zijn, dat men zal weten, wie hij is; — — bij zulk een publiek is het wel niet te verwonderen, dat het vallen van een programma op iemands hoofd groote vrolijkheid en lachlust gaande maakte..... Eduard, door dat zoo onharmonische gegons onaangenaam aangedaan, bleef niet langer in de zalige stemming, waarin hij zich bevond: zijn verbeelding keerde naar het aardse terug, verwonderd zag hij in de rondte, begreep niets

van die ongewone beweging: wie toch kon met iets anders dan met verrukking bij zulke muziek zijn aangedaan? De onnoozele, hij had het papiertje niet zien vallen, — het publiek was verrukt. Boos en wrevelig zag hij de zaal door, alsof zijne misnoegdheid een voorspraak voor zijn stil genot kon wezen? — maar nog eens, onnoozele! er viel immers een papiertje op je hoofd, denk je dan, dat het publiek ook geen gevoel heeft? — Eindelijk teleurgesteld door zijne vruchteloze pogingen, nijdig op iedereen, dien hij zag lagchen, en nog altijd onbewust omtrent de reden van zooveel vreugd, van zooveel dartelheid; nam hij het besluit zijn buurman naar de oorzaak er van te vragen, die dan ook, voor hem, menschelijk, in de oogen van het publiek, flauw genoeg was te zeggen, dat er iets op zijn hoofd lag. Hetgeen Eduard toen gevoelde omtrent zijne medemenschen, was dezelfde aandoening, die een ieder zou ondervinden, als hij een groot mensch met een pop zag spelen, — medelijden. De schouders ophalende, nam hij het zoo amusante voorwerp van het hoofd; dat gepaard ging met een gegier en gelach, even als van een kind, dat, na langen tijd naar een rarekiek gekeken te hebben, eindelijk naar huis moet, en bij het weggaan nog eenmaal hartelijk in de handen klapt en het uitschatert door het herdenken van al het moois en grappigs dat het gezien heeft. Maar ditmaal was het voor het gevoel van onzen held te veel: toornig keerde hij zich om, om het gezigt,

dat hem het flauwst, het kinderachtigst en onbeduidendst toescheen, een gevoelig bewijs zijner ontevredenheid toe te dienen. Reeds had hij een niet ongelukkig gekozen editie van een mooi aangekleed heer, met snorren, in het oog; toen, toevallig zijne blikken naar het balcon wendende, hij een engelenkopje gewaar werd, dat niet meêlachte, maar bloosde!..... „Zou zij welligt het onaangename mijner positie gevoelen?“ vloog het hem als een bliksemstraal door het hoofd: de neêrgeslagene blikken en het deelnemende rood op de lieve wangen fluisterden hem een troostend, „ja!“ — weg was de flauwe maneer uit zijne gedachten: en het jongelingshart, dat, altijd gul en openhartig, gaarne vergeeft, vergaf ook het Haagsche publiek haar kleingeestige vrolijkheid; omdat het een jonge schoone onder zich telde, die met hem had gevoeld en met hem had geleefd.

Dat Eduard, van dat oogenblik af aan, aan de lieve kleine evenveel dacht, als aan de kunst, is wel natuurlijk: want vrouwen, schoonheid en muziek zijn onafscheidelijk van elkander.

Snel verliepen de volgende oogenblikken, thans dubbel aangenaam en gelukkig, én door het goddelijke spel, èn door de interessante onbekende.

Eindelijk brak de vervelende pauze aan. Eduard had grooten lust gehad in de zaal te blijven om zich te verlustigen in het genoegen, met jeugdige opgewondenheid die donkere oogen, dat schalksche glimlachje, dat aardige hoofdje, zoo bevallig op

den slanken hals geplaatst, te beschouwen, te vergoden, te idealiseren; wanneer hij niet gevreesd had haar te mishagen door een vrijpostigheid, die zij als verkeerd geplaatst zou kunnen aanmerken, of hem in hare oogen zou kunnen doen dalen. — Dat was, het is waar, nog al een groote inbeelding van Eduard zich het belangrijke voorwerp harer opletendheid te meenen: maar daarom was hij nog niet één van die vele verwaande wezens, die, helaas! maar al te vaak de salons haar poezij en schoonheid ontrooven, zoo mild en rijkelijk door de vrouwen daar verspreid. Zij had gebloosd, en zijn hoogmoed zeide hem, dat die blos, alleen uit deelneming voor hem, hare wangen had gekleurd: zij had gebloosd, en, in zijn ijdel gevoel van eigenwaarde, dacht hij er niet aan, zich af te vragen: waarom? Doch de schoone en jonge vrouw, — die, niet in boeken of door geleerdheid, maar in de natuur en door beschouwing alleen, zulk een juistheid en fijnheid van gevoel gevonden heeft; die den man, met al zijn weten en diepzinnige kennis, niet tegenstaande zijn verwaten besef van kracht en zelfstandigheid, toch zal moeten leeren hoe te leven, hoe te handelen, — die jonge vrouw, als zij 's morgens haar slaapvertrek verlaat, met ligten en vluggen tred, al voorthuppelende, om de herlevende natuur te bewonderen, de ontluikende plantjes te begroeten; een eenzaam bloempje bemerkt, dat pas zijne blaadjes heeft geopend en zijn hartje de weldoenden stralen der morgenzon aanbiedt om te kunnen leven, te

kunnen bloeijen; en dan, in verrukking opgetogen, staan blijft en denkt, zie, hoe vriendelijk het mij verwelkomt, — die jonge vrouw is Eduard gelijk: voor hem was *zij* — de natuur, en die blos — het bloempje.

Zijn plan om in de zaal te blijven was dus verdwenen: en hij ging naar de koffijkamer, een zeer ongeschikte benaming voor een plaats, waar nooit koffij, maar altijd punsch, rum of cognac, gedronken wordt. Hij vond het er vreeselijk droog en vervelend: nog al natuurlijk, want waar zou hij hebben genoten dan bij haar. Mijmerend, stond hij in het benaauwde en vol gerookte vertrek, wachtende op het sein, dat hem weder haar bijzijn zou schenken; toen een zeer ongevergd „bonsoir” hem ook dit laatste genoegen ontnam, en hij zich genoodzaakt zag over andere dingen, dan over liefde, te denken. „Kerel, het is goed, dat ik je zie: ik zou je sterk aanraden je meid eens een duchtig stantje te maken!” ging de zoo ongelegene aanspreker voort. Eduard, het woord „meid” gehoord hebbende, en wel wetende, dat men in de studententaal dien titel geeft even goed aan een dienstmaagd, als aan de uitverkorene van je hart; zag verward en verwonderd den stantjesmaker aan: maar, toch niet kunnende veronderstellen, dat het op de dame van binnen bedoeld was, daar in dat geval zijn verbeeldingskracht wat al te sterk zou moeten geweest zijn; antwoordde hij, „zoo, en dat waarom?” „Wel, je moet weten, gisteren

avond kwam ik bij je oploopen, ouder gewoonte klop ik aan de deur; maar, in plaats van „binnen“, hoor ik een leven en gestommel, dat veel meer geleek op het rumoer van menschen, die bezig waren je boel af te breken, dan op je bedaarden stap, als je me de deur komt open maken. Het intresseerde me, te weten, wat er gaande was. Ongevraagd, ongevergd, ga ik naar binnen, en, ik verzeker je, toen zag ik een allerliefst tafereeltje, je meid en een man met kleuren als boeijen. Zonder me nu te beroemen, de gangen en handelingen der menschen, even als een diependenkend hartekenner, te kunnen doorgronden; vond ik mijn gissing, dat die man haar vrijer was, toch niet geheel onnatuurlijk. Enfin dat zijn haar zaken: was hij het niet, dan was het ten minste een heel familiare kennis. Op tafel stond een flesch wijn en glazen: het rook fameus naar sigaredamp: meneer had zijn eene arm nog in je chambreloup: de kagchel stond gloeiend: in één woord, ze hadden het zich parfaitement à leur aise op je kast weten te maken. In het eerst stond ik overbluft over zoo'n verregaande brutaliteit, maar, daar ik bedacht, dat je dispuut hadt, zoo kon ik het mij toch eenigzins verklaren. Op mijn vraag, wat dat beteekende, keken ze beiden zoo onnoozel en dom, in plaats van zich op de eene of andere manier uit hun belagchelijk parket te redden; dat ik meneer de trappen afschopte, je bekoorlijke kamer-nimf, waarschijnlijk minder zacht en streelend, dan

haar familiare kennis, aangreep, en haar langs denzelfden weg naar beneden zond. Ik heb je boel toen weêr een weinig in orde gebragt: en, als je je kamer nu niet, als een rendez-vous voor je dienstmeiden, wil laten gebruiken; dan raad ik je sterk aan het haar eens ongezouten onder den neus te wrijven."

Het verhaal had Eduard al heel weinig geïnteresseerd: maar, daar hij niet gaarne voor een soes wilde doorgaan, zoo vond hij het ten minste gepast, te antwoorden, en zeide, "ik zal het haar laten weten, dat beloof ik je." "Als je het maar niet vergeet, anders is het morgen weêr hetzelfde spul. Dat zeg ik niet, omdat ik geen vertrouwen in je memorie stel: maar ik weet het, als men naar de opera is geweest, en het een opera met een staartje wordt, men meestal met andere dingen vervuld is, dan om aan zulke kleinigheden te denken. Ik stel echter te veel belang in orde op je zaken, dan dat zoo iets je weêr zou overkomen: en het is daarom, dat ik je, bij dezen, in qualiteit van oud vriend en raadgever, plegtig oproep om een stuk papier en potlood uit je zak te halen en in bloedige letters een verschrikkelijke wraakneming ter neêr te schrijven!" Eduard, die wel wist, dat weigeren zanken zou geven; greep machinaal in zijn vestjeszakje, haalde er het bewuste programma uit te voorschijn, dat hij toevallig bij zich had gestoken, en krabbelde er bijna onleesbaar de woorden op, "*morgen de meid om haar brutaliteit een*

stantje schoppen. » Hij hoopte, door dit buitengewone bewijs van toegevendheid omtrent de theatrale aardigheid zijns raadgevers, eindelijk van het hem zoo lastige gezelschap verlost te zullen worden: maar het bovengemeld tafereeltje had den anderen zooveel stof tot allerlei opmerkingen en vergelijkingen gegeven, dat hij, zonder eenig ander vooruitzicht, al zijn hoop op het einde der pauze moest vestigen. Juist was men bezig hem te vergasten, door een klimax van verschillende gefungeerde werkelijkheden, op een uitgebreide onderstelling der amusante en comique verwarring, door het binnenkomen onder een hoogst intressante pauze veroorzaakt; toen het gewenschte oogenblik aanbrak, en hij zich in zijn zoo vurig verlangde verwachting niet langer zag teleurgesteld.

De tijd, dien hij, zonder haar te kunnen zien, had doorgebracht, had zijn passie echter geenszins verminderd. Neen, hij had nu gelegenheid gehad in stille mijmering zich allerlei illusies omtrent haar in de toekomst voor te stellen: en, al was hij op het laatst door dien vervelenden kerel met zijn flauwe aardigheden uit zijn eenzaamheid onaangenaam gestoord geworden, haar beeld had hem nooit verlaten: en zoo drong hij dan ook met een hart, nog veel onstuimiger kloppende dan te voren, de reeds half gevulde zaal weder binnen.

Niet zonder moeite, maar met douwen, verzoecken, schoppen en brutaal zijn, had hij zijn vorige zitplaats, die hij als een alleruitnemendst obser-

vatorium in het geheugen gehouden had, heroverd. Gedurende het laatste bedrijf zat hij allesbehalve zoo rustig, als te voren. Onophoudelijk liet hij zijn handschoen, hoed of zakdoek vallen, en de buitengewoon lange inspanningen om de verloren voorwerpen weder magtig te worden bewezen genoeg, dat hij die verschillende kleedingstukken slechts als zoovele pretexts gebruikte om, zonder al te indiscreet te zijn, haar beter te kunnen beschouwen en bewonderen!...

Het paleis van Jan stond in brand. Het gordijn viel. — Geijsmar en Curbal misten dien avond de anders zoo opgewondene acclamaties en dacapos van onzen Eduard; die, met geheel andere idées vervuld, zich reeds een weg door de nog trappende, klappende en schreeuwende menigte gebaad had om een gunstig standpunt te zoeken, waar hij zijn schoone niet alleen meer van nabij zien, maar ook zou kunnen groeten. Na een bijna bovenmenscheijk werk met handen en voeten, had hij er dan ook eindelijk een gevonden. De verschillende groepjes, die weggingen, en waar dames bij waren, werden naauwkeurig door hem opgenomen: in zenuwachtige spanning verbeidde hij het oogenblik dat hij haar ontdekken zou en dan welligt, tot belooning voor zijn groet, een vriendelijk glimlachje, als antwoord, zou erlangen. De blikken van een jongeling, die een vrouw, vooral in een foule, opsporen; zijn met regt arendsblikken. Naauwlijks had zij dan ook haar loge verlaten, of

hij werd haar gewaar. — Zij komt nader, — hij zit op een pijnbank, tusschen hoop en vrees, of zij hem zien zal, — eindelijk is zij daar, waar hij zich bevindt! Maar helaas, op het oogenblik, dat zijne vingers zich veelbeteekenend gracieus naar den rand van zijn hoed bewogen, snijdt een groot, zwaarlijvig heer onbesuisd de gezigtlijn tusschen hem en de lieve kleine middendoor: en met de vraag, „Pardonneer mij, Mijnheer! maar kan ik u eens even alleen spreken,“ heeft hij den ongelukkigen wachter met zulk een onweêrstaانبare kracht op zijde getrokken, dat zalige glimlachjes, handdrukjes en knikjes voor goed naar de maan zijn. „Met welk regt stoot je me opzij, Mijnheer?“ ving Eduard aan, met drift en kwaadheid, dien vervloekten Hagenaar een stantje te maken. „Het is van wege het programma, Mijnheer! dat heden avond ongelukkigerwijze op uw hoofd is terechtgekomen. Gaarne wenschte ik het terug, zoo bij toeval gij het nog hadt; daar mijn zuster, die zoo even daar passeerde, om bijzondere redenen zeer aan dat papiertje gehecht is.“ Op eens was Eduards woede voor den meneer, die *haar* broer was, verdwenen. Met gediensstige snelheid greep hij in het vestjeszakje, haalde er het ding uit: en, reeds lang vergeten zijnde, dat het hem tot memorandum zou moeten dienen; was hij op het punt, met een gracieuse zwaai het aan den broer van de lieve zuster over te geven, toen hij er met een duidelijke en fraaije hand de woorden „*morgen om 2*

uur bij . . . . opgeschreven vond. Die ontdekking bragt hem geheel in de war. Besluiteloos of hij het overgeven of behouden zou, stond hij daar, met kloppend hart en kokende, benevelde zinnen, niet wetende welke partij te kiezen: hij was in een soort van overspannen toestand vervallen, juist geschikt om nooit tot een besluit te komen: — maar toen hij eindelijk, in een helder oogenblik, het toch maar voor het beste hield, zelf het te behouden; waren broer en programma verdwenen. „Zoo'n ploert!“ viel Eduard in hevige gramschap uit tegen den vrijpostigen broer, die zoo'n aardige manier scheen te hebben boodschappen ten uitvoer te brengen: maar hij was te zeer vervuld van het lieve, beeldschoone meisje, dan dat een grof, onbehouwen wezen, zoo als haar broer scheen te zijn, lang zijne gedachten zou kunnen bezighouden. Een oogenblik slechts dacht hij er aan, haar na te snellen: echter ziende, hoe van binnen de foule, die voorbijtrok, hoe langer hoe grooter werd; en van buiten een akelig duister ontwarende, waar vigilantes, dienders en soldaten hun best schenen te doen een verwarring te ontwerpen, die alle hoop op navorsching moest ontnemen; — kwam hij tot de, voor een verliefde tamelijk consequente, conclusie, dat zijn voornemen wanhopig was. Geduldig stak hij zijne handen in de wijde mouwen van zijn overjas om het geschikte oogenblik af te wachten, fatsoendelijk de deur uit te kunnen gaan.

Daar stond hij dan, met zijn verliefd hart en

onstuimige verbeelding; bepaald overtuigd, dat zij alleen hem gelukkig kon maken; verschrikkelijk verward omtrent de woorden van het programma. Zijn enthousiasme spiegelde ze hem voor als een rendez-vous, eenig in zijn soort; vergetende dat hij, zodoende, van het ideaal zijner wenschen of een vrij dubbelzinnige deugd, of een jonge geexalteerde maakte, die al heel gewaagd hare rendez-vous toezond, als ze niet kon jongleren als een matador onder de Chinezen. Vreeselijke, ondoordringbare chaos voor den armen gepassioneerden!.....

De foule was aan het dunnen. Eduard begon te begrijpen, dat het nu toch tijd zou worden om naar zijn vigilante te gaan omzien; toen een der jongelui, die met hem naar de opera waren gegaan, gejaagd en geheimzinnig hem op den schouder sloeg, terwijl hij hem driftig en veelbeeteekenend in het oor fluisterde, „gaa uw kerel, Marie en Christine gaan daar net weg! Kom meê, anders raken we ze nog kwijt!“ „Ik ga naar huis“ antwoordde Eduard, gebelgd als hij was, dat men hem over een Marie en Christine kwam spreken op het oogenblik, dat hij vergeten was, dat er nog een vrouw, buiten haar, op aarde bestond: maar hij merkte niet, dat men hem reeds onder den arm had genomen: en de vorige spreker draafde met den thans werkelijk soezenden Eduard, al kugchende, roepende en pistende, als een bezetene, de opera uit, over den aan ondervinding rijken Vijverberg.

Twee, half nieuw, half oud modisch gekleede dametjes hadden zoo even het gebouw verlaten. Voor aan de deur, waar Eduard, met neêrgeslagen blikken, het ingewikkelde, hoogst twijfelachtige rendez-vous stond te bepeinzen; waren zij door een tweetal jongelingen op een zeer familiare wijze aangesproken geworden. Het gesprek was niet lang geweest, maar een gesprek behoeft niet lang te duren om er veel in te zeggen: ook schenen zij elkander volkomen begrepen te hebben en uiterst tevreden te zijn.

Met een glimlachje, dat haar bevallig om het schalksche mondje speelde, huppelden zij vrolijk en welgemoed naar buiten: en de korte, half luid uitgesprokene woorden, die zij elkander nu en dan lagchend toefluisterden, als een van beiden even haar hoofdje naar achteren had gewend; bewezen genoeg, dat het bondige gesprek even onderhoudend als intressant moest geweest zijn.

Nu en dan lieten zij hare vingertjes vlug en behendig door de strikjes van hare hoedjes of doekjes spelen om er een gracieuser plooï aan te geven, of hare broche, die scheef zat, weder een weinig in orde te brengen: hare shawls schenen niet elegant genoeg om hare schouders te hangen, zoo dikwijls werden zij geschikt en verschikt: en de verschillende pogingen, die werden aangewend om de buitengewoone lange lijven harer rozé japonnetjes regt netjes en lang te doen schijnen, lieten het gemakkelijk gissen, dat zij vooreerst nog geen

plan hadden het rijk van Morpheus binnen te treden.

Het is soms aardig, de verschillende groepjes, die men zoo wel eens op straat tegen komt, eenigzins naauwkeurig na te gaan. — Hier ziet men een deftigen in dikke winterkleederen gehulden heer, die nooit de handen in den zak steekt, of het moet soms wezen, als hij zijne warme, wel met wol gevoerde, handschoenen vergeten heeft; door een half naakte, uitgemagerde, armzalige kleine nagelopen, die hem met om medelijden smekende blikken aanstaart: — daar een stuursch gezigt van een roode keukenmeid, die telkens de boodschappen van haar jonge en mooie kameraad afneemt, omdat *die* een vrijer heeft; iederen kanonier, hoe'n misselijk soldaat hij ook maakt met zijn kaasmes op zij, onbeschaamd en schutterig tegen het lijf loopt, en dan weer vreeselijk zuur kijkt, omdat zij tot antwoord krijgt, „ken je niet uit je oogen zien, lompert!“ — een weinig verder een groepje jonge, levenslustige studenten, die onder elkander schertsen, pretmaken, lagchen, vrolijk zijn; op eens stil en bedaard een zijdelingsche, links of regtswaartsche beweging van de kleine steentjes maken, door dien zij in de nabijheid zijn gekomen van een dier gewigtige wezens, die zij nooit laten voorbijgaan zonder een deftigen, veelbeteekenenden groet, welken meestal puur ceremonieel en zonder de minste beteekenis beantwoord wordt: — gindsch weder een lief onschuldig wezen, een jonge bloem der schoone

sexe, zoo bedeesd, zoo zedig, zoo naar niets omziende, zoo niets bemerkende, en toch alles wetende, alles bekeken hebbende, wat er zoo al op straat te zien is geweest, als zij bij haar vriendin is gekomen, die zij een visite gaat brengen. — Rijk veld van beschouwing, die straten! een roman van Dickens over dag! helaas, maar al te vaak een echt Paul de Cockje bij avond!.....

„Kerel, waar breng je me naar toe?“ riep Eduard, toen hij eindelijk door de opgewondene, dubbelzinnige en van liefde gloeiende bewoordingen zijns makers begon te begrijpen, dat die met andere dingen dan met paarden en koetsiers vervuld was. „Naar het verblijf der liefde en der wijn!“ klonk het antwoord: en een luid hoerah bewees genoeg, hoe onstuimig die liefde, hoe ruimschoots die wijn zou genoten worden. „Dan ga ik naar huis, alleen als het wezen moet!“ „Neen dat gaat niet aan, Robert is al vooruit, hij wacht ons op de kamer van Marie, soes niet langer. Waarachtig, ik zou beginnen te gelooven, dat je verliefd was!“ *Verliefd!* en Eduards hart klopte hevig op het hooren van dat woord: weder stond zij voor hem, met al haar schoonheid, jeugd en bevalligheid! *Verliefd!* en dat te hooren uit den mond van een opgewonden medestudent, die op het punt stond en op liefde, en op vrouwen een satyre te gaan maken, die hem ondenkbaar was op het oogenblik, dat hij de liefde en de vrouw in haar beeld vertegenwoordigd zag! *Verliefd!* en zou hij kunnen dulden, dat het woord

waaraan hij zooveel edels en schoons in zijne gedachten verbond, nog eenmaal werd uitgesproken door iemand, die wereldsche hartstogt en zinsgenot boven dat edele, boven dat schoone stelde. Neen, het was een grootsche zelfopoffering, een blinkend bewijs van hooge achting, van diepen eerbied voor zijn ideaal, toen hij zeide, „aangenomen, ik ga meê!”

Wij zijn thans op de kamer van Marie. Marie was een modemaakstertje, een van die vele goedhartige en zorgelooze wezentjes, waarvan men er zoo veel in den Haag ontmoet. Christine, haar vriendin, volgde zoo omtrent dezelfde rigting. Beiden jong en bevallig van uiterlijk, valt er op haar gedrag niets te zeggen, dan dat zij op het punt van liefde de praktijk boven de theorie stelden: en dat toch kan niemand haar kwalijk nemen, want wat is theorie zonder praktijk, al heel dun, drooge geleerdheid: voeg daar dan nog bij, dat men in den Haag veel praktizeert, en dan zijn zij immers wel te pardonneren. Zij verschilden van een leelijk mensch alleen in dit opzigt, dat de laatste al zijn best doet om een mooi innerlijk te krijgen, opdat men op zijn uiterlijk niet letten zou; terwijl zij wel wisten, dat, als men er lief en aardig uitziet, het andere er weinig op aankomt. Voorwaar, een veel aannemelijker levensrigting: want, is men oud, men heeft nog altijd tijd genoeg voor het eerste: maar het andere te willen gaat al heel moeilijk, als men een bogchel heeft, scheel ziet of mismaakt is.

Marie droeg het haar à la chinoise, omdat ze weinig, Christine à l'anglaise, omdat ze veel haar had: Marie droeg hooge japonnetjes, omdat ze een duive-, Christine lage, omdat ze een zwanehals had: Marie maakte, dat men hare handjes altijd zien kon, omdat ze kleine, Christine hield de haren zoo veel mogelijk altijd verborgen, omdat ze groote handen had. Zoo wisten ze van hare natuurlijke voordeelen uitmuntend partij te trekken, hare nadeelen te verbergen: en iedereen vond dan ook, dat het een paar aardige meiden waren.

De jongelui waren reeds een geruimen tijd bij elkaâr en amuseerden zich perfect: Ednard zat zich vreeselijk te vervelen..... Al onstuimiger en onstuimiger werd er gesproken, al heviger en heviger werden er toasts geslagen, al vuriger en vuriger gedronken, al gepassioneerder en gepassioneerder gehandeld, al nonchalanter en nonchalanter de etiquettes in acht genomen, al.....!! alleen Eduard sprak niet, en dronk niet, en sloeg geen toasts, en deed niet, en handelde niet... en, toen hij den volgenden morgen, met nog van slaap dronkene oogen, half soesende, alleen, op een oude, versletene, canapé ontwaakte, rondom zich niets dan leêge glazen, leêge flesschen, leêge oesterschalen ontwarende; uit die, thans doode, verwarring zich het feest van den vorigen avond met al haar bedwelvende werkelijkheid voor den geest stelde; — toen riep hij in vervoering uit:... *„Waarachtig! ik ben verliefd!!“*

II.

K L A R A.

's Gravenhage was reeds gedurende drie uur door de zon beschenen geworden, en gedurende drie uur wemelden de straten van menschen. Drie vierde der bevolking was op de been. — Een matineuse stad, dat 's Gravenhage! — Jammer echter, dat het meerendeel dier herrezenen slechts gedwongen met haar sympathieerden. Eenigen waren soldaten, op hooger gezag en, bij verzuim, op straf van provoost, door een wekker, in den vorm van een man, die uit al zijn magt op een trompet aan de ooren zijner kameraden blaast, uit de veeren gehaald: anderen dienstbaren, door hunne respectieve bazen of bazinnen er op geleerd, vroeg op te staan, door het wachtwoord, „anders jaag ik je weg!“ nog anderen oudhollandsche huismoeders of huisvaders, die de loffelijke gewoonte, met het eerste hangekraai te verrijzen, niet kunnen laten, omdat hunne voorouders het deden, of omdat ze het air willen aannemen van veel te doen te hebben, of omdat ze niemand hebben, die anders voor hen hunne bezigheden doet: nog anderen geëmploijeerden met dezelfde overtuiging als de dienstbaren, en heel weinigen slechts met het idee, dat een mensch niet meer dan vijf uur voor zijn rust noodig heeft. — Een vierde was nog in diepe rust. Het waren diegenen,

welke niet op hoefden: het was het personeel, uitmakende het balcon van de opera. Iemand, die ooit in het balcon heeft gezeten, staat nooit weêr vroeg op: — het is niet fatsoendelijk, het is bourgeois, dat doen je meiden en je knechts en anderen, die het doen moeten: maar, als je doen en laten kunt, wat je wilt, — *fi donc!* ah bah!.... Dat vierde keerde zich dan om tien uur ook nog eens om.

Klara echter was een uitzondering, en toch — ook zij behoorde tot het balcon, ten minste, zij zat er, als er opera was.

Op haar boudoir zit zij niet te lezen, te musiceren of te borduren: neen, — ze denkt, en ze is er des te liever om. Een jonge bloem van achttien jaar, die den vorigen dag een roman heeft verslonden, en alleen opstaat om op nieuw te verslinden, — die door het instuderen van een moeilijk stuk muziek, vol loop en chromatise gamma's (voor haar ware acrobatische), haar piano bederft, en alleen uit bed stapt om op nieuw te bederven, — die een handwerk met haar vriendin onder handen heeft, zich vermoeit om haar helft toch eerder af te hebben dan *zij*, en alleen wakker wordt om zich op nieuw te vermoeijen; zulk een jonge bloem is al een heel hedendaagsch onkruidje.

Maar Klara, ze verslond niet, ze bedierf niet, ze vermoeide zich niet: neen, zij dacht. — Kunt gij u iets zoo verhevens voorstellen, als een jonge vrouw, een type van maagdelijk schoon, die daar vrij en onbekommerd hare geestige en sprekende

blikken laat dwalen over het uitgestrekte veld
 eener kalme natuur, en denkt? — dan ziet gij
 Klara. Waarover laat zij hare gedachten dwalen?
 Is zij bij den Heer, bij Zijne Engelen? zit zij
 in stil gebed verzonken? begroet zij met welspre-
 kende verrukking de stilte, die daar zoo vriendlijk
 om haar heerscht? — Hoe zijn wij in staat dat
 te doorgronden? — Zij is een vrouw. Laat haar
 peinzen, laat haar dichten, en wij — laten wij
 haar bewonderen! . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

Het is één uur, papa en mama zijn wakker en
 gekleed. Op de koffijtafel staat alles in orde, en
 Klara zal weldra geroepen worden om hare ouders
 een goeden morgen te kunnen wenschen en koffij te
 schenken. Bij een warmen wel opgestookten haard, op
 een gemakkelijken, volgens het nieuwste lujjaards-
 systeem vervaardigde fauteuil zit papa met de Pre-
 curseur in de hand (papa was een liberaal). Mama
 ligt met een uitmuntend nagebootste nonchalance
 op een causeuse het oogenblik af te wachten, dat
 papa de courant zal toevouwen en om een kopje
 vragen. Klara is intusschen binnengekomen, en
 wordt op het eigenaardig gesnap van een officier
 vergast, die naast haar is komen zitten om haar
 over de opera en de toiletjes van gisteren avond
 te onderhouden. „Mijne Klara, mijne schoone“,

zijn de gewone titels, waarmee hij het intressante schepseltje aanspreekt, telkenmale als hij een nieuwe aardigheid bedenkt: en de familiare wijze, waarop mama nu en dan den mooijen officier (want dat was hij) een complimentje maakt over zijn flux de bouche en savoir vivre, zou den opmerkzamen waarnemer niet ontgaan zijn en hem welligt een conclusie doen maken, die hem als onwillekeurig de woorden zou afdwingen, „arme Klara.“

Papa scheen de Precurseur gelezen te hebben: ten minste, hij vouwde ze toe. François, zoo heette de officier, had niets gehaaster te doen dan, met een veelbeteekenend gezigt, mijnheer naar „zijn gevoelens over de politieke gesteldheid van Europa“ te vragen: en reeds was papa op het punt om op een profetischen en onwederlegbaren toon de meest ingewikkelde staatskwesties, alsof het kinderspel was, te gaan ontvouwen; toen Klara, gelukkig voor ons, vóór dat papa uitgekucht en zich in postuur gesteld had, de ophanden zijnde verveling, door te zeggen, dat zij iets heel bijzonders en origineels te vertellen had, voor dien morgen onverhoopt afwendde. „Hoe, mijne schoone?“ declameerde François, „iets bijzonders, iets origineels, en dat te hooren vloeijen uit uwen rozemond!... Laat ons niet langer smachten! Wij hangen aan uwe lippen.“ „Luister dan,“ hernam Klara, bevreesd, als zij was, voor een langeren sleep van complimenten, die ze meest allen van buiten kende; „gis-

teren avond in de opera ontviel mij bij ongeluk mijn programma. Zoo als gij u zult herinneren, heeft het de vrolijkheid en lachlust van het publiek in hooge mate opgewekt, toen ongelukkiger wijze het papiertje op het hoofd van een jong mensch voor ons in het parquet is blijven liggen. Spoedig was ik het geheele voorval vergeten: doch, zie, daar schiet mij iets te binnen, het had mij denzelfden dag nog gediend om een boodschap op te schrijven, die ik mijn vriendin Sophie beloofd had zeker heden te zullen verrigten. Welke moeite ik mij gaf het mij in het geheugen terug te roepen, alles bleef vruchteloos, zoodat ik ten laatste mijn broeder Karel verzocht heb bij het uitgaan der opera te beproeven, of hij dien mijnheer herkennen en spreken kon, om alsdan het programma, zoo het toeval-
 lig niet was weggeraakt, terug te vragen. Geheel buiten verwachting, komt Karel er meê bij mij terug: maar, t'huis gekomen, schielijk het herkrege-
 n voorwerp ontvouwende om te weten, wat mij intresseerde, werd ik onaangenaam en bitter verrast: dadelijk onder mijne letteren las ik *„morgen de meid om haar brutaliteit een standje schoppen!...“* „Hoe? Wie is die vermetele!“ brak François, van ridderlijk gevoel doordrongen, Klara's woorden af. — „Hij heeft zich niet onderteekend: — maar zooveel is zeker, dat hij mij kent, gezien zal hebben, dat mij het papiertje is ontvallen, gekrenkt is geweest uitgelagchen te zijn, besloten heeft, hoe onbillijk dan ook, zich op mij te wreken; en dat ik welligt door

een onschuldige handelwijze de spot, het mikpunt zal worden van praatjes en laster. — « Klara, mijne schoone aanstaande, met dit goed zwaard hoop ik te bewijzen, dat uwe eer mij boven alles op aarde dierbaar is! Zoo aanstonds snel ik hem te gemoet en « ... » en zult hem niet vinden, zoo ik u niet zeg waar heen. Ook zoudt gij door zulk een driftige en onbesuisde handelwijze alles in de war helpen: maar, wilt gij u naar mij schikken, dan zal hij voor zijn verregaande vrijpostigheid en onbescheidenheid naar eisch gestraft worden. Het is bijna zeker, of om twee uur komt hij bij Salmon (mijn commissie riep mij daarheen), op de een of andere wijze werd ik dan beschimpd, bespot, weet ik het... dat nu mag niet gebeuren: ik blijf t'huis, maar gij, François..... — « Snel derwaarts en daag hem uit op een duel à mort... » — « Neen, gij vraagt hem bij u te eten! Aan uw scherpzinnigheid laat ik over, hoe gij dit aan zult vangen: maar zooveel is zeker, gij brengt hem hierheen, laat hem op de kamer van Karel, noemt het daar uw te huis, en, nadat gij in het eerst over eenige onverschillige zaken zult gesproken hebben, laat gij als bij toeval het gesprek op het voorval van gisteren avond komen, en ziet behendig zijne plannen uit te vorschen, waarin ik, helaas, voorzeker maar een al te groote hoofdrol zal vervullen. Het overige is mijn zaak. — Zoo als ik zie, is het reeds bij half twee: snel dus naar uw post en volvoer uw taak op de best mogelijke wijze. » — « Mijne Klara,

gij zijt mij onbegrijpelijk, maar het is nu gebod, dat is mij heilig!" en, al zwaaijende en groetende, verliet François, vol vuur en ijver, de kamer, papa en mama in een verbaasdheid en verwarring achterlatende, die steeds toenamen, naarmate zij over het gesprokene van Klara nadachten.

Een geruimen tijd nog bleef zij in de kamer, en lang en breed werd er over hare voornemens gesproken. Eindelijk scheen zij voldaan en groette met een lieve en heldere stem hare ouders: en, met de woorden op de lippen, "gij zult weten, Mijnheer, wat het zegt, een vrouw te beleedigen", verliet zij het vertrek.

III.

DE VROUWENKENNER.

François, nadat hij de deur van het prachtige gebouw zijner aanstaande achter zich had toegetrokken, zag er uit als een Turk voor Sebastopol: zijne oogen en snorren stonden kwaadaardig: de regterhand had hij uittartend onder den uniform op de borst, de linker omknelde krampachtig het maagdelijk zwaard: — het was verschrikkelijk om te zien, hoe tusschenbeiden die regterhand plegtstatig van onder het kleed te voorschijn kwam om een vreeselijke krul aan zijn mannelijk uiterlijk, zijn snor, te geven: — het was akelig te aanschou-

wen, zooveel zielskracht, zooveel moed, zooveel karakter, vereenigd in een snor!

Voorwaar, een ongelukkig gekozen model om iemand te dineren te vragen! — Het scheen dan ook, dat François dat begon te begrijpen: want, dicht bij Salmon gekomen, veranderde op eens de trotsche, ontzagwekkende gestalte in een hoogst beleefde, innemende en losse houding; alsof hij een mimische voorstelling had willen geven van oorlog en vrede. „Hoe zal ik het aanvangen,“ daacht hij bij zich zelf, na zijn air de matamore afgelegd te hebben, „ik ken het jonge mensch in het geheel niet. Als hij mij eens refuseerde... een refus aan mij!...“ maar, na een driftigen streek door de snor, liet hij er, als met zekere geruststelling, op volgen, „Neen, dat kan toch niet! Klara heeft mij genoegzaam zijn signalement opgegeven. Het zal dus gemakkelijk zijn, hem te verkennen. Daar is hij, geloof ik, reeds! Eh bien! avancons!...“

Eduard was werkelijk aangekomen. Na zijn toilet in orde gemaakt te hebben, had hij om verschillende redenen het voor overbodig gerekend, zijne kennissen een goeden morgen te gaan wenschen: en, vervuld met de gedachte en de overtuiging, waarmee hij was opgestaan, stond hij dan nu voor Salmon vol moed en liefde te bedenken, wat hij zeggen zou. Maar het had reeds twee uur geslagen, en niemand was nog gekomen: maar het werd al later en later, en niemand kwam: al sneller en ongeruster klopte hem het hart... helaas! komen deed zij niet.

Op dat oogenblik scheen François zijn plan d'attaque beraamd te hebben. Met een glimlach om den mond, een vriendelijk oog, loopt hij gracieus op Eduard aan: en, terwijl hij een sierlijken sigarekoker uit den zak te voorschijn haalt, met een hoofsch en uiterst gemaakt accent, „Mijnheer, zou u zoo goed zijn, mij een weinig van uw vuur te cederen?“ — „Ik rook niet“ klonk het antwoord. Hem ook over sigaren te spreken, als hij aan liefde dacht! — François scheen verwonderd. Maar — hij was zoo spoedig niet uit het veld geslagen: een goed officier verliest nooit zijn tegenwoordigheid van geest. „Mooi weêr, niet waar, Mijnheer?“ Maar, zie! ook ditmaal voor niet gestreden... Eduard deed zijn mond zelfs niet meer open. — Hoe nu? Aan Klara wijs te maken, dat hij niemand gezien had; daartegen verzette zich zijn gevoel van eer: — haar te gaan zeggen, dat het hem onmogelijk was geweest, dien oneerbiedigen jongeling over te halen; dat liet zijn eigenliefde niet toe: en dan, — uitgelagchen te zullen worden door haar en welligt nog door papa en mama; — neen, zulks was hem al te verschrikkelijk! — Door het besef dier schande gerugsteund, neemt hij het koene besluit, alle list achterwege te laten en een loyalen storm, een coup de désespoir te wagen.

„Ik heet François Delcourt, en vraag u bij mij te eten!“ stormde het als uit één adem van zijne lippen: en, met een angstigen blik zijn gast aan-

starende, hoopte hij inwendig, dat tegen zoo iets toch wel niemand zou bestand kunnen zijn.

Overblijft, trad Eduard een paar passen achteruit. Zijn eerste gedachte was, dat hij met een waanzinnigen te doen had; die echter spoedig verdween, toen hij bedacht, dat er in de wet was aangenomen, dat geen krankzinnige den lande zou kunnen dienen. Maar wat dan? Wilde men hem bespotten? of was het werkelijk een invitatie? — moest hij ze aannemen? of vragen met welk regt men hem zoo'n brutale vraag deed? Zijn eerste opwelling was het laatste, wrevelig, als hij was, teleurgesteld te zijn in zijn zoo schoon gedachte illusie, die thans, helaas! welligt voor immer zou verloren zijn: maar op het gelaat van den armen officier een angst en gejaagdheid afgedrukt ziende, die hem uit een gevoel van menschelijkheid met medelijden en vertrouwen vervulde, vond hij het toch beter, deels omdat hij zich toch zou vervelen, deels uit zelfopoffering, het voorstel aan te nemen, waaraan de ander zoo veel scheen gelegen te zijn.

Krampachtig drukte de verlostte hem de hand. „Ik woon, met mijn broeder Karel, bij papa en mama, Mijnheer. Wees zoo goed en geef mij uw arm!“ en Eduard, het noodlot vloekende, gevoelde maar al te zeer het hemelsbreed verschil tusschen een teedere schoone en een tweede luitenant, toen hij, op den arm van zijn onbekenden gastheer geleund, ging dineren uit verveling. „Hier woon ik, Mijnheer,“ sprak eindelijk François, na zich den

geheelen weg over overtuigd te hebben, dat hij toch ook zoo dom niet was, als het er op aankwam; „Zoo u het toestaat, zal ik u voorgaan! — Een charmante woning, niet waar? — „Charmant. — En een gerekte uitbreiding volgde van de avantages harer ligging, den Haag als garnizoensplaats, amusements, toekomst en dergelijken; terwijl een jong kamermeisje met rozekleurige wangen de tafel dekte, en weldra een keurig diner voor de beide heeren in orde had gebragt. „Als Mijnheer zoo goed wil zijn, plaats te nemen,“ brak eindelijk François zijn woordenvloed af, „maar, wat ik geheel vergeten heb, mag ik weten hoe uw naam is Mijnheer? — „Eduard Rangou. — „Den mijnen kent gij, François Delcourt: maar noem mij tout simplement François, tusschen ons sans compliments. Eh bien! een bord schildpadsoep, echte overheerlijke real mac turtle! De wijn staat naast u, ga uw gang, sans façons!“ Dat was Eduard dan ook al lang van plan geweest. Niet veel sympathie gevoelende voor het discours van zijn wonderlijken zonderling, nog altijd verschrikkelijk verward omtrent de oorzaak van zoo veel vriendelijkheid en beleefdheid; hield hij het toch voor het beste, een geringe compensatie te zoeken in het niet zeer poetische, maar toch aangenaam prozaische, genot van uitgezochte spijzen en excellente wijn.

„Het wordt tijd, dat ik over het programma begin,“ dacht François, geheel met zich zelf inge-

nomen, dat tot nog toe hem alles zoo goed was afgegaan; niet kunnende begrijpen, hoe een ander onnoozel genoeg was, zonder de minste bedenking zich zelf in het net te werpen.

„U zijt gisteren in de opera geweest, niet waar Eduard?“ — „Ja, Mijnheer,“ — en de eenigzins vriendelijke uitdrukking, die het gelaat van Eduard door den heilrijken invloed van den wijn zachtjes aan herkregeu had, werd op het hooren dier woorden eensklaps verduisterd, de tooneelen, illusies en teleurstellingen van gisteren en heden stonden hem op nieuw, als zoo vele pijnlijke en ontmoedigende herinneringen, voor den geest. — „Een mooie opera die *Prophète*,“ hernam François, „ze is tamelijk wel afgespeeld: maar, ziet u, ik had ze reeds acht maal gezien, en dan nog wel de eerste keer te Parijs. Madame Sontag had toen de rol van Fidès: het is dus wel te begrijpen, dat ik gisteren niet zoo veel genoten heb, als toen: maar daarvoor was ik ook te Parijs, ah! Paris, c'est le monde.“ en, zijn lust niet kunnende bedwingen, een weidschen ophef te maken van alles, wat hij in Frankrijks hoofdstad gezien en gedaan had; begon hij Eduard te vergasten op een verhaal, door-kneed van meer dan natuurlijke en hoogst onge-rijmde ontmoetingen en voorvallen, die hij, even als alle reizigers, wien het genot van beschouwen en opmerken vreemd is, met zulk een kracht van over-tuiging wist voor te dragen, dat, niet zijn toehoorder, maar hij zelf, eindigde met te gelooven, wat

niemand anders voor waarheid erkende. Iemand zoo als Eduard, vooral in de gemoedstemming, waarin hij op dat oogenblik verkeerde, kon zoo iets onmogelijk amuseren: maar welk gesprek had hem ook kunnen bezighouden, nu de lieve onbekende, door het spreken over de opera, hem weder in al haar bevalligheid voor oogen zweefde. Zijn verbeelding, door het geestrijke vocht verhit, schiep haar beeld behoorlijker en wegslepender dan vroeger: zijn hart, door de verschillende aandoeningen van vreugde, bewondering en smart onstuimig en opgewonden, klopte heviger en sneller: het bloed kookte hem in de aderen, en vuriger ontvlamde zijn liefde. Onverdragelijker en vervelender werden hem de verhalen, van door toevallige omstandigheden het leven gered te hebben van keizerin Eugenia; door intiem geliëerd te wezen met ministers en ambassadeurs, in het bezit te zijn van gewigtige staatsgeheimen; en door de conversatie met het hof en de beau monde, intrigues gehad te hebben met de gemalin van maarschalk S..... Een ware pijnbank voor den armen Eduard! Onmogelijk werd het hem, onder een atmosfeer van zoo veel onnatuurlijks en verwards langer met zijn' beminde te dweepen; onmogelijk, dat er harmonie kon bestaan tusschen zijne gedachten en zijne ooren. Een diepen zucht wierp hij die nonsens tegen, en uit verveling — dronk hij bourgogne.

François intusschen hield vol, en niet, dan nadat hij niets meer wist, had hij eindelijk uitge-

raasd. Eduard begon te herleven, zag zijn nieuwerwetschen Munichhausen met dankbare oogen aan: en het was een blik vol welgemeende eigenliefde, dien François op hem wierp, toen Eduard hem zeide, dat hij een ware bereisde Roel was. „Niet waar, mon ami, dat noem ik, wat gezien te hebben: maar, à propos, ik vergeet het essentiële, u had toch wel gisteren een programma op je hoofd? — Ik heb gezien en gehoord, dat men er braaf om gelagchen heeft: waarlijk, mon cher, geen aangename sensatie, als men voor zijn plaisir uit is.“ — „Aangename sensatie?“ herhaalde Eduard en zweeg, in diep gepeins verzonken. „Goed getroffen! geenfonceerd!“ dacht François, en vond het maar jammer, dat Klara er niet bij was om getuige te kunnen zijn van zijn grootheid en kracht van zeggen. Een oogenblik slechts stond hij in twijfel, of hij zelf zijn gast eens de les zou gaan lezen om alsdan tot zijn beminde te kunnen zeggen, „Klara ik heb u gewroken!“; of, getrouw aan zijn woord, zich slechts zou bepalen de plannen uit te visschen, die Eduard omtrent haar moest beraamd hebben. Zijn belofte deed hem echter spoedig het minst gevaarlijke en gemakkelijkste kiezen: hij vervolgde, „Heb je ook gezien, wie de persoon was, die het papiertje heeft laten vallen?“ — „Of ik de persoon gezien heb?“ antwoordde Eduard, wiens verbeelding, reeds door zoo vele aandoeningen ten toppunt gedreven, thans verblind werd; nu hij in de gelegenheid werd gesteld zijn hart te kunnen

uitstorten voor een wezen dat hem verstaan zou, nu hij zou kunnen zeggen, wat hij tot nog toe slechts gedacht had, hoe schoon, hoe over schoon zij voor hem was. — „O ja, ik heb haar gezien! Ik werd dat engelegelaat gewaar, toen een heldere bloe hare blanke wangen kleurde, een overschoon ideaal, vertegenwoordigd in haar beeld!...“

„Hoe nu,“ dacht Francois „is dat dan de vrijpostige jongeling, die het gewaagd zou hebben, zulke brutale woorden op het programma van Klara te schrijven. Hoe nu? hij spreekt van haar vol vuur en waarheid, van haar, mijne aanstaande! Dat doet mij goed, zoo iets te hooren. Klara zal zich vergist hebben, en iemand onschuldig te straffen? Neen, zoo veel vleijends voor haar en voor mij! laat ik spoedig dat mal-à-propos repareren.“

„De lof, Mijnheer,“ zette hij hardop zijn gestreelden hoogmoed voort, „dien gij deze onbekende toezwaait, is regtmatig en doet u eer aan: want zij, wier schoonheid gij zoo hoog roemdet, is mijne aanstaande.“ — „Uw aanstaande, zij? Maar zeg mij, hoe weet gij, wie ik bedoel?“ — „Dat is mijn geheim, en.....“ — „Gij kent dus ook de woorden op het programma!...“ — „Ook die, daarvan mag ik u mede geen opheldering geven.“ — „Helaas nu is alles verloren!“ dacht Eduard: „Hij is toch zoo geheel onschuldig niet“, dacht Francois.

„Gij zijt wel gelukkig, Mijnheer,“ brak eindelijk onze held de stilte af. Zijne illusies, die hem eensklaps zoo wreed ontvallen waren, stemden hem

ernstig en somber, het was hem thans niet meer een droom vol zoete herinneringen; neen, tevens vol harde teleurstellingen. — „Gelukkig? Voorzeker.“ hernam Francois, zijn taak voor afgedaan houdende en uiterst met zich zelf ingenomen, „Jong, mooi, aardig, rijk, alles wat men verlangen kan!“ — „Jong, mooi, aardig, rijk!“ fluisterde Eduard, „de vrouw, schoonheid, jeugd en het geld! Ondankbaar proza! En toch..... wat is dan liefde? Rijk!.....“ Rijk? zegt gij, Mijnheer, „en zijn poëtisch oog vestigde zich doordringend op den prozaischen blik van den anderen, „Rijk? dus hebt gij haar wel lief?“ — „Of ik haar lief heb?“ klonk het antwoord, hoewel eenigzins bevreemd over den zonderlingen toon van zijn gast, die echter werd toegeschreven aan de eigenaardigheid der wijze van uitdrukking bij den mensch (Francois was een menschenkenner), „of ik haar lief heb? Voorzeker, maar altijd en homme d'esprit. — Een teedere vraag behoeft een teeder antwoord. Ziet gij, ik heb veel en lang gereisd en meer dan eens in de gelegenheid geweest, tooneelen bij te wonen, waaruit een onervaren mensch meer wijsheid en ondervinding kan putten dan door een jarenlange studie in boeken en manuscripten.“ Zoo begon Francois met zichtbaar welgevallen zijn philosophische liefde te ontvouwen, toen een zacht kloppen aan de deur tot zijn groote teleurstelling hem in zijn geleerdheid stoorde: en het rozekleurige kind, dat zoo vlug en coquet de tafel had gedekt, trad op het woord „binnen“ de

kamer in. „Is mijnheer Karel te huis, Mijnheer?“ — „Neen, Lise, maar zeg mij, wat is er?“ — „Beneden, Mijnheer, wacht een heer, die om dringende redenen, zoo als hij mij zeide, mijnheer Karel wenschte te spreken.“ — „Eh bien, laat Mijnheer maar boven. Straks zal mijn broeder zeker hier zijn, hij kan, en attendant, een glas wijn met ons gebruiken. Ga, mijn kind.“ — Lise ging, en eenige oogenblikken later trad een zwaar gebaard en gekneveld jongeling met ongedwongene houding het vertrek binnen. Na zijn compliment gemaakt te hebben, maakte hij zich bekend als Frederik Raubert, commis-voyageur van het huis la Grange & Co. te Parijs, en zoo even uit Frankrijks hoofdstad aangekomen om mijnheer Karel gewigtige tijdingen aangaande zijne zaken (Karel was wijnkooper) mede te deelen. — „Het doet mij leed, dat mijn broeder niet hier is, maar zoo gij eenige oogenblikken aan u hebt, zult gij niet te vergeefs wachten: neem een stoel en ga zitten. Een glas wijn, Mijnheer?“ — Beleefd bedankte Frederik voor het vriendelijke aanbod, en, intusschen plaats nemende, was hij weldra deelgenoot geworden van het discours.

Francois, door het overvloedig gebruik van beste oude bourgogne juist niet meer in den gewonen en normalen toestand van den mensch, gevoelde hoe langer hoe meer behoefte zijn aangevangene confidentie in het hart van Eduard uit te storten, al stond hem dan ook thans die ongelegene commis-

voyageur als een lastige hinderpaal voor den geest. Eindelijk, zich niet meer kunnende bedwingen, uit het zwijgen en de gedruktheid van Eduard opmakende, dat ook hij verlangde de ontwikkeling van zijn principes te vernemen, en een geschikte gelegenheid ziende om door een menschkundige redevoering voor dien vreemden mijnheer ook iets te schijnen en te wezen; nam hij dan ook stoutmoedig het kloeke besluit, voort te zetten, wat hij eenmaal begonnen was.

„Op ons punt van uitgang terug gekomen, cher Edouard,“ ving hij aan, „(Mijnheer, wij spraken over liefde) zeide ik u, dat door veeljarig verblijf buitenslands ik in de gelegenheid was geweest, het hart des menschen grondig te bestuderen. Juistheid van oordeel, geschiktheid en vatbaarheid zijn de drie hoofdvereischten, dat zonderlinge samenweefsel te kunnen ontwarren. Observateur geboren, met een genoegzame hoeveelheid diplomatische kennis begaafd, drong ik langzamerhand door tot de duistere doolhoven des menschelijken levens: en weldra bevond ik mij op de hoogte, de handelingen van den man, als gevolgtrekking uit het zedelijk overwigt, door beschouwing en waarneming op zijn hart verkregen, te ontcijferen, af te leiden, te begrijpen. Een blik op het verleden slaande, op de geschiedenis, wetenschap, kunst, philosophie en wereldbeschouwing, betrad ik met vasten tred, door de harmonie tusschen menschenkennis en toekomst beheerscht, ook mijn levenspad.

Rijp reeds door ondervinding, wierp ik met verstand en juistheid een blik om mij henen. Ik had geleerd, dat het geluk bestond, niet in afhankelijkheid van zijne genoegens, passies en begeerten, niet in te vertrouwen op hulp, bijstand en liefde van vreemden, in één woord in gedwongen zelfbewustzijn; maar in het besef, de zekerheid, mensch te wezen. Dat was mijne geleidster, dat was mijn mentor. Zoo, Mijnheeren, stond het met mijn gemoedstoestand, toen ik de vrouw begon te doorgronden. — Het principe van onafhankelijkheid en zelfbewustzijn verloor zich in den chaos van zwakheden, waaraan ik mij overgaf, door matérialisme verblind bij het aanschouwen van donkere oogen, golvend haar, blanke boezems en rozewangen. Een periode van strijd tusschen zijn en niet te zijn, het tijdvak van wording en volmaking: maar toch — ik triumpheerde. Daar, waar het verstand redeneert, daar verdwijnt de liefde: want liefde is vreemd aan het verstand. — Meermalen nog huiver ik, en ... ja, zelfs thans nog moet mijn hart met schrik en angst dien tijd herdenken, toen ik beminde. Breedheid van opvatting, grootheid van beelden zijn mijne redders geweest, zij zijn het die mij gevormd hebben om haar van mij te doen afzien, een ander te doen beminnen. — Daar stond ik dan weder vrij en gelukkig. Zoo toegerust, kon ik mijn leven toelagchen, mijn lot bepalen: en mijn philosophie wees mij op de toekomst. Ik zag mij zelf in het verschiet oud, ziekelijk, zonder kinderen. Ik

begreep, waarvoor de vrouw geschapen was....." Francois zweeg, hij had opgewonden en met overtuiging gesproken, en mogt toch wel eens een oogenblik rusten en even de uitwerking waarnemen, die zoo'n taal op de anderen moest gemaakt hebben. Hij zag Frederik, hoe hij verstrooid en ernstig in het vuur keek, hoe zijne wangen gloeiden, zijne vingers, geheel zijn ligchaam beefde: hij was tevreden. Hij zag Eduard, hoe hij met doorringende blikken hem aanstaarde, hoe zijne lippen zich krampachtig bewogen: hij was opgetogen, dronk zijn glas uit en vervolgde, "Zoo beschouw ik voor mij de vrouw!....." — "Zwijg, ellending!" en fier stond Eduard daar, een blik vol edele verontwaardiging, een blik, verpletterend en vernietigend, op den vrouwenkenner werpende: "zwijg! En zij, — zij zou de uwe worden? — zij, die ik vergood, zij, het ideaal mijner illusies! Zij? — de uwe? Neen — nimmer! dat zal niet zijn! volg mij, zie hier haar redder!" —

"Houd op! houd op! Geen twist om mij", en Frederik plaatste zich tusschen beiden. Snor en baard had hij in de hand; een traan in 't oog. Klara weende, want Frederik was Klara . . . . .

"Ga, Mijnheer," zeide zij, zich tot François wendende, die verplet, vernederd daar stond te staren, terwijl Karel binnentrad, "ga, thans zijt gij mij vreemd, ik ken u niet meer.... En gij, Mijnheer, heb dank, gij zijt mijn redder! Vergeef mij, gelijk

ik u vergeef. „ Zij zweeg en wilde heengaan. Maar Eduard, de handen biddend zaâmgevouwen, het oog vol uitdrukking, bewondering, en angst, dat die hemelsche verschijning zou verdwijnen, — „ Blijf, o blijf! „ meer kon hij niet.

„ Eerst dien huichelaar de deur uit „, bulderde Karel, op wiens gelaat toorn en verachting stonden afgespiegeld. — „ Waag het niet, een woord van hetgeen gij hier gezien hebt, te spreken! Lafaards zijn niet te vertrouwen. Vertrek! „ — Heel wijselijk en voorzigtig koos François zijn partij: — hij ging. — „ Klara, het programma! „ raasde Karel voort, want hij was verschrikkelijk driftig. Klara stak haar hand in haar vestjeszakje, en haalde het gevraagde te voorschijn. — „ Hoe hebt gij het durven wagen, Mijnheer, brutaal genoeg te zijn, aan mijn zuster te schrijven. „ En Karel keek als een menscheneter Eduard aan. — „ Wat te schrijven? „ — „ *Morgen de meid om haar brutaliteit een standje schoppen*, Mijnheerrr! Weet ge wel wat dat beteekent, mijn zuster een meid? Mijnheerrr! een meid! „ Eduard zag Klara aan: zij weende, zij was hemelschoon, zoo als zij daar voor hem stond, dat engelreine gelaat, door droefheid en smart vol weemoed en lijden. Hij zag haar daar staan; geen ander beeld, geen andere gedachte, geen leven, geen schoonheid, dan haar: hij hoorde niet, hoe de verontwaardigde broer, met het corpus delicti in de hand, voort ging hem te bedreigen met zijn eeuwige „ Mijnheerrrs „: hij leefde niet meer op deze aarde.

„Te veel geduld „ dacht eindelijk Karel „ voor den nieteling, die mijn zuster een *meid* heeft genoemd! „ — Woedend greep hij zijn slagtoffer aan, en, het schuldige papier hem onder de oogen houdende, „ Explicatie, Mijnheer, explicatie! „ Eduard ontstelde: in zijn overspannene verbeelding meende hij Beëlzebub te zien, die met van zonde bezoe-
delde klauwen gereed stond, de onschuld met zich te gronde te slepen. — „ Vlied, Satan, vlied! Laat af, want zij is heilig! „ — „ Wat dan betee-
kenen de woorden op het programma? „ — „ Neen dat is de Satan niet! „ fluisterde Eduard, toen hij Beëlzebub over een programma hoorde spreken.
„ Wat wilt gij, Mijnheer, waartoe die drift, die ge-
jaagdheid? „ — Verschrikkelijk snel en driftig her-
haalde Karel zijne grieven. Eduard stond verbaasd. Langzamerhand kwam echter het voorval in de koffijkamer hem weder in het geheugen: en weldra was de broer overtuigd, die des te spoediger Eduards verdediging aannam, toen hij zich het gedrag van den jongeling tegenover François voor den geest haalde. Gul en openhartig schudde hij hem de hand. „ Gij zijt een edel mensch, en ik vertrouw, dat gij mijn zuster een onschuldige handelwijze zult vergeven, die zij in jeugdige onbezonnenheid heeft doorgezet, meenende in dat costuum (en hij wees veelbeteekend op den baard) door François alleen herkend te zullen worden. Overtuigd, dat hij, die zoo kleingeestig zich op vrou-
wen wilde wreken, een lafaard wezen moest, wilde

zij, in overeenstemming met den thans ontmaskerden huichelaar, u schrik aanjagen; u beduiden, dat gij zwijgen moest; in één woord, u beschamen. Het toeval heeft echter gewild, dat een handelwijze, die ik, op zich zelf, in Klara afkeurde, een heilrijk einde heeft gehad." en, bij het uitspreken dier woorden, schudde hij warm en met erkentelijkheid Eduard de hand. — "Ga thans heen, mijn zuster is te aangedaan, haar gemoed is te vol, dan dat gij langer hier kunt blijven. Gij zult mij echter genoeg doen, Zondag te komen dineren." — "Ik zal komen" klonk het antwoord. "O, was het maar Zondag" sprak zijn hart. En Klara sloeg hare donkere en schoone blikken naar Eduard op: de angstige twijfel, die zich op haar sprekend en jeugdig gelaat verspreid had, verdween om plaats te maken voor een levendige uitdrukking van gevoel en vreugd: "Eduard zou komen."

— Zoo is de vrouw.

GOEDE RAAD.

Het was een liefelijke nacht,
De maan scheen op de daken,
't Gesternte stond in volle pracht
Aan 't luchtgewelf te blaken.
De kikkers kwaakten in de sloot,
Drie katten zaten in de goot
En praatten daar, miaauw, miaauw.
(De lucht was klaar en helder, het water donkerblauw.)
Miaauw.

En Nel, de cyper, zei bedeesd,
„Je kunt mijn woord vertrouwen,
'k Ben huiskat bij een boer geweest,
Wat moest ik daar aanschouwen!
Ik at en dronk er goed, dat 's waar,
Maar voor 't verstand is het er naar.
De boeren zijn zoo dom, miaauw.
Ze zijn verschriklijk gierig, zien op een cent heel naauw.
Miaauw.

En, liep ik op de werf eens rond,
Ik moest daar wat verduren.

'k Kreeg slaag en schoppen, waar ik stond.

't Was schande voor de bureu.

Ze hebben daar een spel, begrijp!

Dat brengt ons ijslijk in de knijp,

't Heet kattednuplen, o miaauw! "

(De lucht was klaar en helder, het water donkerblauw.)

Miaauw.

„Ja!” zei Julie (een witte kat,

Heel mooi en heel goedaardig,

Die gansche dagen zat op 't plat,

Tot musschevangen vaardig)

„Ja!” zei Julie, je hebt gelijk,

Ik zag daarvan ook menig blijk.

Ik diende bij een doctor, maaauw.

(De lucht was klaar en helder, het water donkerblauw.)

Miaauw.

Die doctor was een goede man,

Maar dol op opereren.

Hij wou mij eens (nog beef 'k er van)

Mijn ooren amputeren.

Ik was toen juist geëngageerd,

Maar ben subiet gedeserteerd.

Ik trouwde kort daarna, miaauw.

(De lucht was klaar en helder, het water donkerblauw.)

Miaauw.

Ik ben maar kort getrouwd geweest:

Mijn man kwam gaauw te sterven

En liet voor mij, rampzalig beest,

Geen enkel kluifje te erven.

Toen keerde ik naar mijn oudeheer,

Maar, ach, de man bestond niet meer.

'k Nam in een pakhuis dienst, miaauw,
En won met muizevangen mijn sober kostje naauw.
Miaauw."

„Je moogt nog spreken van geluk,"
Zei Jan, een zwarte kater.
„Ik zit wel anders in den druk,
'k Lei al zoo lief in 't water.
Ik ben nu, sedert ruim een jaar,
Een diepbedroefde weduwnaar.
Mijn vrouw is overleden, miaauw.
De droefheid maakt mijn haren nog voor de jaren graauw.
Miaauw."

„Ja," spraken toen Julie en Nel,
„'t Is waarlijk om te weenen.
't Verdriet maakt 't leven tot een hel,
En langzaam kruipt het henen.
Maar, troost u, troost u, Mijnheer Jan!
Gij zijt en blijft een krasse man.
Ligt vindt gij weer een vrouw, miaauw,
Die de eerste u doet vergeten en met u gaat ter trouw.
Miaauw."

„Een jonge weduw," zei Julie,
„Maakt wis u zeer gelukkig.
Zij heeft voor droefheid sympathie,
En, wordt gij dan eens krukkig,
Zij past u op met liefde en trouw.
Zij was voor u de beste vrouw
Denk daar eens over na, miaauw."
(De lucht was klaar en helder, het water donkerblauw.)
Miaauw.

„Een jonge weduw! Neen,” sprak Nel,
 En streek met welbehagen
 De plooiën uit haar mooie vel,
 „Gij zoudt u dat beklagen.
 Een jonge weduw, Mijnheer Jan!
 Deugt in 't geheel niet voor een man.
 Zij zijn zoo koppig, o miaauw!

(De lucht was klaar en helder, het water donkerblauw.)

Miaauw.

Ik heb het van mijn oom gehoord,
 Een hofjesjufvrouws kater.
 (Hij dronk, geloof mij op mijn woord,
 Meer zoete melk dan water)
 Hij trouwde op zijn ouden dag,
 Geen poes die hem meer vrolijk zag.
 't Was met een jonge weduw, maauw.”

(De lucht was klaar en helder, het water donkerblauw.)

Miaauw.

„Wat!” sprak Julie, „Neen, Jufvrouw Nel,
 Wil maar zoo trotsch niet kijken,
 Al heb je bont gespikkeld vel
 Om Zondags meê te prijken.
 Smaalt gij op mij? — Mijnheer Jan!
 Gij zijt een zoo verstandig man,
 Zet toch de jufvrouw neêr, miaauw.”

(De lucht was klaar en helder, het water donkerblauw.)

Miaauw.

Jan likte eens even aan zijn poot,
 En streek wat aan zijn ooren;
 Liep heen en weder door de goot,
 Als wou hij niets meer hooren.

En, toen hij weêr kwam, keken Nel
En Julie beiden even fel.

Zij bliezen schrikkelijk. „O miaauw!”

Dacht Jan, „laat ik ze stillen, ze vechten anders gaauw.”
(De lucht stond minder helder en werd een weinig graauw.)

Miaauw.

„Mejuffers!” sprak hij heel bedaard,
Maar 't overige bleef steken.

Hij likte en streek al aan zijn baard,
Maar kon niet verder spreken.

Hij keek verlegen voor zich heen,
Bewoog dan 't regtsch, dan 't linksehe been:
En, eer hij toe kon schieten, mraauw!

Gaf de een der beide dames de ander reeds een klaauw.
(De lucht stond niet meer helder, maar droef en aaklig graauw.)

Miaauw.

't Gevecht werd ijslijk forsch en fel,
Er werd geducht gestreden.

Nel gaf Julie, Julie gaf Nel
Verschrikkelijk op de leden.

Zij vielen beiden uit de goot,
Julie viel onder, daadlijk dood,

Nel brak haar linker achterpoot
En lag toen droef te kermen, mraauw!

(De lucht werd telkens meerder en droever donkergraauw.)

Miaauw.

En Jan bleef staren naar den grond,
Met tranen in zijn oogen,

En zag Phylax, een poedelhond,
Die heel bedrukt te kijken stond,
Vol hondlijk mededoogen.

„Och,” riep hij „beste kameraad!

Zeg toch eens, hoe 't beneden gaat.

Hoe komt het toch? Miaauw, miaauw."

(De lucht werd telkens meerder en droever donkergrauw.)

Miaauw.

„Och" zei Phylax, „'t is niemendal,

Ze wilden beiden trouwen.

Daar heb je de oorzaak van 't geval,

Hier kan je 't slot aanschouwen.

En, trouw je ooit, hoor naar mijn raad,

Neem nooit een weduw, kameraad!

En nooit een oude vrijster, waf!

Wie een van beiden trouwt, die trouwt ook tot zijn straf!

'k Lei liever nog direct in 't graf.

Waf, waf!"

A.

STEENHORST.

Ehret die Frauen.

— Zie zoo, dat is af! — riep opstaande een jong mensch, terwijl hij zijne boeken bij elkan- der legde en zijne berekeningen zorgvuldig bijeen voegde om ze in een groote boekekast te bergen.

Hij wikkelde zich in een groote bournous en, terwijl hij iets bromde van bar weer, ging hij de kamer uit en was spoedig op straat.

Het was een koude, regenachtige Februarij-avond. De wind schudde de ontbladerde iepenboomen op de grachten van Delft met zulk een geweld, als wilde hij ze ontwortelen. De regen kletterde tegen de vensters. De wolken joegen door de lucht en beletten het licht van maan en sterren tot de stad door te dringen. De eenzame lantaarns wierpen een fantastisch schijnsel op de boomen en weer- kaatsten op de steenen.

Na eenigen tijd de natte grachten afgeloopen te hebben, trad hij een winkelhuis binnen.— Is Mijnheer t'huis? — vroeg hij, met de voeten stampende.

— Ja, Meneer, wil u maar boven gaan. Nat weertje, niet waar? — antwoordde de jufvrouw.

De binnenkomende liet tot antwoord een eigenaardig gebrom hooren en vloog den trap op. In een wip was hij boven, tikte aan, en, voor dat de bewoner den tijd had te antwoorden, stond hij reeds midden in de kamer.

— Zoo, Hendrik, ben je daar eindelijk, dat is een wonder, kerel, — sprak de bewoner der kamer tot den binnenkomende, — ga zitten! Degene die sprak was een welgemaakt jongeling van omstreeks twintig jaar, gekleed in een chambreloup en zoo gemakkelijk mogelijk in een voltaire gezeten.

— Wel, kerel, hoe ben je door dat weer gekomen? 't Is bepaald kleppermansweer, hervatte hij, zijn vriend de hand gevende.

— Ja, Frans! antwoordde Hendrik, als ik het er eens op zet, laat ik mij niet door 't weer terug houden.

— Steek een cigar op, — en, terwijl hij een met Havanna's gevulde porte-cigares naar Hendrik toeschoof, vroeg de gastheer, Wil je een glas wijn? Opstaande, ging hij naar de kast en haalde een flesch en een paar glazen, en binnen weinige oogenblikken zaten de vrienden in vrede en eendragt bij elkander onder het genot van een flesch Margaux.

Het was een regt vrolijke kamer, versierd met platen en beelden. In een hoek hing een boekenrekje met net ingebondene deeltjes van de nieuwste Fransche en Engelsche schrijvers. De studieboeken en al, wat tot zwaarmoedige overpeinzingen aan-

leiding kon geven, was in een kastje geborgen. De kagchel snorde gezellig. De modérateur verspreidde haar helder en rustig licht door de kamer, gaf aan alles een uiterlijk van kalmte en noodigde tot stil genot uit. De deur was zorgvuldig gesloten, de overgordijnen zoo naauwlettend toegeschoven, alsof niets van al hetgeen buiten was, die stille rust en dat gevoel van huiselijkheid mogt storen, dat de geheele kamer beheerschte, waar zelfs de gewone straatgeluiden, als indringers, werden buiten gesloten.

— Je bewijst me een dienst door juist van avond bij me te komen, zei Frans. Ik heb me erg verveeld, en had veel lust om naar de opera te gaan, maar die speelt niet: en nu heb ik me op de kroeg zitten vervelen.

— Ja, Frans, dat is mij ook eens overkomen. Ik zat daar langzamerhand zoo wat alleen, en merkte, dat bijna allen bij 't weggaan een poos bij 't billard bleven staan, de een, alsof hij zich afvroeg, wie 't winnen zou; de ander, alsof hij weten wilde, hoe lang of 't nog wel zou duren.

— Daar heb je gelijk aan, riep Frans lagchende: 't verveelde mij woeyend, ik ging dan ook naar me kast en zou haast melancholiek geworden zijn.

— Waarom studeer je niet voor ingenieur, dan hoef je nooit melancholiek te wezen, je verjaagt het geregeld door de differentiaal-rekening. Maar zonder gekheid, waarom lees je niet wat Javaansch?

— Weet je wel, dat het een bittere ironie is, om

tegen jeugd en vrolijkheid van Javaansch te praten ,
antwoordde Frans lagchende.

— Neen, maar wel, dat romans lezen tijdver-
knoeijen is.

— Ja wel! riep Frans en declameerde:

Een vriend, die mij mijn feilen toont,
Gestreng bestraft en nooit verschoont,
Heeft op mijn hart een groot vermogen,
Van Alphen heeft zich niet bedrogen.

Met veel beteekenend gebaar tegen Hendrik, die
op de pijp van zijn huissleutel fluit:

Want, Hendrik, zeg me, heb ik 't mis
Dat zulk een vriend vervelend is!

— En ik zeg, dat, als je weêr gaat rijmen, dat
ik dan een hondefluit ga koopen, zeide Hendrik.

Daar Frans eenige malen naar de bewuste kast
ging om er iets uit te halen en op tafel te zetten,
werd het gesprek vrolijker. Eindelijk kwamen zij
op teedere kwesties.

— Ja, Frans, je moest maken dat je eindexamen
deed. Engageer je, en, heb je 't radicaal, ga dan ge-
trouwd naar de Oost.

— Neen, dat nooit. Denk je bij geval, dat ik
met me vrijheid verlegen ben. Buitendien, ik heb
nooit een meisje gekend, dat mij een heelen dag
kon boeijen, antwoordde Frans cynique, bedaard
zijn glas ledigende.

— Maar als je oud wordt?

— Bah! tegen dien tijd krijg ik misschien ambitie
en voel me gelukkig, als ik een ridderorde krijg.

De vrienden praatten nog eenigen tijd door, tot Hendrik, misschien door de vlugt, die zijn geest begon te nemen, misschien door den wijn, dien hij gedronken had, de kamer te eng vond en de straat op ging. Zingende ging hij naar zijn kamer, en, hoewel zijn gezang soms die luidruchtigheid bereikte, welke de Delftsche politie berispelijk acht, zoo kwam hij toch behouden t'huis en sliep den slaap eens regtvaardigen.

II.

Op een der romaneske plekjes van Gelderland staat het buitengoed Steenhorst. Wanneer men van den grooten rijweg door het breede hek de oprijlaan langs gaat, dan staat men regt voor het groote heerenhuis, dat zich achter de eiken verschuilt.

Geen wandelaar zal echter deze laan opgaan, zonder links en regts te zien naar de bloemen, die hem lokken door hunne geuren, de veranda's, met kamperfoelie en clematitis begroeid, en de vijvers met hunne fonteinen, wier wateren weërkaatsten in de stralen van een heete Julijzon. Dan zal hij ook in de verte de moestuinen en boomgaarden zien, die aan dat alles het voorkomen geven van een klein paradijs, geschikt om aan al de behoeften der bewoners te voldoen.

Indien men, na de laan afgeloopen te zijn, het huis ingaat, dan komt men door de vestibule in een ruim vertrek, dat tot huiskamer dient. Daar

bevinden zich de bewoners, Mijnheer en Mevrouw de Boge met hun nicht Marie.

Mijnheer is een zeer respectabel man, tot dien onbepaalden leeftijd gevorderd, welke men een zekere noemt.

Mevrouw de Boge is in uiterlijk zeker een contrast van Mijnheer: zoo groot en zwaar gebouwd, als hij is, zoo tenger en teer is zij. Mogt zij al niet zoo geleerd zijn, als velen onzer jonge dames; mogt zij al niet op een kostschool vreemde talen geleerd hebben van secondantes, uit die vreemde landen geboortig, en daar overladen zijn met rekenkunst, aardrijkskunde en de beginselen van meetkunst en zielkunde, — toch was zij een verstandige vrouw.

Marie, de derde persoon, was een twintigjarige schoone, die, ouderloos, in Mevrouw de Boge een moederlijke vriendin had gevonden.

— Ik zal blij zijn, als Hendrik komt: ik vrees maar, dat hij nog eenige dagen blijven zal om te studeren. Waarlijk, ik geloof, dat hij te veel studeert, — sprak Mevrouw met moederlijke zwakheid voor haar eenigste kind.

— Neen, wees daar niet bang voor, in zijn brief stond, dat hij bepaald dezen dag komen zou, — antwoordde Mijnheer.

— Hij brengt immers zijn vriend meê?

Marie begon eenigzins nieuwsgierig te worden, maar, met de dochteren Eva's de eigenschap gemeen hebbende van steeds hare geheimen te bedekken, bukte zij haar hoofdje te dieper over het borduur-

raam en werkte te sneller, overtuigd, dat zij het antwoord even goed zou hooren.

— Ja, die zou hier komen logeren, antwoordde Mijnheer, de logeerkamer is toch in orde?

— Wel zeker, ik heb alles in gereedheid laten brengen.

Een tilbury reed onder de kastanjeboomen van de oprijlaan regt op het heerenhuis aan. Een knecht kwam om de teugels over te nemen, en onder het vragen „is de familie thuis?“ stapte onze bekende, Hendrik, uit de tilbury, spoedig nagesprongen door Frans.

In een oogwenk waren zij de vestibule uit, en kwamen in de kamer.

Frans werd terstond aan de familie gepresenteerd, hij ging regt naar Mevrouw de Boge toe onder het fluisteren van eenige complimenten, niet luid genoeg om verstaan te worden en te luid om ongehoord voorbij te gaan. Mevrouw antwoordde hem met een kleine neiging. Vervolgens werd Frans voorgesteld aan Mijnheer de Boge, die hem hartelijk welkom heette op Steenhorst, en ten laatste ook aan Marie.

Na een kort gesprek bevond Frans zich op zijn gemak. Het uiterlijk en de conversatietoon van den Heer de Boge deden Frans al spoedig den beschaafden man ontdekken en deden hem bij zich zelf opmerken, dat deze buitenbewoner niets had van die ruwheid, welke zoo vaak doorgaat voor goedhartigheid.

Mevrouw nam hem geheel in: die lieve zachte manieren, die fijne tact deden hem terug denken aan een tijd, toen hij ook een moeder had. Die gedachte bragt hem een oogenblik in een melancholieke stemming. Maar het was ook maar een oogenblik: onwillekeurig bragt hij zijn oog op Marie, en zij namen een andere rigting. Haar lief voorkomen boeide hem, zoodat hij de oogen niet van haar afwendde, voor een blos op Marie's wangen hem zeide, dat hij te ver was gegaan.

Eenige oogenblikken later kwam de knecht melden, dat het eten opgedaan was. Men ging aan tafel: en, was Frans nog niet op die hoogte van gemeenzaamheid, welke zoo veel bijbrengt tot de gezelligheid, dan was het hier de geschiktste plaats er toe te komen. De twee jongelieden deden eer aan de tafel, een lange rid had hen er regt geschikt voor gemaakt.

Toen allen na het middagmaal een oogenblik dat gevoel van rust en voldoening hadden gesmaakt, dat men immer na een goeden maaltijd ondervindt, en de heeren hun deserteigaar bijna hadden opgerookt, stelde de Heer de Boge een wandeling voor, om de gelegenheid te hebben, zijne broeikassen en zijn oranjerie te laten bewonderen.

Het gezelschap stond op en ging den tuin in. Frans bood de arm aan Mevrouw, voor hen ging Mijnheer, naast hen gingen Hendrik en Marie, somtijds fluisterende, dan eens lagchende, nu eens stoeijende, dan weêr pratende. Frans ontging geen

der bewegingen van Marie. Telkenmale zag hij haar steelswijs aan: maar hij matigde echter de vrijmoedigheid van zijn blik, toen hij een glimlach op het gelaat van Mevrouw de Boge bemerkte.

Toen hij s'avonds op zijn kamer gekomen was, dacht hij eenige oogenblikken over den afgeloopenen dag na. Hij gevoelde het regt aangename van dien huiselijken kring en zou zich gelukkig geacht hebben, er immer te kunnen blijven. Hij dacht aan Marie, kon zich niet begrijpen, dat hij niet meer tot het lieve meisje gesproken had, en voelde zich weemoedig gestemd bij de gedachte, dat hij reeds veertien dagen later afscheid van haar moest nemen. Zulke gedachten deden zich beurtelings bij hem op, gesierd door die jongelings poëzij, die in hem was, en hij beloofde zich in dien korten tijd schadeloos te zullen stellen.

Eenige dagen later ging de familie een avondwandeling in de omstreken doen. Mijnheer excupeerde zich, omdat hij nog eenige brieven te schrijven had, te meer, daar de dames ieder een cavalier hadden.

Hendrik presenteerde de arm aan Mama, omdat hij gaarne het een en ander met haar besprak. Er bestaan voor een student toch dikwijls zaken, waarover hij liever eerst met Mama spreekt.

— Mejufvrouw, mag ik u mijn arm presenteren? sprak Frans, die in spijt van het hem eigene *laisser-aller* zeer eerbiedig was.

— Met genoegen! antwoordde Marie, haar arm in die van Frans leggende.

Het gezelschap ging op weg: en, na de eerste algemeene woordenwisselingen over den schoonen avond en de fraaije omstreken, raakten de beide paren in een afzonderlijk en druk gesprek.

— Ja, Mevrouw, — sprak Frans in antwoord op een zeggen van Marie, — Java is een heerlijk land, die opeenvolgende heldere dagen, die nachten met haar liefelijk sterrelicht vindt men hier niet. In zulk een land moet men gelukkig zijn, als... als....

— Nu, als....? vroeg Marie.

Frans had met vuur gesproken, de schoone avond en, meer nog, het hem dierbare bijzijn hadden hem meêgesleept. Hij vreesde, dat hij te veel had gezegd, en vond zich zelf allerdomst, toen hij vervolgde, — Als men niet te veel betrekkingen achter laat.

Hij vervolgde het gesprek wel, maar kon voor hun t'huiskomst zijn gewonen toon niet meer vatten.

Toch hield hij de belofte, die hij zich den eersten avond van zijn verblijf op Steenhorst gedaan had, en won meer en meer de liefde en achting van Marie tot op den avond voor zijn vertrek.

Het was een koele zomeravond. Helder scheen de maan aan den met sterren bedekten hemel. Hier en daar zag men een wolkje, dat zich beurtelings scheen uit te zetten en in te krimpen. Schooner avond had men zeker niet kunnen vinden voor het afscheidsfeest, dat Mevrouw de Boge aan

haar zoon gaf. Al wie nog levenslustig was van de naburige buitenplaatsen, was er tegenwoordig. Allen vermaakten zich en dansten in vrolijke rijen op het plein voor het huis op de maat van een levendige dansmuziek.

Op een rustieke bank zat Marie, bij haar stond Frans. In de nabijheid hoorde men het vreugdegeschater der feestvierenden, met de muziek vermengd. Men zag slechts een flauw schijnsel van de illuminatie op het voorplein.

— Marie!... sprak eindelijk de jongeling na een pijnlijk stilzwijgen, Marie!... Meer kon hij niet uitbrengen.

Daar stond hij nu, die fiere, op eigene krachten steunende, jongeling, die nooit aan eigen minderheid geloofd had: hij, die steeds het woord gevoerd had op zijn dispuut en in de vergaderingen van het corps, hij stond verlegen. Hij kon verscheidene oogenblikken niets uitbrengen. Eindelijk vatte hij moed. — Marie, ik heb je lief, sprak hij, zeg, dat je ook iets voor mij gevoelt.

Marie sloeg hare oogen neêr en sprak een naauw hoorbaar ja.

Dat woord was in staat Frans al zijn moed weder te geven, en een kus bezegelde dit eenvoudig en rein verbond.

. . . . .
Den volgenden dag vertrokken Frans en Hendrik naar Delft.

III.

Het was een van die avonden, welke zoo menigmaal een drukkenden Junijdag volgen. Op het balkon der societeit zaten eenige jongelui het dolce far niente te genieten. Terwijl er nu en dan een aardigheid gedebiteerd werd, rookten zij een cigar, maar zelfs daarin was een rust en langzaamheid, een lazaroni waardig.

— Weet ook iemand, waar Frans zit? vroeg er een uit het gezelschap, melancholiek de rook van zijn cigar nastarende.

— Hm! die zit vast weer te blokken, antwoordde een ander, 't was vroeger zoo'n vrolijke vent, maar de tijden veranderen, en met een zucht leegde hij zijn glas.

Terwijl zat Frans op zijn kamer, maar hij blokte niet. Wel hingen er over zijne lievelingsplaten enorme kaarten, wel was zijn tafel bezet met schrijfgereedschap en boeken, wel moest hij uit dien chaos van geleerdheid den volgenden dag een geregeld geheel leveren, een geheel, in staat den toets van een examen door te staan, — toch blokte hij niet.

— Ik zie er geen kans op, hoor, sprak hij tot zich zelf, beroerde historie. Ze kunnen je wel zoo veel vragen, dan weet je 't niet: dan zegt er een, vast los geleefd? Jawel! — Liederlijk? Wel zeker! Weet niets! Zal nooit iets weten! en dan komen er ezels door, die je naderhand condoleren. Dan moet je je nog groot houden ook..... Was ik vroeger

begonnen 't aan te pakken..... Wat zal Marie denken! Ja, als 't dat niet was, gaf ik er niets om..... Was ik maar niet geëngageerd.

En, door de koortsachtige hitte van zijn verbeelding, was hij er reeds aan toe, dat te verwenschen, wat hij als zijn grootst geluk had beschouwd, wat hem naar het goede had doen streven, en kracht had geschonken om zijn studie met moed aan te grijpen.

— Neen! zeide hij, dat niet. Ik hoef immers geen examen te doen. Maar waarom zou ik 't laten, ik ben immers niet ten achteren, de commissie zal zoo kwaad niet zijn. Maar 't blijft toch een kwaad geval.

Hij bleef een poos zitten, tot hij een lastige kwestie in de gedachten kreeg, opstond, een boek opnam, na veel doorblaren het weer wegwierp, tot zijn geruststelling het manuaal hervatte en naar bed ging.

Den volgenden ochtend kleepte hij zich met zorg en ging, uiterlijk kalm, naar de akademie.

Daar stonden verscheidene jongelui hem af te wachten, allen groetten hem vriendelijk.

Hij werd geroepen, legde zijn examen af, en werd na den afloop in de receptiekamer gelaten.

Hij wenschte zich een mijl diep in de aarde. Een angstige spanning heerschte onder de wachtende jongelui.

— Heeft hij 't goed gemaakt? werd er door verscheidenen gevraagd aan hen, die tot het audi-

torium behoord hadden. — Ja 't ging goed, en..... het verdere antwoord ging verloren door den klank der bel. De deur ging open. Frans verbleekte, hij moest verschijnen.

De jongelui zagen de commissie aan, alsof de verschillende leden zoo vele barometers waren. Een der heeren, met een donker uitzigt, voor wien Frans het meest bevreesd was, omdat hij zoo ernstig gekeken had, kon zijn tevredenheid niet verbergen: anderen zagen hem vriendelijk aan, en de president verklaarde, dat de commissie tevreden was.

Frans duizelde, maakte een buiging en stapte de kamer uit.

Daar wachtten hem de jongelui. Dat was een handegegeef, een verward spreken, een luid hoe-rah, een gejoechjach. Een der luidruchtigsten, zich niet kunnende beteugelen, gaf Frans een tik op den hoed, zijn voorbeeld vond navolging, nagejuicht door de menigte, vloog Frans heen, gevolgd door eenigen zijner vrienden.

Op zijn kamer gekomen, werd er op nieuw gefeliciteerd, op nieuw werden er handen gegeven.

— Mijnheer, sprak Frans, aan het schelkoord trekkende, wat zal u gebruiken, madera?

— Mijnheer, ik feliciteer u wel, sprak de jufvrouw, binnenkomende op het oogenblik dat de bel overging. De goede vrouw was aangedaan en zette het blad met glazen, dat zij uit voorzorg mede gebragt had, neêr, toen Frans haar in overmaat van vreugde de hand reikte.

— Mijnheeren! op 't goed succes van Frans en van ons allen, riep Hendrik, zijn glas opheffende, Daar gaat hij.

Allen salueerden.

Langzamerhand kwam er meer drukte, vermeerderde de rook, nietegenstaande de wijdgeopende ramen; en nam het aantal toe, dat te gelijk sprak, hoewel er minder luisterden.

— Frans! riep een der gasten, — Frans, herhaalde hij, wat heb je 't er goed afgebragt, kapitaal hoor! Daar ga je!

Frans luisterde naar Hendrik, die op de vensterbank zat, en vertrouwelijk over zijne oudelui en zijn nicht sprak: maar, bij 't woord examen, misschien had hij het andere niet eens gehoord, dronk hij met tevredenheid zijn glas uit.

— Ik liep, vertelde een ander, op een avond met Gustaaf langs de Voorstraat...

— Goe-morgen Willem! sprak een heer met knevels, den spreker in de rede vallende, om met hem een lijntje te trekken.

— Merçi! daar ga je! antwoordde Willem. De geknevelde heer schonk de glazen weêr vol en Willem vervolgde,

— Toen we een standje zagen.

— O, ze is bepaald een knappe meid, hoor! sprak een der vrienden, die zijn pet had opgehouden.

— In een steeg, en de menschen die..... vervolgde Willem.

— Laatst was ik bij haar, fluisterde de petdrager geheimzinnig, en toen zei ze....

— In een steeg? vroeg een jong student, die uit beleefdheid naar de twee verhalen te gelijk had geluisterd en door de madera nog meer in de war was gebragt.

— Wat steeg! Je moest me niet voor de gek houden, donderde de man onder de pet.

— Zeg, Piet, wat krijg je een groffe stem! riep iemand, die zelf een stem had als een omroeper, tegen den petdrager.

— Meneerrr! je moest je aanmerkingen voor je houden. Ik ben er niet mee gediend, sprak Piet.

— Daar heb je ongelijk aan, klonk de omroepersstem.

— Ongepast! Meneerrr! brulde Piet.

De omroeper begon te zingen:

Schau der Herr mir an als König

Maar ziende, dat Piet wezenlijk kwaad werd en dat bewees door in zijn drift eenige glazen van tafel te stooten, wat een algemeene verwarring veroorzaakte, dronk hij met hem af: waarop Piet den jong student naar zich trok en 't mystieke verhaal voortzette.

— Meneeren! ik drink op de gezondheid van Frans! riep de omroepers stem. De meesten dronken hunne glazen uit: maar degenen, die interessante verhalen deden, wilden zich liever voor hunne hoorders opofferen en zetten hun verhaal voort.

— Waar zit Frans? vervolgde hij.

Iedereen zag om, en juist kwam Frans weer binnen.

— Waar heb jij gezeten? vroeg de geknevelde.

— Heb je aan je meisje geschreven? vroeg Willem.

— Ga je 't afleggen? riep de omroeper te gelijker tijd.

— Dat zal morgen misschien vroeg genoeg zijn, antwoordde Frans lagchende.

Elk oogenblik nam het geraas toe, totdat Hendrik opstond, het woord verzocht, en, na lang met ernst over den rand van zijn glas gekeken te hebben, het met overtuiging leegde, verklarende, dat men terstond met de vier moest uitrijden.

Een daverend gejuich beantwoordde dit voorstel, sommigen dronken op zijn gezondheid, anderen gingen zoo ver, dat zij hem voor geniaal verklaarden.

Na een half uur, dat alleen diende om het aantal leege flesschen wonderlijk te doen vermeederen, reed het gezelschap uit.

. . . . .

Het was een lieve en vrolijke kamer: de teedere grijze kleur van het behang, de levendige tinten in het tapijt, de psyché op de sierlijke kaptafel, de heldere witte gordijnen van het ledikant, de étagère met kleine sieraden, de overal zichtbare netheid zeiden, dat het de kamer van een meisje was.

Marie zat voor het geopende venster en mij-

merde. De ondergaande zon wierp hare laatste stralen op de Geldersche landouwen, en gaf een rozetint aan het vertrek. De geheele natuur was in kalmte en rust. Enkele runderen lagen in de weide uitgestrekt, en slechts nu en dan werd de stilte afgebroken door de grieto, die, beurtelings steigende en dalende, haar eentoonig gezang deed hooren. Hier en daar zag men het golvende graan treurende hare volle halmen naar de aarde buigen. Enkele landlieden gingen langs het kronkelende voetpad naar hunne woningen om daar de uitspanning en rust te genieten, die den afgeloopenen arbeid hun zoet deed zijn.

Zij mijmerde, haar zachte en heldere oogen staarden op het kalme schouwspel voor haar. Nu en dan zag zij ernstig en onrustig. Kon het ook anders, haar Frans moest immers een gewigtig oogenblik doorstaan. Zij wist niet juist den dag, maar toch moest het een van dezen wezen. Reeds twee ochtenden was de tuinman vergeefs naar de post geweest, er was geen brief.

— Misschien heeft hij zijn examen reeds afgelegd, dacht zij, misschien is hij reeds op weg, wat zal hij gelukkig zijn, — en, als hij afgewezen werd.... een schaduw van smart kwam bij deze gedachte over haar aanminnig gelaat... — Maar neen, dat kan immers niet, hij afgewezen, hij... Zij stelde zich Frans voor in al de kracht van zijn liefde voor haar, en hare oogen helderden weder op.

— Binnen! riep zij, toen er aan de deur getikt werd.

Een dienstmeisje trad binnen, haar een brief overreikende, die ingesloten was geweest.

Marie's hart klopte sneller, zij las:

Lieve Marie!

Gelukkig ben ik door mijn examen gekomen. Hoe kan ik u zeggen, wat ik gevoel. Ik weet het niet. Ik ben geheel verward, en toch voel ik mij herschapen. U alleen dank ik daarvoor, zonder uw liefde was het mij onmogelijk geweest. Menigmaal hebt gij er aan getwijfeld, als ik u zeide, hoe ik door u alleen een ander mensch ben geworden. Toch is het zoo. Uw beeld is mij altijd nabij geweest, door u waardig te willen zijn, heb ik gestreefd naar het goede, in uw liefde heb ik de kracht daartoe gevonden.

Spoedig kom ik over, en hoop mijn schoonste belooning uit uw mond te hooren.

Uw hartelijk liefhebbende
FRANS.

— M. —

JONG STUDENTJE.

Jongh studentje, die je schooltje
Pas verlaten hebt, wat jooltje
Volgt nu op de strenge tucht,
Wat een leven, wat een pretjes
Smaekje door je schalcksche zetjes,
Steeds vermengd met klucht op klucht.

Zeghme, heertje! dat zoo olik
Levenslustigh zijt en vrolik,
Jeugdig laghend, vol van geest,
Waarvan magh je dat geschieden,
Daar men toch bij de andere lieden
Stemmigheid in de aanblick leest?

Zwemje in lachjes en genughjes?
Leeft uw geest in zoete klughjes?
Springt uw zieltjen in uw lijf?
Erfje niet als heil en zegen?
Kwamje nooit geen beeren tegen?
Is je beurs van popjes stijf?

Eetje oesters en pasteetjes?
 Drinckje nooit je wijn bij beetjes?
 Loopje in doncker langs de straat?
 Zinghje aan 't raam van lieve meisjes,
 Rustend al in zoete peisjes?
 Blijft je zingen zonder baat?

Drinckje altijd fijne wijntjes?
 Ga je dickwijls met de trijntjes
 Naar 't genoeglick 's Gravenhaag?
 Ga je langs de straat flaneren?
 Lijkje op de grootste heeren?
 Benje tot het heengaan traag?

Zegh het aan de oudre heeren,
 Laat hen ditmaal van je leeren,
 Wat je altijd blij doet zijn,
 Leer hun ook hun jeughd genieten,
 Om geen spookbeeld zich verdrieten,
 Niet en jaegen naar een schijn!

DE RUINE RABOLTSBURG.

Het stadje Ribeauvillé ¹⁾ ligt in een der verrukkelijkste streken van den Elzas, in een vruchtbare kom, omzoomd door boschrijke bergen, die zacht glooiend in elkander loopen en zoo het lieve stadje met nog eenige dorpen en gehuchten van de wereld afzonderen.

Het klimaat is er zacht, zonder het frissche en verkwikkende van Noordelijker streken te missen: het volk is er gul, vrolijk en openhartig, en heeft, trots alle staatkundige veranderingen, zijn taal en nationaliteit tot heden toe bewaard.

Ik heb er dikwijls over nagedacht, waarin toch voor mij de aantrekkelijkheid van die streek ligt; waarom toch elke dag, daar gesleten, zoo onver-

---

¹⁾ Ribeauvillé is een Fransche verbastering van Raboltsweiler: dat was vroeger de naam van het stadje, naar hare graven zoo genoemd.

getelijk, elke schrede, daar gezet, zoo onuitwischaar in mijn geheugen gegrifd is. Immers ik miste bij die schoone natuur den overvloed van het maatschappelijke leven, als het bonte gewoel van reizigers uit alle streken, de bedrijvigheid van groote steden met hare kunstgewrochten en paleizen, die er zich, om zoo te zeggen, opdringen, het genot van zoo vele gemakkelikheden, als concerten en opera's. Zelfs de familie, die mij in haar schoot had opgenomen, hoe vriendelijk, hoe hartelijk ook, kon alleen dien indruk, die stemming niet te weeg brengen.

Verliet ik de gastvrije woning om mij in de heerlijke streek te verlustigen, dan werd mijn oog wel door de bergen belemmerd, maar, het is zonderling, ik gevoelde nimmer eenige begeerte om hetgeen er buiten lag te zien: het scheen, als riepen zij mij toe, dat de kleine plek, waarop ik mij bevond, een wereld op zich zelf uitmaakte, één eden was.

Bij elken oogopslag werd mij dat ook duidelijker. Dáár, waar eike- en kastanjebosschen elkander niet meer afwisselen, schiet de wijnrank welig op en omhelst vurig met zijne duizende armen den stok, terwijl hij zorgzaam zijn donker gebladerte uitspreidt, om zijn vrucht tegen de felle zonnestralen en den regen te beschermen. Heldere bergstroomden storten met een woest gedruisch neder, doch, eens in het dal gekomen, dan vertragen zij hun loop, en de golfjes maken al stoeijende duizende

bogten door de vruchtbare vallei, als wilden zij hun lievelingsoord nimmer verlaten.

Geen wonder dan ook, dat de Elzas zoo lang de twistappel is geweest van de koningen van Frankrijk en de keizers van Duitschland. Dit dal alleen was een parel aan hun kroon.

Hoe schoon moeten deze streken in de middeleeuwen geweest zijn, toen de ridders haar in al de pracht van hun grootheid bewoonden; toen in die oude bosschen de jagthoorn weêrgalmde om de ridders met hun bonten stoet van vrouwen en knapen tot de gevaarlijke jagt te roepen, en zij onder het hinneken en blaffen van paarden en honden al joelende uiteenstoven; toen de natuur zich daar nog in haar eigendommelijke woestheid vertoonde.

Niets is ons uit dien reuzentijd overgebleven, dan vervallene torens en muren, die het oog daar overal ontwaart. Twee ruïnen trokken vooral mijn aandacht door de bijzonderheid, dat zij zich op den rug van denzelfden berg boven elkander verheffen. Zij zijn de overblijfsels van twee ridderkasteelen, waarvan het bovenste later schijnt gebouwd te zijn dan het onderste, en die het volk kortweg Groot- en Klein-Raboltzburg noemt. Zeer aangenaam is het mij, u de geschiedenis dezer ruïnen als een herinnering uit die streken mede te kunnen brengen.

I.

Trotsch en statig verhief zich in de dertiende eeuw het kasteel van graaf Rabolt, daar waar wij thans met weemoed de ruïne Klein-Raboltsburg ontwaren.

De graaf was even als zijne voorouders de trouwe vassal des keizers en de vader zijner onderdanen. Een zeventigtal jaren en vele rampen hadden zijn hoofd grijs gekleurd en eenige onuitwischbare sporen op zijn edel gelaat gedrukt: maar zijn gestalte was fier, en zijn gang nog vast, als die van een jongeling.

Zijn eenige zoon was in een tornooi gesneuveld en zijn echtgenoot stierf bij de geboorte van haar eenig dochttertje. Deze verliezen hadden diepe wonden in Rabolt's hart geslagen, en telkens, wanneer de zon met hare laatste stralen een gloed wierp op zijn aangezicht, dan dacht hij, dat hij haar wel niet meer zou zien opkomen, en blikte met verlangen hemelwaarts naar hen, die hij nog altijd betreurde. Dan verliet Maria haar lievelingsbezigheden om zich vertrouwelijk bij haar vader neder te zetten: en haar schoone mond fluisterde vertroosting, die den grijsaard spoedig zijn gewone opgeruimdheid teruggaven.

Maria was het evenbeeld van haar overledene moeder: zij was een engel van deugd en aanvaligheid. Menig ridder, met roem beladen, had reeds

om haar hand gedongen, maar zij had die geweigerd. Zij was de steun van haar ouden vader en wilde hem in zijne laatste dagen niet verlaten. Haar eenig genoegen was het geluk van hare evenmenschen. Wanneer zij bij schoon weder het kasteel verliet om de bewoners van Raboltsweiler te bezoeken, dan werd zij door hare onderdanen feestelijk ingehaald: en, wanneer zij den berg op naar het kasteel terug keerde, dan staarde de dankbare menigte haar na, tot zij verdween: en menige zegenwensch steeg uit de nederige stulp voor haar ten hemel, want overal, waar haar bevallige gedaante had gezweefd, daar waren wonden geheeld en zorgen verzacht. Na zulke dagen kwam zij, met een glans van innig genoegen op het gelaat, bij haar vader terug. Deze omhelsde haar dan hartelijk en zijn hart gloeide van vreugde bij het verhaal van den afgelopen dag.

II.

Niet ver van Raboltsburg woonden twee jongelingen van oude en edele afkomst, Ulrich en Godfried. Ofschoon zoons van dezelfde ouders, hadden zij zeer uiteenlopende karakters. Ulrich, de oudste, was trotsch en hoogmoedig, en er was geen wandaad waartoe zijne nimmer getemperde driften hem niet konden brengen. Hij was de lieveling zijns vaders geweest om de beradenheid,

die hem reeds als jongen kenmerkte: en deze had hem dan ook grootgebracht in de vooroordeelen van dien tijd. Godfried bragt bij zijn geboorte een zwak gestel mede, dat een nadeeligen invloed op zijn ligchamelijke ontwikkeling had. Hij leerde met moeite het harnas dragen, en als jongeling pas zwaard en lans behandelen. Daarentegen had zijn moeder, aan wier leiding hij voornamelijk was overgelaten, in hem alle deugden aangekweekt, en hij was bemind bij ieder die hem kende. Hunne ouders werden hun vroegtijdig door den dood ontruk, en dat was beider ongeluk. Godfried werd afhankelijk van zijn broeder: Ulrich kwam door het regt van eerstgeboorte in het bezit van alle voorvaderlijke goederen. Toen begon hij zijn onafhankelijkheid te gevoelen, en zijn overmoed kende geen palen. In een afgelegene zaal hield hij nachtelijke feesten: het gevloek en de vuistslagen der bachanten en het geraas der wijnkannen weêrgalmden door de sombere gewelven, terwijl de nachtvogels hunne hollen verlieten en onrustig om het kasteel rondfladderden.

Zoo verbraste Ulrich zijn erfgoed. Elke nieuwe uitspatting vorderde nieuwe opbrengsten van zijne onderdanen: en, bragten zij die niet gewillig, dan gebruikte hij geweld, verwoestte moedwillig hunne gronden, ja, koelde zijn wraak op vrouwen en kinderen. Godfried zag met afschuw de onregtvaardigheden zijns broeders, maar zijne verwijtingen werden door Ulrich bespot, met vloeken en bedreij-

gingen bejegend. Om twist en haat te vermijden, moest hij, bij al wat hij zag, zwijgen, en verbeidde angstig de toekomst, die dreigend hare klauwen omhoog hield, om zóóveel verkwisting, zóóveel overmoed met ellende en vernietiging te straffen.

Op zekeren avond had Godfried zich op zijn legerstede geworpen. Akelig klonk hem het gedruisch van woeste uitgelatenheid in de ooren. Door een verkwikkende slaap voor een wjl aan zorg en verdriet ontruikt, wekte hem te middernacht de tred van gewapenden. Een slag met een ijzeren vuist verbrijzelde de deur. Ulrich trad, een toorts in de hand, waggelende binnen. Zijne stappen deden grond en muren dreunen, en het gekletter der wapens tegen zijn zwaar harnas bewees, dat een of ander wreed plan op til was. Godfried rees verschrikt op en hoorde de volgende woorden:

— Broeder, sta op, ten strijd. Het wordt tijd, dat wij uit onzen droom ontwaken. Mijne middelen zijn uitgeput. De boeren weigeren elke schatting en staan tegen mij op. De voorzigtige reiziger vermijdt onze streken, bevreesd voor het lot zijner voorgangers. — Ha! hoe velen hebben mij hunne schatten gebracht! — Maar wij zijn edellieden. De schande der armoede mag ons deel niet zijn. Daarvoor gaf God ons het zwaard. Al wat onder zijne slagen valt is ons! Welaan dan, werp u in het harnas, dadelijk overvallen wij Raboltsburg, plunderen het, en dan wacht ons overvloed en geluk! Rabolt mag dankbaar zijn, mij zijn dochter te geven en zijn leven

te redden, en, als de graauwkop ter helle vaart, dan is het kasteel en het rijke dal mijn!

Godfried was verontwaardigd over die roekelooze taal en zeide:

— Neen, Ulrich, dat gij uw eigen goed verkwist, uwe onderdanen als een bloedhond uitzuigt, dat gij uw naam, den mijnen en dien van ons oud geslacht schandvlekt, dat is onvergeeflijk en misdadig: maar, nu gij een bloeiend riddergoed wilt overmeesteren om te zwelgen te midden van het gejammer van zoo vele ongelukkigen, die gij als tyran beheerscht, nu gij uw bevleete hand wilt slaan aan een edele jonkvrouw, nu zweer ik u bij den Allerhoogsten, dat ik u niet meer als mijn broeder erken, uw vijand zal zijn, tot gij weer den naam van mensch en ridder zult verworven hebben, en....

— Houd op met die wijventaal! riep Ulrich verwoed. Hij stampte op den grond en beval den binnenkomenden voetknechten Godfried te binden en hem te verwijderen.

— Gij gebiedt mij, Ulrich, te zwijgen en laat mij kluisteren, het is wel: maar ontvang mijn laatsten raad. Raboltsburg is klein en onaanzienlijk, maar de graven waren van de vroegste tijden af de weldoeners en vrienden hunner onderdanen. Zij hebben hun slot zoo laag op de helling van den berg gezet om hunne boeren in alle omstandigheden te kunnen bijstaan. Maar, al ligt het laag, gij zult er vijanden ontmoeten, die geduchter zijn dan

dikke muren en hooge torens. Overweeg dus wél wat gij doet! Mislukt de onderneming, dan bekoopt gij het met den dood, en ik moet dit land verlaten om elders onbekend te sterven! Ik heb u voor alles gewaarschuwd, gij kunt thans doen wat gij wilt!

Ulrichs oogen schoten vonken van woede en haat. Hij keerde hem den rug toe, en een gebiedende wenk was voor de dienaren het bevel om Godfried te verwijderen. Zij sleepten hem uit het vertrek. „Bewaak hem wél“, donderde het achterna, toen zij hem op den killen vloer van een onderaardschen gang nederlegden.

Kort daarop hoorde Godfried de manschappen over de valbrug trekken, en het allengs verflaauwen van het getrappel der paarden bewees hem, dat de stoet het kasteel had verlaten om het beleg voor Raboltsburg te slaan.

Zoo werd deugd en regtvaardigheid door menschen beloond!

III.

De nacht had haar donkeren sluijer over het dal uitgespreid, het geluid van menschelijke stemmen verflaauwde, en, behalve het gekerm van een zieken grijsaard en het gefluister der arme wees, die een vurig gebed ten hemel zond, heerschte er diepe stilte over de geheele natuur. Nu en dan kwam

een groepje sterren door de wolken te voorschijn, en de maan verschuilde zich dan om hare zusters met te meer glans te doen flikkeren.

Toen stond Maria bij haar vader op het balcon van Raboltsburg en staarde, diep getroffen, in het dal neer, waar boomen, velden en huizen, als door een tooverstaf, nu eens duidelijk te voorschijn kwamen, dan weer door de schaduwen weggevaagd werden.

— Welk een schoon landschap, fluisterde Maria, het stilzwijgen afbrekende. Waarlijk, als geluk en vrede niet onder deze landlieden woonden, dan zou de nacht niet zoo kalm over hen nederdalen!

— Gij hebt gelijk, sprak de grijsaard. Ik voel mij gelukkig, wanneer ik bedenken, dat mijne voorouders alles, wat ons thans omgeeft, in het aanzijn geroepen hebben, en dat ik hun waardige opvolger ben geweest, zoo lang God mij het leven schonk. Ook gij, Maria, hebt u, als aanstaande gebiedster, de liefde mijner onderdanen verworven. Ik zou ook, wanneer God mij opriep, gerust mijn hoofd neêrleggen: echter ik heb nog één wensch, dat gij een beschermer mogt vinden, die, uwer waardig, u en deze goederen vrijwaarde voor geweld en overheersching.

Maria bloosde bij deze woorden, zij had in haar kinderlijke onschuld nooit zoo diep over de toekomst gedacht.

De torenwachter verkondigde het uur van middernacht, en de graaf trok zijn dochter zacht door

de groote deuren van het balcon naar binnen, en beiden begaven zich te rust.

Maria deed vergeefsche pogingen om hare oogen te sluiten. Akelige beelden vervolgden haar. Telkens wanneer haar gemoed tot bedaren kwam, dan ontwaakte zij met een angstig gevoel uit haar sluimering. Toen de maan aan den horizon verdween, verliet zij met spoed haar slaapvertrek om bij haar vader de eenzaamheid te ontwijken, die haar voor het eerst zoo onverdragelijk voorkwam. Rabolt was verwonderd over Maria's ongewone angst. Hij schreef die toe aan een of ander fantastisch schadwspel, dat zij in de duisternis had gezien, en dat haar jeugdige verbeelding misschien tot een schrikbeeld had vervormd.

Eensklaps klonk het alarm door het kasteel. De graaf sprong verschrikt op, en verliet, het zwaard in de hand, het vertrek. Een getrouwe kwam hem buiten adem berigten, dat een talrijke bende het kasteel had omringd en bij verrassing had willen innemen, maar dat voor het oogenblik het gevaar was geweken, daar de poorten bewaakt en de torens met manschappen bezet waren. De graaf gaf daarop de noodige bevelen tot versterking, en keerde terstond terug om Maria gerust te stellen. Zij zat reeds doodsbлек en met ongeduld op hem te wachten.

— Wees gerust, sprak hij, geen vorst ter wereld zal ongestraft den vrede van mij en mijne onderdanen stooren. Verlaat dit vertrek niet zonder

mijn uitdrukkelijk bevel, opdat geen ongeluk u treffe.

Daarop verwijderde hij zich om de verdediging van Raboltsburg zelf te besturen. De muren van het kasteel dreunden van het geweld der stormrammen, de poorten kraakten onder de ontelbare slagen van zware knodsen en houweelen, terwijl de ladders, honderdmaal door de belegeraars aangelegd, even zoo dikwijls door de belegerden werden omvergeworpen: de strijders waren woedend, een brullend krijgsgeschreeuw weêrklonk door het gansche dal.

Intusschen ontwaakten de bewoners van Raboltsweiler, en die der omliggende streken voegden zich bij hen. Naauwlijks bemerkten zij het naderende gevaar, of zij wapenden zich en trokken den berg op, om als woedende tijgers den vijand te verscheuren. Op het oogenblik, dat zij den burg naderden, deden de belegerden een onverschrokken uitval, en die van Ulrich stortten ruggelings den berg af om in de handen der razende boeren te vallen, zoodat allen, die onder de muren het zwaard ontkomen waren, nu onder de slagen van stokken en knodsen bezweken.

Ulrich was bij den uitval al vechtende teruggetrokken, zijn paard was door de groote helling van den berg achterover getuimeld, en had zijn ruiter onder zich tegen een rots verpletterd. Nog in het laatste oogenblik had zijn halfgeopende mond godslasteringen uitgesproken. — De geheele bende was met hem gesneuveld.

De overwinning was behaald, en de triumfkreet weergalmde uit den mond der zegevierenden. Met de wapens in de hand, bogen zij hun knieën, en zongen lofliederen voor het behoud van hun vrijheid en zegendes hun gebieders. De zon verrees langzaam uit het gloeiende Oosten, gehuld in dikke herfst-nevels, als wilde zij zoo lang mogelijk het bloedige slagveld met een sluijer bedekken. Hare eerste stralen beschenen droevig den berg, bezaaid met lijken, wier bevlekte helmen en pansers een mat en somber licht terugkaatsten.

Dit tooneel duurde echter niet lang. Spoedig zag men duizende handen aan het werk slaan om den gevallenen de laatste eer te bewijzen: en, mogten zij bij het vervullen van dien pligt ook menig vriend of bloedverwant betreuren, het waren zoo vele offers, die zij gewillig voor den graaf hadden gebragt. De graaf zelf was weêr kalm, en bestuurde met beleid de werkzaamheden zijner onderdanen. Allen bewonderden hem, want eenige uren geleden was hij nog de schrik der vijanden, en verspreidde met zijn groot zwaard dood en verwoesting in de drommen.

Maria was nog altijd alleen. Zij had niets van den strijd vernomen: den geheelen nacht had zij, overtuigd van haar zwakheid, al biddende doorgebragt. De Heer had het vurig gebed der onschuld verhoord, en haar groote ziel werd één dankgebed, toen zij den triumfkreet door het kasteel hoorde

weêrgalmen. Met een glans van hemelsche blijdschap op het gelaat vond haar de graaf.

— Gij kunt weder vrij gaan waar gij wilt, zeide hij, de verslagene vijand zal geen hand meer opheffen. Ik trek heden nog op om het kasteel van Ulrich te vermeesteren. Ik zal het roofnest verdelgen tot den laatsten steen tot waarschuwing voor elk eer- en pligtvergeten ridder, en Rabolt trok met zijne manschappen uit, om zijn besluit te volvoeren.

Toen de avond daalde, stond Maria aan een der groote ramen van Raboltsburg. Zij keek met verlangen uit naar den weg, dien haar vader met de ruiters genomen had, toen op een der naburige bergen in de avondzon lansen en speren flikkerden: en weldra reed Rabolt met de zijnen de slotpoort binnen. Maria snelde haar vader, die met een vreemdeling binnentrad, te gemoet en verwelkomde hem met hare gewone liefkozingen. Rabolt scheen niet zeer opgeruimd, en sprak op ernstigen toon:

— Maria, de vreemdeling, dien ik u hier medebreng, is de broeder van den vermetelen, die mij heeft durven aanranden en daarbij is omgekomen. Mogen wij in Ulrich een gevaarlijken vijand verliezen, hij betreurt diep zijn laatsten bloedverwant, zoodat hij thans verlaten op deze wereld zou rondzwerven, als ik hem niet op mijn ridderwoord verzekerd had, een vader voor hem te zullen zijn. Toen ik heden ochtend zijn kasteel naderde, wist

hij, wat dezen nacht gebeurd is. Hij vreesde mijn wraak, en, beschaamd over de misdaden zijns broeders, had hij besloten zijne overige dagen in den vreemde te slijten. Ik begon de verwoesting der burg, nadat er bij het onderzoek geen mensch in gevonden was. Hij zag van verre met een bloedend hart rookwolken uit de woonplaats zijner voorvaderen opstijgen. Dat was te veel voor zijn gemoed. Hij keerde terug en smeekte mij het dierbaar plekje te sparen, waar zoo vele helden het licht zagen; en bad om genade voor de arme landlieden, die geen schuld aan Ulrichs wandaden hadden. Het was moeilijk den brand te stuiten: het gelukte ons echter eenige muren te sparen. Dat zijn de lotgevallen van Godfried. Wees zijn zuster, en hij zal in ons midden alle rampen vergeten, die zijn jeugd hebben getroffen.

Maria was aangedaan door de woorden, die haar vader met zoo veel vuur had gesproken, zij gevoelde diep medelijden met Godfrieds toestand. Geen woorden werden gewisseld, maar zij verstonden elkan- der. Ook Godfried was diep ontroerd door de herinnering aan zoo vele droevige gebeurtenissen. Toen de grijsaard zweeg, naderde hij hem, en een hand- druk was de eenige dankbetuiging, die hij op dat oogenblik kon uiten.

De graaf, door krijg en inspanning vermoeid, verlangde naar rust. Hij stond op en noodigde zijn gast uit om hem te volgen. Na eenige stappen onder de gewelven van een prachtigen gang, opende

Rabolt een zware eiken deur, en Godfried stond in een ruime zaal. Aan de muren hingen groote schilderstukken: harnassen en schilden weerkaatsten verblindend het licht van de toorts. Godfried gevoelde zich weer ridder.

— Dit is het vertrek van mijn zoon. Dat zijn mijne voorouders. Hun nagedachtenis moest levendig bij hem zijn: daarom hangen hier hunne afbeeldsels. Door u dit vertrek af te staan meen ik genoeg te bewijzen, dat ik gestand doe aan mijn ridderwoord, en u als mijn zoon beschouw.

Weinige dagen waren er slechts noodig om aan Godfried het gevoel te geven, dat Raboltsburg zijn ouderlijke woning was, en dat hij een deel uitmaakte van het edele gezin. Maria was voor hem een teedere zuster geworden. Dikwijls bezocht hij met haar de plekjes, waar hij zijne gelukkige kinderjaren had doorgebracht, en op die wandelingen sloten zij, zonder het zelf te weten, een innig verbond van vriendschap. Godfried ontdekte dagelijks nieuwe deugden in Maria's hart. Zij was een beeld dat alle idealen verduisterde, die hij zich als jongeling geschapen had, — hij beminde haar! Van toen af werd zij hem onontbeerlijk, en hij gevoelde zich verlaten, als Maria niet aan zijn zijde zweefde. Ook Maria kon zich haar liefde jegens hem niet ontveinzen, hij stond altijd groot en vol kracht voor haar geest, geen man was waardiger haar te bezitten. Rabolt zag met genoegen die vertrouwe-

lijke toenadering en vervulde weldra beider vurigste wenschen met zijn vaderlijke toestemming.

IV.

Raboltzburg had door de laatste belegering veel geleden, en de graaf zag in, dat tot zekerheid zijner onderdanen in het vervolg een sterker kasteel zou vereischt worden. Hij ontbood dus de beste bouwmeesters uit Duitschland om eene nieuwe burg te ontwerpen. Weldra zag men vreemde werklieden, door de boeren bijgestaan, den kruin van den berg vereffenen, en er verrees in de wolken een nieuw kasteel, Groot-Raboltzburg genoemd, waarvan de trotsche torens de grootheid en kracht der graven alom verkondigden.

Twee jaren later zag men de jeugd van Raboltsweler met kransen en bloemen den berg beklimmen en binnen de muren van Groot-Raboltzburg verdwijnen. Ook dáár was alles in feestgewaad gedoscht. Uit het orgel der kapel stroomden harmonische akoorden, en de aalmoezenier verbond Maria en Godfried in den echt. Na deze plegtigheid gaven zich allen aan de vreugde over. De jonggehuwden woonden van toen af gelukkig en te vreden in het nieuwe kasteel. Rabolt bleef in het oude ongestoord zijne laatste dagen slijten. Toen hij zijn einde voelde naderen benoemde hij Godfried tot zijn erfgenaam, en deze vereenigde Ra-

boltsweiler met zijne eigene goederen tot één graafschap, dat onder zijne nakomelingen nog lang voortbloeide. „Deugd en kracht“ bleef altijd de leus van deze magtige graven.

Eeuwen hebben over deze gebeurtenissen een geheimzinnig licht verspreid. Toch leven zij nog in de nagedachtenis van het volk. De stad Ribeaupillé geeft nog jaarlijks uit dankbare herinnering een aanzienlijke som tot onderhoud der ruïnen Raboltsburg. Het kasteel van Ulrich is thans in een steenhoop veranderd, welks omtrek geheel woest en onbebouwd is. De eenvoudige landman vertelt er allerlei sprookjes van, en de moeder dreigt haar kind, als het niet wil slapen, met de verschijning van den zwarten Ulrich.

OORDEEL NIET.

Daar ligt hij neder op zijn sponde,
De blos, die langs zijn wangen vloog,
De gloed, die blonk in 't helder oog
En vreugde en leven schiep in 't ronde,
Zijn uitgebluscht: en 't scheemrend licht,
Dat naauw door 't half ontplooid gordijn
Zijn peluw treft met matten schijn,
Is nog te fel voor 't zwak gezigt.
Wat weelde en overvloed vermogen
Tot leniging van krankheids last,
Is rijkelijk hier op een getast,
Maar wie, wie roept er in die oogen
Den levenslust terug? wie plooit
Den lach hem om de kaak? Wat praal,
Wat vreugdetoon, wat feestbokaal,
Die hier 't verstijfde lijf ontdooit?
En toch drukt niet de last der jaren
Met loodzwaar wigt hem neêr in 't graf,
Nog zwaait de winter niet zijn staf,
Waar reeds de lente is heengevaren. —
't Is wreed, te sterven in zijn jeugd,
Als 't jongelingshart nog bonzend zwelt,
Geen rijper leed den boezem knelt,
Als 't leven hopen is en vreugd.

Maar gij, die in uw jongelingsjaren
 Van 's levens geur'gen zwijmeldronk
 Den beker u ten boorde schonk,
 Toef, — wil uw jongelingskrachten sparen,
 Om man te zijn en 's levens wigt
 Te dragen met een moedig hart,
 Dat storm en donders spottend tart,
 Waarvoor het anders magtloos zwicht.

Doch, zie! wie treft op eens mijn oog
 In 't droef vertrek? Daalt van omhoog
 Een engel aan zijn sponde neder
 En geeft hem kracht en leven weder?
 Een engel! O, welligt, dat dáár,
 Waar in des Regters evenaar
 Berouw wordt in de schaal gelegd,
 Die naam haar eens is toegezegd,
 Deze aard heeft voor haar geen genâ,
 Wijst haar met hoon en afschuw na,
 Maar, zie, zij buigt het schoon gelaat,
 En wie haar trekken gadeslaat,
 Voelt, hoe die tranen het getuigen,
 Dat foltrend wee haar neêr doet buigen.

Geen moeder rust aan 's kranken borst,
 En weifelt, of zij 't wagen dorst,
 Van God zijn leven af te smeeken,
 Of ook haar leven af te breken.
 Geen vriend omvat zijn klamme hand.
 Zal op de reis naar 't vaderland
 Geen afscheidsgroet hem tegenklinken?
 O ja, die tranen, die daar blinken,
 Zijn meer dan troost, zijn lāfenis, —
 Ze spreken hem vergiffenis!

Want nooit heeft hij dat hart doorschouwd,
 Dat op zijn liefde had gebouwd,
 En voor hem alles kon vergeten,
 Maar dat hij roekloos heeft vermeten: —
 Zij, wie hij roofde kroon en eer,
 Ligt biddend bij zijn sterfbed neêr!

Vermeet'le, die op deugd durft roemen,
 Waar welligt nooit verleiding sprak,
 Met welken naam gij haar moogt noemen,
 Die, voor de tooverstem te zwak,
 Den zuster naam van uwe lippen
 Verbeurd heeft, die gij wreed verstoot,
 En, waar haar voet ééns uit mogt glippen,
 De baan ter redding voor haar sloot; —
 Vermeetle, vrouw in schijn, die 't wezen
 Van vrouw'lijk schoon en zachtheid mist,
 Laat vrij haar in uw blikken lezen,
 Dat nooit haar schuld wordt uitgewischt: —
 Gij, die het hoofd omhoog durft heffen,
 Alsof geen struik'len mogelijk waar,
 Ga voort haar met uw smaad te treffen,
 Werp vrij den eersten steen op haar, —
 Toch zult gij niet den straalkrans dooven,
 Zoo vaak die op haar voorhoofd rijz'.
 Berouw en engelrein gelooven
 Ontsluit der Peri 't paradijs!

BIDDEN.

Wat zaligheid gevoelt gij niet,
Wanneer gij, vóór ge u nederlegt,
God dankt voor al wat Hij u biedt,
En Hem uw harte openlegt,
Daar gij geen woorden vinden kunt.

Die zaligheid gevoelt gij meer,
Wanneer gij, nog terneer geknield,
Ook bidden moogt van uwen Heer,
Om haar, die heel uw hart bezielt,
Te nemen in zijn liefde en zorg.

't Is het gebed eens Engels waard,
Dat ge uitstort voor de lieve maagd,
Het dierbaarst, wat gij hebt op aard,
Wier beeldtnis gij steeds met u draagt
Tot schutgeest op uw levenspad.

Ligchaamlijk schoon, noch wereldsch goed
Smeekt gij voor haar, maar hooger schat.
Een blanke ziel, een zacht gemoed,
Bidt gij, dat God haar geef, en dat
Hij u eens harer waardig maak.

Maar zaliger is 't nog, wanneer
Die lieve maagd, die heel uw hart
Vervult, voor God geknield ter neer,
Bij hare bede voegt, „dat smart
Of leed hem nimmer treffen moog”

„Schenk hem de kracht, dat op het pad
Der deugd hij steeds zijn voeten zet.
Vergeef, dat hij zijn pligt vergat
En niet naar uwe woorden let.”
O, driewerf zalig is uw lot!

V A R I A.

Kazernering.

De cellen zullen zijn lang 7 voet, breed 4 voet,
de lichtramen..., hangmatten... etc., etc.

Pensylvanisch cellulair systeem.

Welk een in het oog loopende ommekeer van
zaken bragt de loop der tijden hier te weeg.

Camera Obscura.

Benoeming van nieuwe leeraars.

Men koestere daarbij echter geen ongegronde
hoop, dat deze aanslibbing zich te ver zal uit-
strekken.

Anonymus.

?

Maar groener nog dan 't voorjaarsgras
En 't groen van buurmans brilleglas
En 't groen van Mingo's lauwerfeld
Was hij zijn aankomst onze held.

Delftsche Studenten-Almanak 1853.

Zeker College.

Hij vertelt aardigheden op hun rekening; zij zijn de dupe van zijne buitengewone geestigheden. O! zoo ze konden, hoe zouden ze zich op den grap-maker wreken.

. . . . . Hij zou het verdienen.

Camera Obscura.

Neen, gij moet er komen met een ferm en bollen lach om den mond, alsof je zoo, zoo meê zou willen doen.

Camera Obscura.

Societeit.

De mensch is tot gezelligheid geboren, — zelfs de dieren des velds en de vogelen des hemels. Aan- ziet de kraaijen, die bij geheele benden krijsschend daar heen trekken, aanhoort de ganzen, hoe zij bij troepen zamen snateren.

Oude voorlezing over de eenzaamheid.

Scheikundige praeparaten.

Afgehaald en wel gewasschen zijnde, doet men dezelve in een aarden pan met een weinig zout, een stuk boter, wat suiker en gehakte peterselie en laat die alzo digt gesloten onder gestadig om- hutselen gedurende twee uren frisch opstoven.

AALTJE de zuinige keukemeid, nieuwe voortreffelijk kookboek.

Policie-reglement op de honden.

Er worden van de hier bewezene eigenschappen

der *drijvende* en *ingedompelde* lichamen veel toepassing gemaakt in het dagelijksch leven.

DELPRAT, *Hydr. Stat.*

Zinsontleding.

Als men 't weet, is 't niks waard.

Opgevangene goochelaars-gesprekken.

Deelen der rede.

De meester schijnt hier een geheel eigenaardig koloriet te hebben uitgevonden, dat niet meer tot het gebied der menschelijke kleur behoort.

TEN KATE, *Lier en Harp.*

Standjes.

Wij willen ons uit liefde in het midden van hen mengen
En deze oplopendheid weêr tot bedaren brengen.

In het laboratorium werken.

Nimmer moet ik ledig wezen,
Alles doen met lust en vlijt.

Delftsche Academie.

Il n'est pas de bonheur hors des routes communes,
Qui vit à travers champs ne trouve qu'infortunes.

AUGUST., *Gabrielle.*

Leefregel.

Somtijds . . . . ., somtijds lezen,
Dat zal wel het beste wezen.

Jong Studentje.

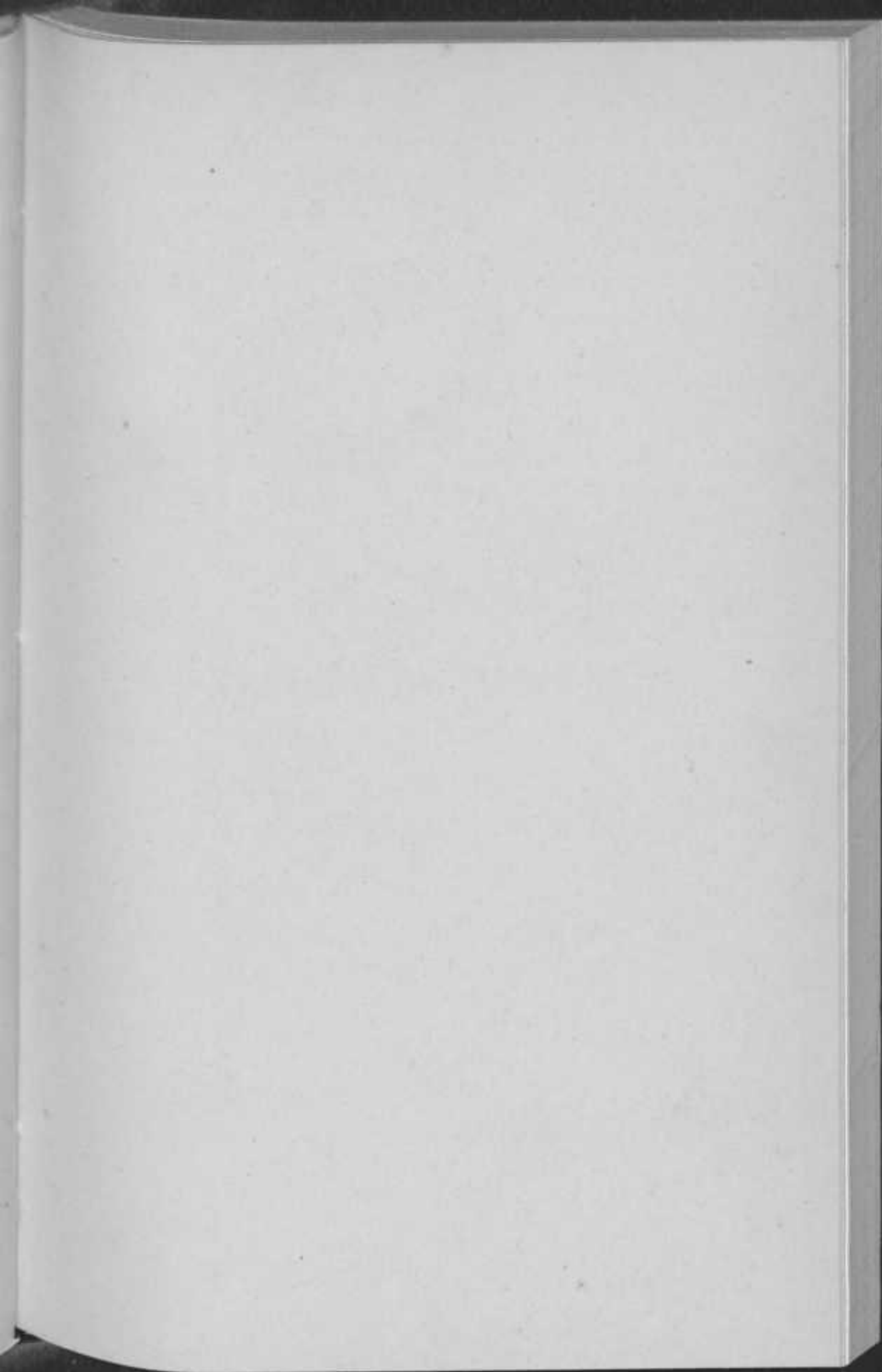
Hij is een nieuwelingh, die pas zijn werck aanvaard heeft,
Onnoozel in zijn vack, als 't bokske, dat geen baard heeft.

De Belgische Koningh.

DELFTSCHE
STUDENTEN-ALMANAK.

Gedrukt bij H. L. Smits, te 's Gravenhage.

W. M. M. M.

Delftsche

STUDENT TEN AT HEADWATER

INSPICE ET CAUTUS ERIS.

Wm. Lloyd Garrison

Delftsche

STUDENTEN ALMANAK

Sculp. van Z. Spanier. s. Hage.

INSPICE ET CAUTUS ERIS.

